

T.C.

SÜLEYMAN DEMİREL ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

İSLAM TARİHİ VE SANATLARI ANABİLİM DALI

**MUĞLA ŞEHİR ESKİ MEZARLIĞI'NDA OSMANLI
TÜRKÇESİYLE YAZILAN MEZAR TAŞLARI (1.-40. ADALAR)**

HAZIRLAYAN

SÜMEYYE YELİMLİBAĞ

1930208038

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN

PROF. DR. İSMAİL HAKKI GÖKSOY

ISPARTA – 2022

TEZ SAVUNMA SINAV TUTANAĞI

T.C.
SÜLEYMAN DEMİREL ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans tezi olarak sunduğum “*Muğla Şehir Eski Mezarlığı’nda Osmanlı Türkçesiyle Yazılan Mezar Taşları (1.-40. Adalar)*” adlı çalışmanın, tezin proje safhasından sonuçlanmasına kadar ki bütün süreçlerde bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurulmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin Bibliyografya’da gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve onurumla beyan ederim.

Sümeyye YELİMLİBAĞ
23./12./2022

T.C.
SÜLEYMAN DEMİREL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU
BEYAN BELGESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ'NE

ÖĞRENCİ BİLGİLERİ	
Adı-SOYADI	Sümeyye YELİMLİBAĞ
Öğrenci Numarası	1930208038
Enstitü Ana Bilim Dalı	İslam Tarihi ve Sanatları
Programı	İslam Tarihi ve Sanatları
Programın Türü	(X) Tezli Yüksek Lisans () Doktora
Danışmanın Unvanı, Adı-SOYADI	Prof. Dr. İsmail Hakkı GÖKSOY
Tez Başlığı	Muğla Şehir Eski Mezarlığı'nda Osmanlı Türkçesiyle Yazılan Mezar Taşları (1.-40. Adalar)
Turnitin Ödev Numarası	iTenticate (2 Kasım 2022)

Yukarıda başlığı belirtilen tez çalışmasının a) Kapak sayfası, b) Giriş, c) Ana Bölümler ve d) Sonuç kısımlarından oluşan toplam 238. sayfalık kısmına ilişkin olarak, 02/11/2022 tarihinde tarafımdan Turnitin adlı intihal tespit programından Üniversitemiz Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönergesinin 14 üncü maddesinde yer alan filtrelemeler uygulanarak alınmış olan ve ekte sunulan rapora göre, tezin/dönem projesinin benzerlik oranı;

Kaynakçalar hariç, alıntılar dahil, 10 kelimeden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç;

% 2. 'tür.

Danışman tarafından uygun olan seçenek işaretlenmelidir:

(X) Benzerlik oranları belirlenen limitleri aşmıyor ise;

Yukarıda yer alan beyanın ve ekte sunulan Tez Çalışması Orijinallik Raporu'nun doğruluğunu onaylarım.

() Benzerlik oranları belirlenen limitleri aşıyor, ancak tez/dönem projesi danışmanı intihal yapılmadığı kanısında ise;

Yukarıda yer alan beyanın ve ekte sunulan Tez Çalışması Orijinallik Raporu'nun doğruluğunu onaylar ve Uygulama Esasları'nda öngörülen yüzdelik sınırlarının aşılmasına karşın, aşağıda belirtilen gerekçe ile intihal yapılmadığı kanısında olduğumu beyan ederim.

Gerekçe:

Benzerlik taraması yukarıda verilen ölçütlerin ışığı altında tarafımcı yapılmıştır. İlgili tezin orijinallik raporunun uygun olduğunu beyan ederim.

23/12/2022.

(İmza)

Danışmanın Unvanı-Adı-SOYADI
Prof. Dr. İsmail Hakkı GÖKSOY

(YELİMLİBAĞ, Sümeyye, *Muğla Şehir Eski Mezarlığı'nda Osmanlı Türkçesiyle Yazılan Mezar Taşları (1.-40. Adalar)*, Yüksek Lisans Tezi, Isparta, 2022.)

ÖZET

İzmir-Aydın karayolu üzerinde bulunan Muğla Şehir Eski Mezarlığı, Mentеше bölgesindeki en büyük mezarlıklardan biridir. Mezarlık çok geniş bir alana sahip olup, Osmanlı Dönemi'ne ait yüzlerce mezar taşı yer almaktadır. Bu araştırmanın amacı, bu mezarlıkta bulunan Osmanlı Türkçesinde yazılan mezar taşlarını incelemektir. Ancak, araştırmanın bir yüksek lisans tezi olması sebebiyle üzerinde çalışılan mezar taşları 1.adadan 40.adaya kadar sınırlı tutulmuştur. Bu adalarda bulunan Osmanlı Türkçesi ile yazılmış toplam seksen altı mezar taşı incelenmiştir. Mezar taşlarının kitabeleri, yazı stilleri, süslemeleri, kullanılan malzemeler, mevtanın ismi ve unvanları, cinsiyeti gibi özellikleri göz önüne alınarak incelemeye tabi tutulmuştur. Erkek mezar taşlarında genellikle serpuş, kavuk, fes gibi başlıklar kullanılırken, kadın mezar taşlarının alınlık kısımlarında akantüs, çiçek, taç ve yaprak gibi çeşitli bitkisel motifler yer almaktadır. Yazı çeşitleri itibariyle de mezar taşlarında genellikle celî sülüs hattı ve talik hattı kullanılmıştır. Kitabelerde; şahısların isimleri, unvan ve meslekleri, ölüm yılları ve bazılarında dua ve şiir ibareleri mevcuttur. Mezar taşlarında verilen bilgiler dikkate alındığında, toplumun farklı mesleki kesimlerine ait mezarların bulunduğu tespit edilmiştir. Ayrıca, araştırmaya tabi tutulan mezar taşlarının, son dönem Osmanlı ve Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk yıllarına ait mezar taşı geleneğinin önemli örneklerini yansıttığı ve bu dönemlerin temel özelliklerini barındırdığı söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Muğla, Mezar Taşları, Mezar Kitabesi, Mezar Süslemeleri, Osmanlı Mezar Taşları.

(YELİMLİBAĞ, Sümeyye, *The Tombstones of Muğla City Cemetery Written in Ottoman Turkish (1th-40th Sections)*, Master Thesis, Isparta, 2022.)

ABSTRACT

The City Old Cemetery of Muğla, located on the İzmir-Aydın highway, is one of the largest cemeteries in the Menteshe region. The cemetery has a very large area and there are hundreds of tombstones from the Ottoman period. The aim of this research is to study the tombstones written in Ottoman Turkish in this cemetery. However, due to the fact that the research is a master's thesis, the tombstones studied were limited from the 1st to the 40th sections. A total of eighty-six tombstones written in Ottoman Turkish found on these sections were examined. The inscriptions of the tombstones, writing styles, ornaments, materials used, the names and titles of the deceased, and their gender were taken into consideration. While the titles such as serpuş, kavuk and fez are generally used on male tombstones, there are various floral motifs such as acanthus, flower, crown and leaf on the pediments of female tombstones. In terms of writing types, celi thuluth and talik lines were generally used on tombstones. In the inscriptions; there are names, titles and professions of individuals, years of death, and in some of them prayer and poetry phrases. Considering the information given on the tombstones, it has been determined that there are tombs belonging to different occupational segments of the society. In addition, it can be said that the cemetery, which was subjected to the research, reflects an important example of the tombstone tradition of the late Ottoman and the first years of the Turkish Republic and contains the basic features of these periods.

Keywords: Muğla, Tombstones, Tomb Inscription, Tomb Decorations, Ottoman Tombstones.

ÖN SÖZ

İnsanoğlu, dünyadaki yaşamının son bulmasıyla toprağa gömüleceği inancı medeniyle gömülme yerinin belirlenmesi uygulamasına sahiptir. Ölen kişinin kabre konması ve yerinin bilinmesi inancına zamanla farklı sanatsal eklemeler yapılmıştır. Bunlardan biri mezar taşı dikme geleneği olmuştur. Mezar taşları, dini birer sembol olmalarının yanı sıra dönemine ait tarihi, sanatsal ve mimari özellikler dâhil çeşitli bilgiler aktaran önemli yapılardır. İslam tarihi boyunca farklılık gösteren mezarlık ve kabirler Osmanlı Dönemi'nden Cumhuriyet Dönemi'ne geçişte daha sade bir görünüme sahip olmuştur. Vefat eden kişilerin mezar taşları; ait oldukları dönemlerin eğitimini, kültürünü, sanatsal zevklerini, tarihî birikimlerini ve edebiyat anlayışlarını yansıtmaktadır. Ayrıca mezar taşlarından, yapıldıkları dönem ile ilgili teknik, mimarî, ekonomi ve askerî alanlarına ait bilgiler de elde edilmektedir. Doğal ve beşerî sebeplerle her geçen gün yok olma tehlikesi ile karşı karşıya kalan mezar taşlarına sahip çıkmak, en azından onların verdiği bilgileri ve sanatsal değeri gelecek nesillere aktarmak amacıyla Muğla Şehir Eski Mezarlığı'nda Osmanlı Türkçesi ile yazılan mezar taşları, araştırma konusu olarak belirlenmiştir.

Bu çalışma, üç bölümden oluşmaktadır. Girişten sonra yer alan birinci bölümde ilk olarak İslam kültüründe mezar geleneği ele alınmış olup, ardından Muğla'nın kısa tarihi ve Muğla Şehir Eski Mezarlığı hakkında bilgi verilmiştir. Tezin ikinci bölümünde incelenen mezar taşlarının kataloğu oluşturulmuş ve mezar taşlarının üzerinde yer alan bilgiler okunarak çıkarılmıştır. Çalışmanın üçüncü bölümünü ise, mezar taşlarının biçimsel, içerik ve süsleme açısından değerlendirmesi yapılmıştır.

Bu çalışmada; konunun belirlenmesinde ve fikirleriyle beni yönlendiren ilk danışmanım Prof. Dr. Bahattin Yaman'a, daha sonra danışmanımın yurtdışı görevlendirilmesi nedeniyle danışmalığımı üstlenen, fikirleriyle birçok konuda yardımcı olan ve tezim tamamlanmasını sağlayan danışmanım Prof. Dr. İsmail Hakkı Göksoy'a teşekkür ederim. Yine, araştırmalarım sırasında beni yalnız bırakmayıp sahada beraber çalıştığım babam Necdet Yelimlibağ'a, mezar kitabelerinin okunmasında yardımcı olan büyüğüm Mahmut Küçük'e beni bugünlere getiren annem Zeynep Yelimlibağ'a teşekkürü borç bilirim. Ayrıca önceden bu mezar taşlarını çalıştıkları için bana yol gösteren Doç. Dr.Şakir Çakmak ve Dr.Ertan Daş'a, mezar taşlarının süslemeleri ve değerlendirilmesi hakkında fikir alış verişinde bulunduğum Doç. Dr. Doğan Demirci'ye ve Dr. Öğr. Üyesi Günnür Aydoğdu'ya yazım sürecinde bana destek olduğu için ablam Meliha Özhan, Merve Yelimlibağ'a ve diğer kardeşlerime teşekkürlerimi sunarım.

Sümeyye Yelimlibağ

Isparta Kasım 2022

İÇİNDEKİLER

TEZ SAVUNMA SINAV TUTANAĞI	i
YEMİN METNİ	ii
ÖZET.....	iii
ABSTRACT	iv
ÖN SÖZ.....	v
İÇİNDEKİLER	vi
TABLolar DİZİNİ	x
RESİMLER DİZİNİ	xi
KISALTMALAR	xv
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

İSLAM KÜLTÜRÜNDE MEZAR TAŞLARI VE MUĞLA

1.1.İslam Dininde ve Kültüründe Kabir Geleneği.....	6
1.2.İslam Öncesinde Türklerde Mezar Taşı Geleneği.....	8
1.3.İslamiyet Sonrasında Türklerde Mezar Taşı Geleneği	10
1.4.Muğla'nın Kısa Tarihi	13
1.5. Muğla Şehir Eski Mezarlığı.....	15

İKİNCİ BÖLÜM

MUĞLA ŞEHİR ESKİ MEZARLIĞI MEZAR TAŞLARI

2.1.Katalog	25
18.Ada 1.Parsel 1.Numaralı Mezar Taşı	25
18.Ada 1.Parsel 2.Numaralı Mezar Taşı	26
20.Ada 2.Parsel 1.Numaralı Mezar Taşı	28
21.Ada 1.Parsel 1.Numaralı Mezar Taşı	30
24.Ada 3.Parsel 1.Numaralı Mezar Taşı	32
24.Ada 3.Parsel 2.Numaralı Mezar Taşı	34

28.Ada 3.Parsel 1.Numaralı Mezar Taşı	36
28.Ada 3.Parsel 2.Numaralı Mezar Taşı	38
30.Ada 2.Parsel 1.Numaralı Mezar Taşı	40
30.Ada 2.Parsel 2.Numaralı Mezar Taşı	42
30.Ada 2.Parsel 3.Numaralı Mezar Taşı	44
30.Ada 2.Parsel 4.Numaralı Mezar Taşı	46
30.Ada 2.Parsel 5.Numaralı Mezar Taşı	48
30.Ada 2.Parsel 6.Numaralı Mezar Taşı	51
30.Ada 3.Parsel 1.Numaralı Mezar Taşı	53
30.Ada 3.Parsel 2.Numaralı Mezar Taşı	55
30.Ada 3.Parsel 3.Numaralı Mezar Taşı	57
32.Ada 3.Parsel 1.Numaralı Mezar Taşı	59
32.Ada 3.Parsel 2.Numaralı Mezar Taşı	61
32.Ada 3.Parsel 3.Numaralı Mezar Taşı	63
32.Ada 3.Parsel 4.Numaralı Mezar Taşı	65
32.Ada 3.Parsel 5.Numaralı Mezar Taşı	67
32.Ada 3.Parsel 6.Numaralı Mezar Taşı	69
32.Ada 3.Parsel 7.Numaralı Mezar Taşı	71
32.Ada 3.Parsel 8.Numaralı Mezar Taşı	73
32.Ada 3.Parsel 9.Numaralı Mezar Taşı	75
32.Ada 3.Parsel 10.Numaralı Mezar Taşı	77
33.Ada 1.Parsel 1.Numaralı Mezar Taşı	79
34.Ada 2.Parsel 1.Numaralı Mezar Taşı	81
34.Ada 3.Parsel 1.Numaralı Mezar Taşı	84
34.Ada 3.Parsel 2.Numaralı MezarTaşı	86
34.Ada 3.Parsel 3.Numaralı Mezar Taşı	88
34.Ada 3.Parsel 4.Numaralı Mezar Taşı	90
34.Ada 3.Parsel 5.Numaralı Mezar Taşı	92
34.Ada 3.Parsel 6.Numaralı Mezar Taşı	95
34.Ada 3.Parsel 7.Numaralı Mezar Taşı	97
35.Ada 1.Parsel 1.Numaralı Mezar Taşı	99
35.Ada 1.Parsel 2.Numaralı Mezar Taşı	101
35.Ada 2.Parsel 1.Numaralı Mezar Taşı	103
35.Ada 2.Parsel 2.Numaralı Mezar Taşı	105

35.Ada 2.Parsel 4.Numaralı Mezar Taşı	107
36.Ada 2.Parsel 1.Numaralı Mezar Taşı	109
36.Ada 2.Parsel 2.Numaralı Mezar Taşı	111
36.Ada 2.Parsel 3.Numaralı Mezar Taşı	112
36.Ada 2.Parsel 4.Numaralı Mezar Taşı	114
36.Ada 2.Parsel 5.Numaralı Mezar Taşı	115
36.Ada 2.Parsel 6.Numaralı Mezar Taşı	117
36.Ada 2.Parsel 7.Numaralı Mezar Taşı	119
37.Ada 2.Parsel 1.Numaralı Mezar Taşı	121
37.Ada 2.Parsel 2.Numaralı Mezar Taşı	122
37.Ada 3.Parsel 1.Numaralı Mezar Taşı	124
38.Ada 1.Parsel 1.Numaralı Mezar Taşı	126
38.Ada 1.Parsel 2.Numaralı Mezar Taşı	128
38.Ada 2.Parsel 1.Numaralı Mezar Taşı	130
38.Ada 2.Parsel 2.Numaralı Mezar Taşı	131
38.Ada 2.Parsel 3.Numaralı Mezar Taşı	133
38.Ada 2.Parsel 4.Numaralı Mezar Taşı	135
38.Ada 2.Parsel 5.Numaralı Mezar Taşı	136
38.Ada 2.Parsel 6.Numaralı Mezar Taşı	138
38.Ada 2.Parsel 7.Numaralı Mezar Taşı	140
38.Ada 2.Parsel 8.Numaralı Mezar Taşı	143
38.Ada 2.Parsel 9.Numaralı Mezar Taşı	145
38.Ada 2.Parsel 10.Numaralı Mezar Taşı	147
38.Ada 3.Parsel 1.Numaralı Mezar Taşı	149
38.Ada 3.Parsel 2.Numaralı Mezar Taşı	151
38.Ada 3.Parsel 3.Numaralı Mezar Taşı	153
40.Ada 1.Parsel 1.Numaralı Mezar Taşı	155
40.Ada 1.Parsel 2.Numaralı Mezar Taşı	157
40.Ada 2.Parsel 2.Numaralı Mezar Taşı	159
40.Ada 2.Parsel 3.Numaralı Mezar Taşı	161
40.Ada 2.Parsel 4.Numaralı Mezar Taşı	163
40.Ada 2.Parsel 5.Numaralı Mezar Taşı	165
40.Ada 2.Parsel 6.Numaralı Mezar Taşı	167
40.Ada 2.Parsel 7.Numaralı Mezar Taşı	169

40.Ada 2.Parsel 8.Numaralı Mezar Taşı	171
40.Ada 2.Parsel 9.Numaralı Mezar Taşı	173
40.Ada 2.Parsel 10.Numaralı Mezar Taşı	175
40.Ada 2.Parsel 11.Numaralı Mezar Taşı	177
40.Ada 2.Parsel 12.Numaralı Mezar Taşı	178
40.Ada 2.Parsel 13.Numaralı Mezar Taşı	180
40.Ada 3.Parsel 1.Numaralı Mezar Taşı	182
40.Ada 3.Parsel 2.Numaralı Mezar Taşı	184
40.Ada 3.Parsel 3.Numaralı Mezar Taşı	186
40.Ada 3.Parsel 4.Numaralı Mezar Taşı	188
40.Ada 3.Parsel 5.Numaralı Mezar Taşı	190
40.Ada 3.Parsel 6.Numaralı Mezar Taşı	192
40.Ada 3.Parsel 7.Numaralı Mezar Taşı	194

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

MEZAR TAŞLARININ BAŞLIK, BİÇİM VE İÇERİK OLARAK DEĞERLENDİRİLMESİ

3.1.Mezar Taşlarının Biçimsel Olarak Değerlendirilmesi	196
3.2.Yazı Biçimleri Açısından Değerlendirmesi	197
3.3. Tarih ve Dönem Açısından Değerlendirme.....	200
3.4.Başlıklar Bakımından Değerlendirilmesi	202
3.4.1.Fes Tipi Başlıklar	202
3.4.2.Sarıklı Başlıklar	203
3.5. Süsleme Açısından Değerlendirme	205
3.6.Mezar Taşlarının İçerik Olarak Değerlendirilmesi	210
3.7. Mezar Taşlarında Latin Harflerinin Kullanımı	223
SONUÇ.....	227
KAYNAKÇA	230
ÖZ GEÇMİŞ.....	234

TABLÖLAR DİZİNİ

TABLO 1 : MUĞLA ŞEHİR ESKİ MEZARLIĞI MEZAR TAŞI KİTABELERİNİN GENEL ÖZELLİKLERİ (2022)	19
TABLO 2: TALİK YAZI STİLİ OLAN MEZAR TAŞLARI	197
TABLO 3: SÜSLEME UNSURU BULUNAN KADIN MEZAR TAŞLARI	208
TABLO 4: SÜSLEME UNSURU BULUNAN ERKEK MEZAR TAŞLARI	210
TABLO 5 : ERKEK MEZAR TAŞLARINDAKİ İSİM VE UNVANLAR	218
TABLO 6: KADIN MEZAR TAŞLARINDAKİ İSİM VE UNVANLAR	219

RESİMLER DİZİNİ

RESİM 1: MUĞLA ŞEHİR ESKİ MEZARLIĞI'NDA OSMANLI TÜRKÇESİYLE YAZILAN MEZAR TAŞLARININ BULUNDUĞU BÖLGENİN HARİTASI.....	17
RESİM 2: 18-1-1 NUMARALI BAŞ TAŞI.....	26
RESİM 3: 18-1-1 NUMARALI AYAK TAŞI	26
RESİM 4: 18-1-2 NUMARALI BAŞ TAŞI.....	28
RESİM 5: 18-1-2 NUMARALI AYAK TAŞI	28
RESİM 6: 20-2-1 NUMARALI BAŞ TAŞI.....	30
RESİM 7: 20-2-1 NUMARALI AYAK TAŞI	30
RESİM 8: 21-1-1 NUMARALI BAŞ TAŞI.....	32
RESİM 9: 21-1-1 NUMARALI AYAK TAŞI	32
RESİM 10: 24-3-1 NUMARALI BAŞ TAŞI.....	34
RESİM 11: 24-3-1 NUMARALI AYAK TAŞI	34
RESİM 12: 24-3-2 NUMARALI BAŞ TAŞI.....	36
RESİM 13: 24-3-2 NUMARALI AYAK TAŞI	36
RESİM 14: 28-3-1 NUMARALI BAŞ TAŞI.....	38
RESİM 15: 28-3-1 NUMARALI AYAK TAŞI	38
RESİM 16: 28-3-2 NUMARALI BAŞ TAŞI.....	40
RESİM 17: 28-3-2 NUMARALI AYAK TAŞI	40
RESİM 18: 30-2-1 NUMARALI BAŞ TAŞI.....	42
RESİM 19: 30-2-1 NUMARALI AYAK TAŞI	42
RESİM 20: 30-2-2 NUMARALI BAŞ TAŞI.....	44
RESİM 21: 30-2-2 NUMARALI AYAK TAŞI	44
RESİM 22: 30-2-3 NUMARALI MEZAR TAŞI.....	46
RESİM 23: 30-2-4 NUMARALI MEZAR TAŞI.....	48
RESİM 24: 30-2-5 NUMARALI BAŞ TAŞI.....	51
RESİM 25: 30-2-5 NUMARALI AYAK TAŞI	51
RESİM 26: 30-2-6 NUMARALI BAŞ TAŞI.....	53
RESİM 27: 30-2-6 NUMARALI AYAK TAŞI	53
RESİM 28: 30-3-1 NUMARALI BAŞ TAŞI.....	55
RESİM 29: 30-3-1 NUMARALI AYAK TAŞI	55
RESİM 30: 30-3-2 NUMARALI BAŞ TAŞI.....	57
RESİM 31: 30-3-2 NUMARALI AYAK TAŞI	57
RESİM 32: 30-3-3 NUMARALI BAŞ TAŞI.....	59
RESİM 33: 30-3-3 NUMARALI AYAK TAŞI	59
RESİM 34: 32-3-1 NUMARALI BAŞ TAŞI.....	61
RESİM 35: 32-3-1 NUMARALI AYAK TAŞI	61
RESİM 36: 32-3-2 NUMARALI BAŞ TAŞI.....	63
RESİM 37: 32-3-2 NUMARALI AYAK TAŞI	63
RESİM 38: 32-3-3 NUMARALI BAŞ TAŞI.....	65
RESİM 39: 32-3-3 NUMARALI AYAK TAŞI	65
RESİM 40: 32-3-4 NUMARALI BAŞ TAŞI.....	67
RESİM 41: 32-3-4 NUMARALI AYAK TAŞI	67
RESİM 42: 32-3-5 NUMARALI AYAK TAŞI	69
RESİM 43: 32-3-5 NUMARALI AYAK TAŞI	69
RESİM 44: 32-3-6 NUMARALI BAŞ TAŞI.....	71
RESİM 45: 32-3-6 NUMARALI AYAK TAŞI	71
RESİM 46: 32-3-7 NUMARALI BAŞ TAŞI.....	73

RESİM 47: 32-3-7 NUMARALI AYAK TAŞI	73
RESİM 48: 32-3-8 NUMARALI BAŞ TAŞI.....	75
RESİM 49: 32-3-8 NUMARALI AYAK TAŞI	75
RESİM 50: 32-3-9 NUMARALI BAŞ TAŞI.....	77
RESİM 51: 32-3-9 NUMARALI AYAK TAŞI	77
RESİM 52: 32-3-9 NUMARALI AYAK TAŞI	79
ŞEKİL 53: 32-3-10 NUMARALI AYAK TAŞI	79
RESİM 54: 33-1-1 NUMARALI MEZAR TAŞI.....	81
RESİM 55: 34-2-1 NUMARALI MEZAR TAŞINDA BULUNAN LEVHA	83
RESİM 56: 34-2-1 NUMARALI BAŞ TAŞI.....	84
RESİM 57: 34-2-1 NUMARALI AYAK TAŞI	84
RESİM 58: 34-3-1 NUMARALI BAŞ TAŞI.....	86
RESİM 59: 34-3-1 NUMARALI AYAK TAŞI	86
RESİM 60: 34-3-2 NUMARALI MEZAR TAŞI.....	88
RESİM 61: 34-3-3 NUMARALI BAŞ TAŞI.....	90
RESİM 62: 34-3-3 NUMARALI AYAK TAŞI.....	90
RESİM 63: 34-3-4 NUMARALI MEZAR TAŞI.....	92
RESİM 64: 34-3-5 NUMARALI BAŞ TAŞI.....	95
RESİM 65: 34-3-5 NUMARALI AYAK TAŞI	95
RESİM 66: 34-3-6 NUMARALI MEZAR TAŞI.....	97
RESİM 67: 34-3-7 NUMARALI MEZAR TAŞI.....	99
RESİM 68: 35-1-1 NUMARALI MEZAR TAŞI.....	101
RESİM 69: 35-1-2 NUMARALI BAŞ TAŞI.....	103
RESİM 70: 35-1-2 NUMARALI AYAK TAŞI	103
RESİM 71: 35-2-1 NUMARALI BAŞ TAŞI.....	105
RESİM 72: 35-2-1 NUMARALI AYAK TAŞI	105
RESİM 73: 35-2-2 NUMARALI BAŞ TAŞI.....	107
RESİM 74: 35-2-2 NUMARALI AYAK TAŞI	107
RESİM 75: 35-2-4 NUMARALI BAŞ TAŞI.....	109
RESİM 76: 35-2-4 NUMARALI AYAK TAŞI.....	109
RESİM 77: 36-2-1 NUMARALI MEZAR TAŞI.....	111
RESİM 78: 36-2-2 NUMARALI MEZAR TAŞI.....	112
RESİM 79: 36-2-3 NUMARALI MEZAR TAŞI.....	114
RESİM 80: 36-2-4 NUMARALI MEZAR TAŞI.....	115
RESİM 81: 36-2-5 NUMARALI BAŞ TAŞI.....	117
RESİM 82: 36-2-5 NUMARALI AYAK TAŞI	117
RESİM 83: 36-2-6 NUMARALI BAŞ TAŞI.....	119
RESİM 84: 36-2-6 NUMARALI AYAK TAŞI	119
RESİM 85: 36-2-7 NUMARALI MEZAR TAŞI.....	121
RESİM 86: 37-2-1 NUMARALI BAŞ TAŞI.....	122
RESİM 87: 37-2-1 NUMARALI AYAK TAŞI	122
RESİM 88: 37-2-2 NUMARALI BAŞ TAŞI.....	124
RESİM 89: 37-2-2 NUMARALI AYAK TAŞI.....	124
RESİM 90: 37-3-1 NUMARALI BAŞ TAŞI.....	126
RESİM 91: 37-3-1 NUMARALI AYAK TAŞI	126
RESİM 92: 38-1-1 NUMARALI BAŞ TAŞI.....	128
RESİM 93: 38-1-1 NUMARALI AYAK TAŞI	128
RESİM 94: 38-1-2 NUMARALI BAŞ TAŞI.....	130
RESİM 95: 38-1-2 NUMARALI AYAK TAŞI	130
RESİM 96: 38-2-1 NUMARALI BAŞ TAŞI.....	131
RESİM 97: 38-2-1 NUMARALI AYAK TAŞI	131

RESİM 98: 38-2-2 NUMARALI BAŞ TAŞI.....	133
RESİM 99: 38-2-2 NUMARALI AYAK TAŞI	133
RESİM 100: 38-2-3 NUMARALI MEZAR TAŞI.....	135
RESİM 101: 38-2-4 NUMARALI MEZAR TAŞI.....	136
RESİM 102: 38-2-5 NUMARALI BAŞ TAŞI.....	138
RESİM 103: 38-2-5 NUMARALI AYAK TAŞI	138
RESİM 104: 38-2-6 NUMARALI BAŞ TAŞI.....	140
RESİM 105: 38-2-6 NUMARALI AYAK TAŞI	140
RESİM 106: 38-2-7 NUMARALI BAŞ TAŞI.....	142
RESİM 107: 38-2-7 NUMARALI AYAK TAŞI	142
RESİM 108: 38-2-7 NUMARALI BAŞ TAŞI ARKA YÜZÜ.....	143
RESİM 109: 38-2-8 NUMARALI BAŞ TAŞI.....	145
RESİM 110: 38-2-8 NUMARALI AYAK TAŞI	145
RESİM 111: 38-2-9 NUMARALI MEZAR TAŞI.....	147
RESİM 112: 38-2-10 NUMARALI BAŞ TAŞI.....	149
RESİM 113: 38-2-10 NUMARALI AYAK TAŞI	149
RESİM 114: 38-3-1 NUMARALI BAŞ TAŞI.....	151
RESİM 115: 38-3-1 NUMARALI AYAK TAŞI	151
RESİM 116: 38-3-2 NUMARALI BAŞ TAŞI.....	153
RESİM 117: 38-3-2 NUMARALI AYAK TAŞI	153
RESİM 118: 38-3-3 NUMARALI BAŞ TAŞI.....	155
RESİM 119: 38-3-3 NUMARALI AYAK TAŞI	155
RESİM 120: 40-1-1 NUMARALI MEZAR TAŞI.....	157
RESİM 121: 40-1-2 NUMARALI BAŞ TAŞI.....	159
RESİM 122: 40-1-2 NUMARALI AYAK TAŞI	159
RESİM 123: 40-2-2 NUMARALI BAŞ TAŞI.....	161
RESİM 124: 40-2-2 NUMARALI AYAK TAŞI	161
RESİM 125: 40-2-3 NUMARALI BAŞ TAŞI.....	163
RESİM 126: 40-2-3 NUMARALI AYAK TAŞI	163
RESİM 127: 40-2-4 NUMARALI BAŞ TAŞI.....	165
RESİM 128: 40-2-4 NUMARALI AYAK TAŞI	165
RESİM 129: 40-2-5 NUMARALI BAŞ TAŞI.....	167
RESİM 130: 40-2-5 NUMARALI AYAK TAŞI	167
RESİM 131: 40-2-6 NUMARALI BAŞ TAŞI.....	169
RESİM 132: 40-2-6 NUMARALI AYAK TAŞI	169
RESİM 133: 40-2-7 NUMARALI MEZAR TAŞI.....	171
RESİM 134: 40-2-8 NUMARALI BAŞ TAŞI.....	173
RESİM 135: 40-2-8 NUMARALI AYAK TAŞI	173
RESİM 136: 40-2-9 NUMARALI BAŞ TAŞI.....	175
RESİML 137: 40-2-9 NUMARALI AYAK TAŞI	175
RESİM 138: 40-2-10 NUMARALI BAŞ TAŞI.....	177
RESİM 139: 40-2-10 NUMARALI AYAK UCU MEZAR TAŞI	177
RESİM 140: 40-2-11 NUMARALI BAŞ TAŞI.....	178
RESİM 141: 40-2-11 NUMARALI AYAK TAŞI	178
RESİM 142: 40-2-12 NUMARALI BAŞ TAŞI.....	180
RESİM 143: 40-2-12 NUMARALI AYAK TAŞI	180
RESİM 144: 40-2-13 NUMARALI BAŞ TAŞI.....	182
RESİM 145: 40-2-13 NUMARALI AYAK TAŞI	182
RESİM 146: 40-3-1 NUMARALI BAŞ TAŞI.....	184
RESİM 147: 40-3-1 NUMARALI AYAK TAŞI	184
RESİM 148: 40-3-2 NUMARALI BAŞ TAŞI.....	186

RESİM 149: 40-3-3 NUMARALI BAŞ TAŞI.....	188
RESİM 150: 40-3-3 NUMARALI AYAK TAŞI	188
RESİM 151: 40-3-4 NUMARALI BAŞ TAŞI.....	190
RESİM 152: 40-3-5 NUMARALI BAŞ TAŞI.....	192
RESİM 153: 40-3-5 NUMARALI BAŞ TAŞI.....	192
RESİM 154: 40-3-6 NUMARALI BAŞ TAŞI.....	194
RESİM 155: 40-3-6 NUMARALI AYAK TAŞI	194
RESİM 156: 40-3-7 NUMARALI MEZAR TAŞI.....	195
RESİM 157: 38-2-10 NUMARALI MEZAR TAŞI (TALİK YAZI STİLİ).....	198
RESİM 158: 40-1-1 NUMARALI MEZAR TAŞI (TALİK YAZI STİLİ).....	198
RESİM 159: 40-3-5 NUMARALI MEZAR TAŞI (SÜLÜS YAZI STİLİ).....	199
RESİM 160: 40-2-13 NUMARALI MEZAR TAŞI (SÜLÜS YAZI STİLİ).....	199
RESİM 161: 36-2-6 NUMARALI MEZAR TAŞI (YATAY SATIR).....	199
RESİM 162: 40-3-5 NUMARALI MEZAR TAŞI (DÜZ SATIR)	199
RESİM 163: 34-3-1 NUMARALI MEZAR TAŞI.....	200
RESİM 164: 37-2-1 NUMARALI BAŞ TAŞI.....	201
RESİM 165: 37-2-1 NUMARALI AYAK TAŞI	201
RESİM 166: 32-3-8 NUMARALI MEZAR TAŞI.....	204
RESİM 167: 38-2-7 NUMARALI MEZAR TAŞI.....	204
RESİM 168: 38-2-9 NUMARALI MEZAR TAŞI.....	204
RESİM 169: 36-2-6 NUMARALI MEZAR TAŞI.....	205
RESİM 170: 40-2-2 NUMARALI MEZAR TAŞI.....	222
RESİM 171: 40-3-5 NUMARALI MEZAR TAŞI.....	222
RESİM 172: 30-2-4 NUMARALI MEZAR TAŞI.....	223
RESİM 173: 30-2-5 NUMARALI MEZAR TAŞI.....	223
RESİM 174: 18-1-1. NUMARALI MEZAR TAŞI	224
RESİM 175: 38-3-1 NUMARALI BAŞ TAŞI.....	225
RESİM 176: 38-3-1. NUMARALI AYAK TAŞI	225
RESİM 177: 38-2-7 NUMARALI MEZAR TAŞI ÖN YÜZÜ	225
RESİM 178: 38-7-2 NUMARALI MEZAR TAŞI ARKA YÜZÜ	225

KISALTMALAR

a.g.e.	: Adı Geçen Eser
a.g.m.	: Adı Geçen Makale
a.g.t.	: Adı Geçen Tebliğ
C.	: Cilt
cm	: Santimetre
çev.	: Çeviren
E	: Erkek
H	: Hicri
K	: Kadın
km	: Kilometre
M	: Miladi
m	: Metre
MÖ	: Milattan Önce
MS	: Milattan Sonra
R	: Rumi
S.	: Sayı
s.	: Sayfa
S.A.V.	: Sallallahü Aleyhi Vesellem
vb.	: ve benzeri
yy.	: Yüz Yıl
.....	: Mezar kitabelerinde okunamayan kelime ve cümleleri ifade eder

GİRİŞ

I. Araştırmanın Konusu, Amacı ve Kapsamı

Yüksek lisans tez konusu belirleme aşaması sırasında bir çalışma konusu tespit etmek için çeşitli okuma ve arayışlar içerisinde iken, Muğla Eski Şehir Mezarlığı'na yaptığımız bir ziyaret sonrasında konumuz netleşmeye başlamıştır. Çünkü burada yüzlerce Osmanlıca mezar taşı bulunmakta olup mutlaka okunması ve araştırılması gerektiği kanaatine varılmıştır. Ancak konuyu belirledikten sonra zaman kısıtlaması ve araştırma sürecinden dolayı 1. ada ile 40. ada arasında bulunan Osmanlı Türkçesi ile yazılmış mezar taşlarının çalışması kararlaştırılmıştır. Cumhuriyetin ilanından sonra 1 Kasım 1928 yılında harf devrimi yapılmış, fakat 1928'den sonra da Osmanlı Türkçesi kitabelerde etkisini bir süre sürdürmüştür. Bu yüzden tez başlığımız Osmanlı dönemi mezar taşları yerine Osmanlı Türkçesi mezar taşları olarak incelenmiştir. Bunun üzerine tez konusu “Muğla Eski Şehir Mezarlığı Osmanlı Türkçesiyle Yazılan Mezar Taşları(1.-40. Adalar)” şeklinde başlık belirlenmiştir. Dolayısıyla bu tezin amacı Muğla Eski Şehir Mezarlığı'nda bulunan Osmanlıca yazılmış eski mezar taşlarının bir kısmını, yani 1. ada ile 40. ada arasındakileri incelemek olmuştur.

1920'li yılların sonuna doğru Muğla'nın çeşitli bölgelerinden alınan mezar taşları buraya getirilmiş, fakat bunlar bir düzen içerisinde yerleştirilmemiştir. Bu yüzden bazı mezar taşlarının mezar bölümü ve bazı mezarların da üzerinde mezar taşları yoktur. Çok geniş bir alana sahip olan mezarlıkta gerek beşeri faktörler gerekse doğal faktörlerden dolayı eskimeye yüz tutmuş mezar taşlarının daha fazla zarar görmeden ve zaman geçmeden fotoğrafını çekip mezar taşı hakkında bilgi verilmesi, kayıt altına alınması elzem görülmüştür. Geçmiş ile gelecek nesiller arasında bağ kuran tarihi kalıntılarımız arasında yer alan Osmanlı Türkçesiyle yazılan mezar taşları, bulunduğu bölgenin birçok özelliği hakkında bizlere bilgi sunar. Yörenin kültürü, sanata ve edebiyata olan bakış açısı hakkında da topluma ışık tutmaktadır.

II. Araştırmanın Yöntemi

Çalışma konusunun belirlenmesinin ardından Muğla Mezarlık Müdürlüğü ve Muğla Kaymakamlığı'ndan gerekli izinler alınmış ve Muğla Şehir Eski Mezarlığı'nda alan araştırmasına başlanmıştır. Ayrıca, Muğla'nın bazı ilçelerinde de Osmanlı Dönemi'ne ait mezar taşları olup olmadığı hususunda da bilgi edinilmeye çalışılmış ve bazı ön çalışmalar yapılmıştır. Çalışmanın daha düzenli ve kapsamlı olması için Muğla şehrinin merkezinde bulunan Şehir Eski Mezarlığı'na dair herhangi bir çalışma yapılmadığının anlaşılması üzerine çalışma için ön hazırlıklar tamamlanmıştır. Ayrıca, mezar taşları ile ilgili yazılmış kitap, makale ve tez gibi çeşitli çalışmalar ve kaynaklar araştırılmıştır.

2014 yılında Ege Üniversitesi Sanat Tarihi Bölümündeki öğretim üyelerinden Doç.Dr. Şakir Çakmak ve Dr.Ertan Daş hocalarımız bu mezarlıktaki mezar taşlarını incelemeye başlamışlar, fakat bazı sebeplerden dolayı çalışma yarıda bırakılmış ve tamamlanmamıştır. Muğla Eski Şehir Mezarlığı, çok geniş bir alana sahip olup, mezarlıkta 84 ada ve bu adaların üçerli ve dörderli şekilde ayrılmış birçok parseli vardır. Mezarlığın adalara ve parsellere ayrılmış olması çalışmamızın daha hızlı ilerlemesi açısından bize kolaylık sağlamıştır. Çift sayılı adalarda Osmanlı Dönemi'ne ait mezar taşı daha fazla olduğu için öncelikle çift sayılı adalar tamamlanmış, daha sonra da tek sayılı adalar ele alınmıştır.

Tespit edilen mezar taşı kitabeleri ilk olarak tüy hafifliğindeki fırçalarla üzerindeki yosun ve tozların temizliği yapılmıştır. Daha sonra mezar taşının hem başucu hem de ayakucu kısımları ayrı ayrı karede fotoğraflanarak kayıt altına alınmıştır. Mezar taşları daha sonra fotoğraflardan okunmaya çalışılmıştır. Okunamayan mezar taşları tekrardan mezarlığa gidilip yerinde okunmaya çalışılmıştır.

Çalışmada tespit edilen mezar taşlarının her birine numara verilmiş ve mezar taşları üzerindeki tarihleri, bulunduğu konumu ve durumu, yapısal şekilleri ve kullanılan malzemeleri, süslemeleri, işleniş şekilleri, yazı türü ve ölçüleri hakkında detaylı bilgi sunulmuştur. Son olarak Mezar taşları üzerindeki Osmanlı Türkçesi ile yazılmış yazıların tespiti ve onların okunuşları, eğer varsa kitabede Latin harfleri ile yazılışlarının olup olmadığına yer verilmiştir.

III. Konunun Önemi ve Yapılan Bazı Araştırmalar

Şimdiye kadar Muğla ile yapılmış birçok çalışmada genellikle bölgenin tarihi, edebiyatı, kültürü, sanatı ve turizmi üzerinde durulmuş ve bu konular hakkında tanıtıcı araştırmalar yapılmıştır. Muğla Şehir Eski Mezarlığı'nda bulunan mezar taşları hakkında yapılan ilk çalışma 2014 yılında Ş.Çakmak ve E.Daş'ın yapmış olduğu Hamursuz Mezarlığı çalışmasını görmekteyiz. Fakat çalışma bazı sebeplerden dolayı yarıda bırakılmış ve tamamlanmamıştır. Dolayısıyla bu mezarlıkta bulunan Osmanlı Dönemi'ne ve Cumhuriyet'in ilk yıllarına ait birçok mezar taşının araştırılıp ve bunların okunarak gün yüzüne çıkarılması ve yazılı literatüre geçmesinin sağlanması önem arz etmektedir.

İnceleme konusu yapılan mezar taşları üzerindeki bilgilerin dışında konumuza yardımcı olabilecek çeşitli mahalli kaynaklar ve araştırmalar bulunmaktadır. Ayrıca, mezar taşlarıyla ilgili olarak yapılan çeşitli kitap, makale ve tez çalışmaları da bu çalışmanın yürütülmesinde önemli bilgiler sağlamıştır. Bunlardan bazılarını burada zikretmekte fayda vardır. “Muğla Cami ve Mescitleri”¹ adlı çalışma, ilde bulunan camilere ve mescitlere hasredilmiştir. Zekai Mete'nin DİA'da yayımlanan “Muğla” maddesi de Muğla tarihi hakkında bilgi vermektedir.

Beyhan Karamağaralı, “Ahlat Mezar Taşları”² adlı eserinde Ahlat mezar taşları hakkında önemli bilgi sunmasının yanı sıra İslamiyet öncesi ve İslamiyet sonrası Türklerde mezar taşı geleneği hakkında detaylı bilgi vermesi açısından oldukça önemlidir.

Hans-Peter Laquer, “Mezar Taşlarında Harf Devrimi”³, adıyla Türk Tarih Kongresi'nde sunduğu bildirisinde 1 Kasım 1928 harf devriminden sonra bazı mezar taşlarının Osmanlı Türkçesinin etkisinde kalıp Arap harfleriyle işlenmesi hakkında detaylı bilgiler sunmaktadır.

Hans-Peter Laquer, “Hüve'l-Baki İstanbul'da Osmanlı Mezarlıkları ve Mezar Taşları”⁴ adlı kitap çalışmasında İstanbul'daki mezarlık ve hazirelerde bulunan mezar taşları hakkında önemli bilgiler vermiştir. Türklerde mezar taşı geleneğinin

¹ Şakir Çakmak, *Muğla Cami ve Mescitleri*, Muğla Belediyesi Kültür Yayınları:12, Muğla, 2013, s.6.

² Beyhan Karamağaralı, *Ahlat Mezar Taşları*, Kültür Bakanlığı Yayınları / 1394, Ankara, 1992, s. 1.

³ Hans - Peter Laqueur, “Mezar Taşlarında Harf Devrimi”, 9. Türk Tarih Kongresi Bildirileri, C.3, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara, 1989. s. 1372.

⁴ Hans - Peter Laqueur, *Hüve'l-Baki İstanbul'da Osmanlı Mezarlıkları ve Mezar Taşları*, çev. Selahattin Dilidüzgün, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul, Nisan 1997. s. 1.

ortaya çıkışı ve bu geleneğin İslamiyet'ten sonra ne şekilde devam ettiği, İstanbul'da bulunan mezar taşlarındaki süslemeler, başlıklar ve mezar taşlarındaki bütün desenlerin doğadan alınan motifler olduğunu belirtmiştir. Bu durumun Ege Bölgesi'nde ise değişiklik arz ettiğini vurgulamıştır.

Halit Çal “Kastamonu Atabey Gazi Camisi ve Türbesi Hazirelerindeki Mezar Taşları” adlı eserinde bizlere başlıklar ve süslemeler hakkında önemli ve kapsamlı bilgiler sunmaktadır.⁵

Semavi Eyice'nin, “Mezarlıklar ve Hazireler”,⁶ adlı eserinde mezar taşlarının Türk sanatında sadece mimari açıdan önemli olmadığını, aynı zamanda dönemin sanat zevklerini ortaya çıkarması bakımından da önemli olduğunu bahsetmektedir. Eserde yazı stilinden, süslemelere ve birçok hususa değinilmektedir.

Emine Güzel, “Osmanlı Erkek Mezar Taşlarında Serpuş Biçimleri”⁷ adıyla Doktora Tez çalışmasına dayanan kitabında erkek mezar taşlarındaki farklı başlıkları incelemiştir. Çalışmasında başlıkların numaralandırılıp stillerine göre harflerin isimlendirilmesinin nerelerde bulunduğu dair bizlere bilgiler vermektedir.

Nidayi Sevim'in “Osmanlı Mezar Taşlarında Manzum Metinler”⁸ adlı eserinde Türk dili ve edebiyatının önemli kaynaklarından birini oluşturan mezar taşı kitabelerini nazım ve nesir açısından incelemiştir. Özellikle mezar taşlarındaki manzum metinlerin muhtevası ve onların önemi hakkında bizlere bilgiler vermektedir.

Farklı bölge ve şehirlerde bulunan Osmanlı Türkçesi ile yazılmış mezar taşları hakkında şimdiye kadar birçok akademisyen ve öğrenci tarafından Yüksek Lisans Tezi, Doktora Tezi ve makale boyutunda çalışmalar yapılmıştır. Farklı bilimsel disiplinlerde yapılan bu çalışmalarda, genellikle mezar taşlarının sanatsal değeri, süslemeleri, kitabeleri, yazı stilleri ve edebî özellikleri incelenmiş ve kullanılan malzemeler, işçilik, teknikler ve tipolojik özellikler açısından da değerlendirilmiştir. Bu tür çalışmalar bize yaptığımız bu tez çalışmasının çerçevesini

⁵ Halit Çal-Özlem Ataoğuz Çal, *Kastamonu Atabey Gazi Camisi ve Türbesi Hazirelerindeki Mezar Taşları*, Kastamonu Belediyesi Yayınları, Ankara, 2008.

⁶ Semavi Eyice, *Mezarlıklar Ve Hazireler*, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara, 1996 s.124.

⁷ Emine Güzel, *Osmanlı Erkek Mezar Taşlarında Serpuş Biçimleri*, Çizgi Kitabevi, Konya, Eylül 2019

⁸ Nidayi Sevim, *Osmanlı Mezar Taşlarında Manzum Metinler*, Kitap Dostu Yayınları, İstanbul, 2. Baskı Mayıs 2015, s. 13.

ve planını oluşturmada önemli fikirler vermiş ve aynı zamanda da yol gösterici olmuşlardır.

BİRİNCİ BÖLÜM

İSLAM KÜLTÜRÜNDE MEZAR TAŞLARI VE MUĞLA

1.1.İslam Dininde ve Kültüründe Kabir Geleneği

Kabir Arapça bir kelime olup, “ölünün gömüldüğü yer” anlamına (çoğulu kubûr) gelmektedir. Ayrıca, “kabirlerin bulunduğu yer” karşılığında makber veya makbere (çoğulu mekabir) kelimeleri de kullanılır. Türkçe’de kabirle eş anlamlı olan mezar kelimesi ise kelimenin kök anlamıyla da irtibatlı olarak özellikle ziyaret edilen önemli kişilerin kabirlerini (ziyaretgâh) ifade eder.⁹

Kur’ân-ı Kerîm’de¹⁰ Medine’deki münafıkları kast ederek kabir lafzıyla anılan önemli bir ayet-i kerime şudur: “Onlardan ölen hiçbirine asla namaz kılma ve kabrinin başında durma. Çünkü onlar Allah’ı ve Resûlünü inkâr ettiler ve fâsık olarak öldüler.”¹¹ Yine Kuran’ın çeşitli ayetlerinde müşriklerin zayıf olan ahiret inancı kastedilerek kabir kelimesi mekâbir lafzıyla geçmektedir. Bu türden ayetlere örnek olarak şunlar verilebilir: “Çoklukla övünmek sizi, kabirlere varıncaya (ölünceye) kadar oyaladı.”¹² “Çünkü kıyamet muhakkak gelecektir. Onda hiçbir şüphe yoktur ve şüphesiz Allah kabirdeki kimseleri diriltecektir.”¹³ “Diriler ile ölüler de bir olmaz. Allah dilediğine işittirir. Sen kabirde bulunanlara işittirecek değilsin.”¹⁴ “Ey iman edenler! Kendilerine Allah’ın gazap ettiği, kabirlerdeki kâfirlerin ümit kestikleri gibi tamamen ahiretten ümitlerini kesmiş bir toplumu dost edinmeyin.”¹⁵ “Kabirlerin içindekiler dışarı çıkarıldığı zaman.”¹⁶ “Acaba o bilmiyor mu ki, kabirlerde bulunanlar çıkarıldığı ve kalplerdeki ortaya konulduğu zaman, işte o gün onların

⁹ Kürşat Demirci, “Kabir”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi (DİA)*, C. 24, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul, 2011, s.33.

¹⁰ <https://kuran.diyaret.gov.tr/mushaf> Erişim Tarihi:23.04.2022

¹¹ Tevbe Sûresi, 9/84.

¹² Tekâsür Sûresi, 102/1-2.

¹³ Hac Sûresi, 22/7.

¹⁴ Fâtır Sûresi, 35/22.

¹⁵ Mümtetine Sûresi, 60/13.

¹⁶ İnfitâr Sûresi, 82/4.

Rabbi kendilerinin her halinden mutlaka haberdardır.”¹⁷ Beş ayette ise kabir kelimesi kubur lafzıyla geçmektedir.¹⁸

İnsanlık tarihi içinde ilk ölüm ve defin olayı, Kur’ân-ı Kerîm’de isim verilmeden şu şekilde nakledilir: “Onlara Âdem’in iki oğlu hakkındaki haberi gerçek olarak oku. Hani her biri birer kurban sunmuşlardı da birinden kabul edilmiş, ötekinden kabul edilmemişti. Kurbanı kabul edilmeyen, ‘Seni öldürecek’ demişti. O da, ‘Allah sadece müttaki olanlardan kabul eder. Andolsun sen beni öldürmek için bana elini uzatsan da ben seni öldürmek için elimi uzatmam. Ben âlemlerin rabbinden korkarım. Ben dilerim ki sen benim günahımı da kendi günahını da yüklenesin ve cehennem halkından olasın. Zalimlerin cezası budur.’ dedi.

“Nefsi kendisini kardeşini öldürmeye yöneltti ve nihayet onu öldürdü; böylece ziyana uğrayanlardan oldu. O anda Allah bir karga gönderdi. Karga ona, kardeşinin cesedini nasıl gömeceğini göstermek için yeri eşeliyordu.”¹⁹ ‘Yazık bana, şu karga kadar bile olmaktan, kardeşimin cesedini gömmekten âciz miyim!’ dedi; sonunda da pişmanlık duyanlardan oldu.”²⁰

Mezar daha çok toprak üstünde kalan yapısıyla önem taşır ve ziyaret edilebilmesi için üzerinde yerini ve ait olduğu kimseyi belirleyen bir alâmetin bulunması gerekir; bu sebeple dayanıklılığından dolayı genellikle taş kullanılmıştır. Mezar taşı geleneğinin ne zaman başladığı hakkında kesin bilgi yoktur. Eski Ahid’de Hz. Ya’kub’un, zevcesi Raşel’in kabri başına bir taş diktiğinden, aile kabirlerinden ve türbelerden söz edilir.²¹

Mezar yapısı, İslam dünyasında Türklerin egemenliğinde gelişen bir yapı tipidir. İslam halifeleri içinde ilk mezar Abbasi Halifesi Muntasır’ın (ö. 862) annesi tarafından ve eski Suriye Hıristiyan mezar yapılarından esinlenerek ancak Hicretin üçüncü yüzyılında yapılmıştır.²² Ölümünden sonra kendisinin de defnedildiği

¹⁷ Âdiyât Sûresi, 100/9-11.

¹⁸ Demirci, “Kabir”, s. 33.

¹⁹ Ömer Faruk Harman, “Hâbil ve Kâbil”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi (DİA)*, C.14, Türkiye Diyanet vakfı Yayınları, İstanbul, 1996, s.376.

²⁰ Maide Sûresi, 5/27-31.

²¹ Nebi Bozkurt, “Mezarlık”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi (DİA)*, C.29, Türkiye Diyanet vakfı Yayınları, Ankara, 2004, s.519.

²² Doğan Kuban, *100 Soruda Türkiye Sanatı Tarihi*, Gerçek Yayınevi, İstanbul, İkinci Baskı, Ekim 1973, s. 130.

Kubbetü's-Süleybiye, İslâm sanatında bilinen ilk türbedir. Yapı sadece bugün mevcut en eski müslüman türbesi olarak değil, İslam mimarisinin ilk türbesi olarak da büyük önem taşımaktadır.²³

Mezar taşları, Türk sanatının en küçük anıtları olarak bir milletin belirli dönemdeki sanat zevkini ve duygularını en güzel ve en iyi yansıtan, üstelik tarihleri de açıkça belirtilmiş olan hatıralardır. Mezarlar ve mezarlıklar eski Türk şehirlerinin tapu senedi niteliğindedir.²⁴ Ahlat, mezar taşlarının yanı sıra İslamiyet öncesi ve İslamiyet sonrası Türklerde mezar taşı geleneği ve Anadolu'nun farklı bölgelerindeki mezar taşları ile ilgili bize bir çok bilgi sunar.²⁵

1.2.İslam Öncesinde Türklerde Mezar Taşı Geleneği

Ölümünden sonra bir hayatın olduğu düşüncesinde olan Türkler mezar kelimesi için “kegür, kereksür, kurgan, oba, bark, kümbet, türbe” gibi farklı isimler kullanmışlardır.²⁶ Türkler, bazen aynı dönem içerisinde bazen de farklı zaman diliminde birbirlerinden farklı defin işlemleri uygulamışlardır. Bazı dönemlerde ölümler yakılıp külleri toprağa gömülürken bazen de ceset yakılmadan toprağa gömülmüştür. Başka bir yöntem olarak da tabut içerisinde dağ tepelerinde bir ağaç tepesine bırakılarak cesedin muhafazası usulüne gitmişlerdir.²⁷

Türklerin tarih sahnesine çıkışı Asya Hunları ile başlamıştır. Hun sanatı hakkında bilgileri kurganlardan malzeme ve eserler olarak elde ediyoruz. Mezar odalarından oluşan kurganlarda değerli eşyalar, ev araç gereçleri, at binek takımları bulunmaktadır. Ayrıca at ve insan cesetleri mumyalanmıştır. Bu gelenekleri ölümünden sonra bir hayatın var olduğu inancını göstermektedir.²⁸ Müstakil kurganların yanı sıra, kurgan toplulukları da mevcuttur. Bunlar çok sayıda mezar odalarının yan yana

²³ Hakkı Dursun Yıldız, “Abbâsiler”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi (DİA)*, C.1, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul, 1988, s.53

²⁴ Eyice, *Mezarlıklar Ve Hazireler*, s.124.

²⁵ Beyhan Karamağaralı, *Ahlat Mezar Taşları*, s. 1-20

²⁶ Ünver Günay-Harun Güngör, *Başlangıçlarından Günümüze Türklerin Dinî Tarihi*, Rağbet Yayınları, İstanbul 2007, s. 116.

²⁷ Günay – Güngör, *Başlangıçlarından Günümüze Türklerin Dinî Tarihi*, s. 112.

²⁸ Oktay Aslanapa, *Türk Sanatı El Kitabı*, İnkilâp Kitabevi, İstanbul 1993, s. 12.

gelmesiyle oluşur. Hun devrinin en önemli kurganları arasında Pazırık Kurganları ve Noin Ula Kurganları yer almaktadır²⁹

Göktürkler döneminde sanat olgusunun biraz daha geliştiği görülmektedir. Kahraman, soylu ve hükümdarların mezarlarına ya da anıtlarına dikilen heykel şeklinde yontulmuş taşa “Balbal” denir.³⁰ Balbal geleneğinin oluşma nedeni, herhangi bir şekilde öldürülen kişilerin ahirette, onları öldüren kişinin veya uğruna öldürülmüş oldukları kişinin hizmetinde bulunacaklarına dair inançtan almaktadır.³¹

Balbalların çoğunluğu VII ve VIII Yüzyılda Göktürkler’de, diğer bir kısmı ise VIII ve IX yüzyılda Uygurlar’dan kalmaz. Bu eserler Türk heykel sanatının en orijinal eserleri olmuştur. İlerleyen zamanda bu gelenek mezar taşlarında görülmektedir.³²

Göktürkler döneminde kurgan geleneğinin dışına çıkarak, külliye niteliğindeki mezar yapıları ve anıtsal mezar taşları yapımına başlamışlardır. Mezar külliyeleri, çeşitli plastik sanatlarının ilgi alanı olan mimari, heykel, yazıt vb. unsurları oluşturmaktadır. Mezar külliyelerinin en ünlüleri Orhun Irmağı kıyılarında Göktürk devlet adamları Kültigin (732), Bilge Kağan (735) ve Vezir Tonyukuk (725) adına yapılmış anıtlardır.³³ Uluslararası Türk Akademisi ile Moğol Bilimler Akademisi Arkeoloji Enstitüsü iş birliğinde Moğolistan’ın Ötüken bölgesinde yürütülen arkeoloji kazılarında Göktürk Devleti’nin hükümdarları Bilge Kağan ve Kül Tigin’in babası İleriş Kağan’ın külliyesi hakkında yeni bilgilerin ortaya çıktığı duyuruldu. Araştırmacılar Türk adının ilk kez geçtiği Göktürk döneminin en eski yazılı anıtı olarak kabul edildiğini açıkladılar.³⁴

²⁹ Yılmaz Can -Recep Gün, *Ana Hatlarıyla Türk İslam Sanatları ve Estetiği*, Kayıhan Yayınları, İstanbul 2006, s. 60.

³⁰ Can - Gün, *Ana Hatlarıyla Türk İslam Sanatları ve Estetiği*, s. 65.

³¹ Jean Paul Roux, *Türklerin Ve Moğolların Eski Dini*, çev. Aykut Kazancıgil, İşaret Yayınları, İstanbul, 2. Baskı 1998, s. 217.

³² Aslanapa, *Türk Sanat El Kitabı*, s. 20.

³³ Can - Gün, *Ana Hatlarıyla Türk İslam Sanatları ve Estetiği*, s. 65.

³⁴ <https://www.arkeolojikhaber.com/haber-ilteris-kaganin-kulliye-ve-yazitinin-kesfi-resmen-aciklandi-yazitta-neler-var-35045/> (12.12.2022)

Budist ve Manihaist olan Uygurlar, kuleli mezar yapılarıyla türbe olgusunu meydana getirmişlerdir. Hoço yakınlarında bulunan kubbeli yapılar mezar anıtlarıdır. Bu yapılar Selçuklu ve Osmanlı mimarisinde önemli rol oynamışlardır.³⁵

1.3.İslamiyet Sonrasında Türklerde Mezar Taşı Geleneği

Türklerin Karahanlılar Dönemi'nde islamiyeti seçmesiyle beraber eski inançlarının etkisi zengin kültür ve mimarisiyle beraber mezar formları farklılıklar göstermiştir. Türk İslam sanatı eserleri Karahanlılar Dönemi'nden itibaren ortaya çıkmıştır. Mezar yapılarının İslam toplumlarında farklı adlarla anıldıkları bilinmektedir. Arap toplumlarında bu yapılara “kubbe”, Farsça konuşulan bölgelerde “künbed” ve Türk topluluklarında ise “türbe” veya “türbet” denildiği malumdur. Kitabelerinde ve kaynaklarda bu yapılar bazen “ravza”, “meşhed”, “makber” gibi daha farklı şekillerde anılmışlarsa da, bunlar özel anlamlar kazanarak mahallî bir kullanımla sınırlı kalmışlardır.³⁶

Karahanlı mimarisinin geliştirdiği çok önemli yapı tipi türbelerdir. Tuğla süslemelerin hâkim olduğu Özbekistan Tim'de 977-978 tarihli Arap Ata Türbesi mezar anıtı mimarinin en belirgin örneğidir.³⁷ Eserin portalı yonca biçiminde üç dilimli trompları ile gelişmiş cephe mimarisini ortaya koymaktadır. Karahanlı türbeleri kare bir plan üzerine kubbe örtülü tuğla mimarisi ile süslemeleri ve kitabeleriyle sonraki dönemlerde tek kubbeli cami ve türbelerin öncüsü olmuştur.³⁸

Gazneli Dönemi, mimari ve sanatı açısından Karahanlı Dönemi ile beraber gerek inşai gerek tezyînî açısından Büyük Selçuklu sanatının oluşumuna önemli katkılar sağlamıştır. Sangbest Aslan Cazip Türbesi Gazneliler'e ait en önemli mezar yapısıdır. Oldukça büyük ölçülere sahip olan türbede kubbe ve duvarda renkli kalem işçiliği kullanılmıştır.³⁹

Büyük Selçuklular Dönemi'nde türbe mimarisi gelişmiş ve daha sistemli olmuştur. Selçuklular zamanında türbelerdeki gibi kümbetlerde de gelişme olmuştur.

³⁵ Aslanapa, *Türk Sanatı El Kitabı*, s. 21.

³⁶ Hakkı Önkal, “Türkiye’de Türbe Mimarisi Araştırmaları”, *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi*, c. 7, Sayı 14, 2009, s. 125.

³⁷ Ara Altun, “Karahanlılar”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi (DİA)*, c. 24, İstanbul, 2001, s. 413.

³⁸ Aslanapa, *Türk Sanatı El Kitabı*, s. 31.

³⁹ Can - Gün, *Ana Hatlarıyla Türk İslam Sanatları ve Estetiği*, s. 143.

Tamamen tuğladan köşeleri silindirik kuleli kümbetler, değişik örnek gösteren süslemeleri ile Anadolu'da taş ve çini sanatının öncüleri olmuşlardır.⁴⁰ Selçuklu kümbetleri Karahanlı ve Gazneli yapılarının devamı olarak gelişmiştir. Altta mumyaların bulunduğu cenazelik, üstte temsilî sandukanın bulunduğu ziyaret mahallî olmak üzere iki katlı olan bu kümbetler, genellikle içten kubbe, dıştan külâh ile örtülüdür. Malzemesi tuğla olan dış cepheler, çeşitli motiflerle süslenmiştir⁴¹ Büyük Selçuklular döneminde çok sayıda türbe inşa edilmiş fakat bunlardan hepsi günümüze kadar gelememiştir. Bu dönemde türbelerin çoğu aynı formda olmakla beraber kümbet ismiyle anılmaktadır. Biçim olarak çok köşeli, dört köşeli ve yuvarlak olmak üzere üç ana grupta sınıflandırılmıştır. Kümbetlerde firuze renkli çiniler sık kullanılmıştır.⁴² Araştırmacılar önceki zamanlarda mezar taşlarında hadis-i şerife yer verildiğini söylemektedir. Selçuklu mezar taşlarında da hadis ve ayet içeren mezar taşları bulunmaktadır. Metnin bulunduğu mezar taşının arka yüzünde Farsça şiir bulunurdu.⁴³

Beylikler Dönemi'nde bir yenilik olarak baldaken tarzı türbe ile iki katlı türbe görülmektedir.⁴⁴ Üzeri konik bir külâhla örtülü kümbet iki katlı olup, mumyalığın bulunduğu alt kat mescidin bulunduğu üst kat olarak Tercan Mama Hatun Kümbeti örnek gösterilebilir.⁴⁵

Osmanlı Devleti'nin ilk yerleşim yeri olan İznik ve Bursa, mimarî açıdan da çok zengin şehirlerdir. İznik ve Bursa'da, kubbeli ve dört kemerli açık türbeler gelişmiştir. Osmanlı hükümdarlarının türbeleri Fatih dönemine kadar Bursa'da yapılmıştır. İstanbul'da vefat eden padişahların külliye binaları arasında ya da yakınında türbeleri bulunmaktadır.⁴⁶

Osmanlı sanatkârları heykel dikmek yerine İslamî kaygılarından olsa gerek bütün hünerlerini mezar taşlarında ebedi abideler dikme ile göstermişlerdir. Özenle

⁴⁰ Aslanapa, *Türk Sanatı El Kitabı*, s. 38.

⁴¹ Mehmet Şeker-Süleyman Genç, *Türk Medeniyeti Tarihi*, Anadolu Üniversitesi Yayınları, 7. Baskı Eskişehir, 2006, s. 271.

⁴² Can - Gün, *Ana Hatlarıyla Türk İslam Sanatları ve Estetiği*, s. 143.

⁴³ Sevim, *Osmanlı Mezar Taşlarında Manzum Metinler*, s. 14.

⁴⁴ Can - Gün, *İslam Sanatına Giriş*, s. 86.

⁴⁵ Can - Gün, *Ana Hatlarıyla Türk İslam Sanatları ve Estetiği*, s. 143.

⁴⁶ Oktay Aslanapa, *Türk Sanatı*, Remzi Kitabevi, İstanbul, 3. Basım Kasım 1993. s.285

işlenip her biri sanat eserine dönüştürülen mezar taşlarında dönemin mimarisiyle malzeme, motif ve yöresel detaylarda benzerlikler mevcuttur.⁴⁷

Osmanlı'da serpuşlu, gövdesi kitâbeli, alt kısmı ince tarzdaki mezar taşları yaygınlaşmıştır. Ölünün hangi meslek grubuna ait olduğunu veya bir tarikat mensubu ise o tarikatın başlığının biçiminde işlendiği görülür. Gül, taç, sarık, fes veya kavuk gibi unsurlar mezardaki şahsın cinsiyeti, mesleği, mensup olduğu zümre, tarikat, bölük ya da taşıdığı bu unvana işaret eder. Baş taşına oranla daha küçük tutulan ayak taşları genellikle daha sade olup çoğunlukla yazısız ve tezyinatsızdır. Kadın mezar taşlarında değişik süslemeler, özellikle çiçek demet ve sepetleriyle meyve tabakları dikkat çeker. Mezar taşı süslemelerinde gül başta olmak üzere lâle, karanfil ve sümbül gibi çiçeklerle servi, asma sarılmış servi ve hurma ağacı ile nar ve incir gibi meyve motiflerinin kullanılması estetik görünümün yanında sembolik anlamları da vardır.⁴⁸ Mezar taşlarından kimlik bilgileri baba oğul ilişkisi çerçevesindedir. Kadınlarda ise kendisinden ziyade kocası, babası, babasının mesleği gibi detaylar ön plana çıkmıştır.⁴⁹

Mezar taşının üst kısmına bazen besmele yazılmakla birlikte daha çok “hû, hüve'l-baki, hüve'l-hayyu'l baki, hüve'l-hallaku'l baki” gibi yalnız Allah'ın ebedî, her zaman diri ve yaratıcı olduğuna işaret eden ibareler yer alır. Ayrıca, mezar taşında her şeyin fânî olduğunu, “Yeryüzünde bulunanların hepsi fânidir”,⁵⁰ Allah'tan başka her şeyin yok olacağını O'ndan başka tanrı yoktur”, O'nun zatından başka her şey yok olacaktır, Hüküm yalnızca O'nundur ve siz ancak O'na döndürüleceksiniz⁵¹ ve her canın ölümü tadacağını⁵² belirten çeşitli âyetler işlenmiştir. Osmanlının son zamanında ölümden duyulan üzüntü ve şikâyetten dolayı ayrılığın acısını dile getiren mevta için “âh mine'l-mevt, âh mine'l-fırâk” gibi ifadeler kullanılmıştır.⁵³

1 Kasım 1928'de Harf devrimi sonucunda yeni Türk harfleri kabul edilmiştir. Osmanlı Türkçesinin mezar taşlarında kullanımı bir süre daha bazı yerlerde devam

⁴⁷ Sevim, *Osmanlı Mezar Taşlarında Manzum Metinler*, s. 14.

⁴⁸ Bozkurt, “Mezarlık”, s.520-521

⁴⁹ Sevim, *Osmanlı Mezar Taşlarında Manzum Metinler*, s. 14.

⁵⁰ Rahmân 55/26

⁵¹ Kasas 28/88

⁵² Âl-i İmrân 3/185-Ankebût 29/57)

⁵³ Hans – Peter Laqueur, *Hüve'l-Baki İstanbul'da Osmanlı Mezarlıkları ve Mezar Taşları*, s.83

etmiştir. 1 Ocak 1929'dan itibaren Arap harflerinin kullanımı tamamen yasaklanmıştır. Fakat Muğla Şehir Eski Mezarlığı'nda 1941 yılına ait mezar taşında hem Arap harflerinin hem de Latin harflerini görüyoruz. Genellikle kitabenin arka yüzüne ya da ayak şahidesine Latin harfleriyle işlenmiştir. Latin harflerinin kullanımı yaygın olmadığı için birçok yazım hatası görülmektedir.⁵⁴

Mezar taşlarında Osmanlı İmparatorluğu'nun son dönemlerinden itibaren zengin lirik içerik azalmış sadelik ön plana çıkmıştır. Ölünün sadece ismi, lakabı, mesleği ve ölüm tarihi gibi kısa bilgiler yer almıştır. İlk zamanlarda malzeme olarak mermer kullanılırken daha sonraları dökme çimento kullanılmıştır. Süsleme olarak ta erkek mezar taşlarında genellikle fes kullanılırken, kadın mezar taşlarında sade çizgisel ve çiçek motifleri ile dilimli kemerler uygulanmıştır.

1.4.Muğla'nın Kısa Tarihi

Batı Anadolu'nun güney ucunda yer alan Muğla, kuzeyde Aydın, doğuda Denizli ve Burdur, güneydoğuda Antalya güneyde Akdeniz ve batıda Ege Denizi ile çevrilidir. Konum itibarıyla hem Ege hem Akdeniz Bölgesi coğrafi özelliklerini taşır. Muğla etrafı dağlarla çevrili büyükçe bir ovanın (Muğla ovası) kuzey kenarında, Oyukludağ'ın eteklerindeki Asartepe'nin (Hisardağ) yamaçlarında denizden 650 m. yükseklikte kurulmuştur. Şehrin bugünkü adı antik dönemdeki ismi olan Mobolla'dan gelir. Bu kelime daha sonraki devirlerde değişime uğrayarak Mogola olarak anılmıştır. Eskiçağ tarihinde şehrin bulunduğu bölge Karya adıyla geçer.⁵⁵ 1889 yılı salnamesinde ise ilin eski adı Mobella olarak anılmıştır.⁵⁶

Araştırmalara göre Muğla'nın kuzeyinde, üzerinde genişçe düzlük bulunan tepeye kurulu Mobolla'da bazı sur, temel kalıntısı ve kaya oygusu, mezarlar dışında herhangi bir kalıntı görülmemiştir. Kent hakkında ilk bilgiler Helenistik çağdan başlamaktadır. Muğla sınırlarının büyük bölümü, antik çağda Karya bölgesi olarak anılmaktadır. Bizans İmparatoru Manuel Komnenos zamanında (1143-1180) bu akınlara karşı özel bir sınır bölgesi oluşturulmuştur. Moğollar'ın önünden kaçan Türkmen grupları 1220'den sonra Anadolu'ya girip batıdaki sınırlara yerleşmiştir.

⁵⁴ Hans - Peter Laqueur, "Mezar Taşlarında Harf Devrimi", s.1376.

⁵⁵ Zekai Mete, "Muğla", *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi(DİA)*, C.30, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara, 2020,s.376

⁵⁶ Muğla İl Yıllığı, 1973, s.19.

Bu süreçte Denizli ve çevresinde yoğun bir Türkmen nüfusu birikmiş ve bu durum bir Türkmen beyliğinin kurulmasıyla sonuçlanmıştır. Ardından Türk akınları yoğun bir şekilde artış göstermiştir. 1259'dan itibaren Bizans sınır savunmasının bozulması ve Bizans dış politikasındaki bazı değişiklikler sebebiyle Karya bölgesi 1261 yılından itibaren Menteşeoğulları'nın hâkimiyetine girmiştir.⁵⁷ Beylik, 15. yüzyıl başlarında Osmanlı egemenliğine dâhil olmuş ve bu egemenlik 1424'te kesinleşmiştir. Osmanlı hâkimiyetine girdikten sonra Menteşe bölgesi, Menteşe Sancağı adı altında merkezi Kütahya'da bulunan Anadolu Beylerbeyliği'ne bağlanmış ve Muğla sancak merkezi olmuştur.⁵⁸ II. Bayezid döneminde Menteşe sancağı sekiz büyük kazaya ayrılmıştır. 17. yüzyılda Muğla birçok başkaldırı ve yağmalama hareketlerine tanıklık etmiştir. Muğla 18. yüzyılın ilk yarısına kadar Sancak Beyleri tarafından yönetilmiştir. Cumhuriyetin ilanı ile birlikte Muğla merkez olmak üzere ayrı bir idari birim haline getirilmiş ve il yapılmıştır.⁵⁹

İlk yerleşimin bugün şehrin hemen kuzeyinde yer alan kalede başlamış olduğu kabuledilir. Kalenin fizikî yetersizliği, yerleşmenin ilk devirlerden itibaren kuzey kapısının önündeki düzlüğe veya güney istikametinde dağın ovaya bakan eteklerine doğru yayılmasına yol açtı. Muğla Kalesi'nin yapılış tarihi kesin olarak tespit edilememekle birlikte varlığı antik dönemden itibaren bilinmektedir. Şehrin kuzeyinde dik ve yalçın bir kayalığın üzerindeki düzlüğü çevreleyen dört köşe planlı kalenin içinde, güneye bakan yamacın üst kısmında ovaya nâzır bir iç kale daha vardır.⁶⁰

Menteşe dağlık bölgesi Türkmenler için gizlenmeye, savunmaya ve yeni yurt edinmeye müsait topografyası yanında, Orta Anadolu'ya oranla daha zengin bitki kültürüne sahip oluşu yüzünden hayvanları içinde cazip bir bölgedir. Bu yüzden Menteşe'nin dört bir tarafına toplumun yayılmadığı alan kalmamıştır. Akarsu boyları, vadi tipleri ve deniz kıyısındaki ovalar nispeten yumuşak iklime sahip oldukları için kışlak mevkileri olarak kullanılmış. Yaylalar, dağlar, platolar, orman

⁵⁷ Zekai Mete, "Muğla", s.376

⁵⁸ Muhammed Yazıcı, "16. Yüzyılda Batı Anadolu Bölgesi'nde (Muğla, İzmir, Aydın, Denizli) Türkmen Yerleşimi ve Demografik Dağılım", Yüksek Lisans Tezi, Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2002, s.13-22.

⁵⁹ Şakir Çakmak, *Muğla Cami ve Mescitleri*, Muğla Belediyesi Kültür Yayınları:12, Muğla, 2013, s.6.

⁶⁰ Mete "Muğla", s.376.

kenarları ise yaylak mevkileri olarak seçilmiş. Kısacası hem insanlar için hem hayvanlar için elverişli topraklara sahip bir bölgedir.⁶¹

Muğla ili ve ilçeleri tarım ürünlerinin çeşitliliği ile de dikkati çeker. Türkiye'de arıcılığın en önemli merkezlerinden biri olup yörede hem çiçek hem de çam balı üretimi yapılmaktadır. Marmaris ilçesi çam balı ile ünlüdür. Ortaca, Fethiye, Dalaman ve Dalyan ilçelerinde yaygın bir şekilde narenciye tarımı (portakal, limon, mandalina, greyfurt) yapılmaktadır. Özellikle Marmaris-Köyceğiz hattına özgü bir diğer ürün, günlük ağacından elde edilen ve eczacılıkta kullanılan sığla yağıdır. Zeytincilik de il genelinde gelişmiştir. Milas ilçesi zeytincilikte diğer ilçelere göre daha çok ön plana çıkmıştır.⁶²

Muğla şehri birçok medeniyete şahitlik ettiği için çeşitli dönemlerin bulgularını içerisinde barındırmaktadır. Yörede Bizans ve Roma kalıntılarının yanı sıra Türk ve İslam dönemine ait çeşitli tarihi eserler bulunmaktadır. Selçuklu, Beylikler ve Osmanlı dönemlerinin aynası olan cami, medrese, zaviye gibi dini yapıların yanı sıra mezar taşları da bölge ve zaman açısından bizlere somut delil sunmaktadır.

1.5. Muğla Şehir Eski Mezarlığı

Yüksek Lisans tez çalışması olarak incelenen ve değerlendirilen Muğla Şehir Eski Mezarlığı, Muğla merkezde olup, çok geniş bir alana sahiptir. Mezarlık toplam 84 adadan oluşmaktadır. 1920'lerin sonuna doğru bölgedeki diğer mezarlıklardan alınan mezarlar ve mezar taşı kitabeleri de buraya taşınmıştır. Taşınma sebebi imar faaliyeti olarak bilinmektedir. Mezar taşlarının bir kısmı beşeri ve doğal faktörlerin etkisi ile tahrip olmuştur.

Mezarlıkta 84 adanın bulunması ve bu adaların 3'erli ve 4'erli şekilde parsellere ayrılmış olması çalışmamızın daha hızlı ilerlemesi açısından bize kolaylık sağlamıştır. Çift sayılı adalarda Osmanlı Dönemi'ne ait mezar taşı daha fazla olduğu için öncelikle çift sayılı adalar tamamlanmış daha sonra tek sayılı adalar ele alınmıştır.

⁶¹ Zekai Mete, "XV. ve XVI. Yüzyıllarda Muğla ve Yöresi", Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2004, s.23-34.

⁶² <https://www.mu.edu.tr/tr/genel-bilgiler/bilgiler/mugla-hakkinda> Erişim Tarihi:07.04.2022

Tespit edilen mezar taşı kitabeleri ilk olarak Tüy hafifliğinde fırça yardımıyla üzerindeki yosun ve tozların temizliği yapılmıştır. Daha sonra mezar taşının hem başucu hem de ayakucu ayrı ayrı karede fotoğraflanarak kayıt altına alınmıştır. Mezar taşları daha sonra fotoğraflardan okunmaya çalışılmıştır.

Çalışmada tespit edilen mezar taşlarının her birine numara verilmiş ve tarihi, bulunduğu konumu, yapısal şekilleri, süslemeleri, işleniş şekilleri, yazı türü, ölçüleri hakkında detaylı bilgi sunulmuştur. Son olarak Osmanlı Türkçesi, okunuşu ve Latin harfleri ile yazılışlarına yer verilmiştir.

Mezar taşlarının okunması ve fotoğrafl çekimi tarafımızdan yapılmıştır. Okunamayan bazı mezar taşları Mahmut Küçük'ten yardım alınmış ve çalışmada belirtilmiştir. Mezar taşlarının fotoğraflanmasına 2021 Ocak ayında başlanmıştır. Fakat kontrol amacıyla bazı mezar taşlarının 2022 Mart ayında tekrardan çekimi yapılmıştır.

İncelenen mezar taşlarındaki tarihlerin Miladi, Rumi ya da Hicri dönemde hangi yıllara denk geldiğini doğru tespit etmek için Türk Tarih Kurumu'nun (TTK) internet sitesindeki Tarih Çevirme Kılavuzu'ndan faydalanılmıştır. Muğla Şehir Eski Mezarlığı'nın yukarıdan görünüş fotoğrafı Google earth'den alınarak aşağıya eklenmiştir.

Resim 1: Muğla Şehir Eski Mezarlığı'nda Osmanlı Türkçesiyle Yazılan Mezar Taşlarının Bulunduğu Bölgenin Haritası

İKİNCİ BÖLÜM

2.1.MUĞLA ŞEHİR ESKİ MEZARLIĞI MEZAR TAŞLARI

Mezar taşlarında ölen kişinin adı, lakabı, unvanı veya hayatta iken tanınan önemli bir vasfı ile ilgili ibareler ve onun ölüm ve (varsa) doğum tarihleri yer alır. Mezar taşı kitabelerinde de ölen kimsenin hayatta iken bazı özelliklerine ve vasıflarına uygun ibareler veya mezar taşını yaptıran evladları ve yakınlarının uygun gördüğü çeşitli şiirler ve edebi beyitler bulunur. Ayrıca, mezar ziyaretine gelenlerin gözüne iyi gözükmesi ve mezarda defnedilen kişiye verilen değeri ortaya koymak açısından mezar taşları ve kitabeleri çeşitli süslemelerle ve sanat değeri taşıyan güzel hat örnekleriyle tezyin edilirler. Bu bölümde Muğla Eski Şehir Mezarlığı'nda inceleme konusu yapılan 1. Ada ile 40. Ada rasındaki Osmanlı Türkçesiyle yazılan mezar taşları ve onların kitabeleri okunarak katoloğa dâhil edilmiş ve genel özellikleri tespit edilmeye çalışılmıştır. İncelenen her bir mezar taşına bir numara verilerek mezar taşının üzerinde bulunan yazılar okunarak transkribe edilmiş ve üzerindeki bilgiler çözümlenmiştir. Yıpranma nedeniyle veya eşitli sebeplerle okunamayan yazılar için (.....) işareti konulmuştur. Öncelikle aşağıda toplu olarak mezar taşı kitabelerinin başlıca özelliklerinin bir tablo halinde gösterilmesi yararlı olacaktır.(Tablo-1)

Tablo 1 : Muğla Şehir Eski Mezarlığı Mezar Taşı Kitabelerinin Genel Özellikleri (2022)

Mezar Taşı Katalog No	Ölen Kişinin İsmi	Cinsiyeti	Ölüm Tarihi	Hicri Miladi Takvim	Ayak Taşı	Yazı	Satır Sayısı
18/1-1	Mehmed	E			Var	Sülüs	5
18/1-2	Şahan(?)	K			Var	Sülüs	5
20/2-1	Yok	K	1332	1913	Var	Sülüs	5

21/1-1	Ali	E	1333	1914	Var	Sülüs	6
24/3-1	İbrahim	E			Var	Sülüs	4
24/3-2	Fadime	K	1313	1895	Var	Sülüs	4
28/3-1	Mahmud	K	1328	1910	Var	Sülüs	5
28/3-2	Emin	E	1311	1893	Var	Sülüs	8
30/2-1	Ahmed	E	1336	1917	Var	Sülüs	7
30/2-2	Sadık	E	1336	1917	Var	Sülüs	5
30/2-3	Necla	K	1345	1927	Yok	Tâlik	12
30/2-4	Ahmed Nuri	E	1344	1926	Yok	Tâlik	12
30/2-5	Zeliha	K	1326	1908	Var	Sülüs	7
30/2-6	Mustafa	K			Var	Sülüs	10
30/3-1	Yok	E	13.....	19.....	Var	Sülüs	8
30/3-2	Mağfer(?)	K			Var	Sülüs	3?
30/3-3	Atiye	K	1325	1907	Var	Sülüs	7
32/3-1	Fatma	K	1322	1904	Var	Sülüs	5
32/3-2	Zehra	K	1300	1882	Var	Sülüs	8
32/3-3	Ahmed	E	1332	1913	Var	Sülüs	5

32/3-4	Avni	E	1332	1913	Var	Sülüs	7
32/3-5	Zehra	K	1329	1911	Var	Sülüs	5
32/3-6	Gül Ayşe	K	1329	1911	Var	Sülüs	7
32/3-7	Süleyman	E	1325	1907	Var	Sülüs	8
32/3-8	Hüseyin	E	1282	1865	Var	Sülüs	7
32/3-9	Zehra	K	1302	1884	Var	Sülüs	7
32/3-10	Hüseyin	E	1300	1882	Var	Sülüs	6
33/1-1	Arif	E	1323	1905	Yok	Sülüs	4
34/2-1	Asım Beyzade Hamza Hayati	E	1339	1920	Var	Sülüs	11
34/3-1	Mustafa	E	1327	1909	Var	Sülüs	7
34/3-2	Salih	E	1337	1918	Yok	Sülüs	10
34/3-3	Ali Kemal	E	1335	1916	Var	Sülüs	7
34/3-4	Ali	E	1332	1913	Yok	Sülüs	7
34/3-5	Hatice	K	1327	1909	Var	Sülüs	7
34/3-6	Ali	E	1320	1902	Yok	Sülüs	8

34/3-7	Raziye	K	1229	1813	Yok	Sülüs	5
35/1-1	Yusuf Kenan	E	1343	?	Yok	Tâlik	6
35/1-2	Seymah(?)	K	1253	1837	Var	Tâlik	8
35/2-1	Emin	E	1349	?	Var	Sülüs	7
35/2-2	Emetullah	E	1336	1917	Var	Sülüs	5
35/2-4	Bakiye	K			Var	Sülüs	6
36/2-1	Mehmed	E	1334	1915	Yok	Sülüs	6
36/2-2	Mehmed	E	1333	1914	Yok	Sülüs	5
36/2-3	Sıdıka	K	1334	1915	Yok	Sülüs	6
36/2-4	Yok		1333	1914	Yok	Sülüs	4
36/2-5	Ayşe	K	1281	1864	Var	Sülüs	6
36/2-6	Fatma	K	1256	1840	Var	Sülüs	5
36/2-7	İsmail	E	1292	1875	Yok	Sülüs	5
37/2-1	Feyzullah	E		1941		?	8
37/2-2	Ömer	E		1941		Sülüs	2
37/3-1	Kamile	K	?	?		Sülüs	8
38/1-1	Şevket	E	1323	1905	Var	Sülüs	10

38/1-2	Şükrü	E	1313	1895	Var	Sülüs	10
38/2-1	İsmail	E	1332	1913	Var	Sülüs	5
38/2-2	Salih	E	1308	1890	Var	Sülüs	7
38/2-3	Hafize	K	1324	1906	Yok	Sülüs	5
38/2-4	Ayşe	K	1328	1910	Yok	Sülüs	3
38/2-5	Habibe(?)	K	1329	1911	Var	Sülüs	6
38/2-6	Yok	K(?)	1312	1894	Var	Sülüs	5
38/2-7	Mehmed Zekai	E	1352	?	Var	Sülüs	10
38/2-8	Hafize	K	R.1345	?	Var	Tâlik	9
38/2-9	Mehmed	E	1282	1865	Var	Sülüs	7
38/2-10	Hamdi	E	1334	1915	Var	Tâlik	7
38/3-1	Ali Rıza	E	1386	?	Var	Tâlik	6
38/3-2	İsmail Hakkı				Var	Sülüs	5
38/3-3	Suhudi	E	1336	1917	Var	Sülüs	7
40/1-1	Naciye	K	1926	?	Yok	Tâlik	9
40/1-2	İsmail	E	1328	1910	Var	Sülüs	8

40/2-1	Adile	K	1319	1901	Var	Sülüs	11
40/2-2	İbrahim Hakkı	E	1330	1911	Var	Sülüs	6
40/2-3	Gülkız	K	1330	1911	Var	Sülüs	7
40/2-5	Gül	K	1316	1898	Var	Sülüs	7
40/2-6	Fatma	K	1331	1912	Yok	Sülüs	9
40/2-7	Sadık	E	1326	1908	Var	Sülüs	4
40/2-8	Mehmed	E	1325	1907	Var	Sülüs	6
40/2-9	İbrahim	E	1330	1911	Var	Sülüs	5
40/2-10	Fatma	K	1332	1913	Var	Sülüs	5
40/2-11	Yok		1320	1902	Var	Sülüs	4
40/2-12	Fadime	K	?	1941	Var	Sülüs	4
40/3-1	Mehmed	E	1321	1903	Var	Sülüs	6
40/3-2	Yusuf	E	1304	1886	Yok	Sülüs	8
40/3-3	Mehmed	E	1324	1906	Var	Sülüs	5
40/3-4	Mehmed	E	1329	1911	Yok	Sülüs	5
40/3-5	Hasan Ali	E	1306	1888	Var	Sülüs	10
40/3-6	İbrahim	E	1336	1917	Var	Sülüs	5

40/3-7	Mehmed	E	1321	1903	Yok	Sülüs	6
--------	--------	---	------	------	-----	-------	---

2.1.Katalog

18.Ada 1.Parsel 1.Numaralı Mezar Taşı

Mezar taşının;

1-Resim no: Resim 2-Resim 3.

2-Kime ait olduğu: Hacı Mehmed Demirci'ye aittir.

3-Ölçüleri: Başucu mezar taşının ölçüleri; Baş taşının ölçüleri; boy: 80 cm en: 28x22 cm kalınlığı: 8 cm'dir. Ayak taşının ölçüleri; boy: 83 cm en: 27x21 cm kalınlığı: 6 cm'dir

4-Tarihi: M.1952 (?) Taşın üzerine sonradan kazınmış.

5-Malzemesi: Hem baş taşı hem ayak taşı mermerdendir.

6-Tanımı: Mezarın baş ve ayak şahidesi bulunmaktadır. Arap harfleriyle beş ayrı kartuş içerisinde toplam altı satır olarak yazılmıştır. Mezar taşının formu başlıklı olup, başlığı kırık ve parçası eksiktir. Bunların altındaki satırdaki Arap harfiyle “sene” kelimesi pafta içerisinde değildir. Taşın en alt kısmında özentisiz biçimde kazıma yöntemiyle işlenmiş Latin harfleri vardır.

7-Yazı Tipi: Sülüs yazı stili ile alçak kabartma olarak yazılmıştır.

8-Süslemesi: Baş taşının üst kısmındaki başlığı kırık ve parçası eksiktir. Ayak taşı kaş kemer formundadır. Süslemesi sarmaşık biçiminde, alttaki bir düğümünden çıkıp, birbirine sarılarak yükselen Rumi benzeri bitkisel motif alçak kabartma olarak işlenmiştir. Altta düğümün hemen üzerinde ve en üstte penç motifleri çiçek olarak işlenmiştir. Ayak taşı kaş kemer biçiminde bir tepelikle sonlanmaktadır.

9-Yeri; Muğla Şehir Eski Mezarlığı'ndadır.

10-İnceleme Tarihi; Ocak 2021.

11-Kitabesi ve Transkribi;

Kitabesi;

هو الباقي

مظهر اولوب كل.....

زكر اچون.....ايتدم.....

حاجي محمد طوتدي بورده عقام

اولسون فانه دن بر فاتحه درتمورجي روحمه

Transkribi;

1.Hüve'l Baki

2.Mazhar olup gül.....

3.Zikir için.....ettim.....

4.Hacı Mehmed tuttu burada ıkam

5.Olsun fenadan bir Fatiha'dır Demirci ruhuna.

Resim 2: 18-1-1 Numaralı Baş Taşı

Resim 3: 18-1-1 Numaralı Ayak Taşı

18.Ada 1.Parsel 2.Numaralı Mezar Taşı

Mezar taşının;

1-Resim no: Resim 4-Resim 5.

2-Kime ait olduğu: Demirci Hacı maraşeli Mehmed zevcesi Şahan'a aittir.

3-Ölçüleri: Baş taşının ölçüleri; boy: 67 cm en: 27x21cm kalınlığı: 6 cm'dir.
Ayak taşının ölçüleri; boy: 68 cm en: 25x20 cm kalınlığı: 6 cm'dir.

4-Tarihi: Yok

5-Malzemesi: Her iki mezar taşı, malzeme olarak mermerdendir.

6-Tanımı: Mezarın baş ve ayak şahidesi bulunmaktadır. Arap harfleriyle beş ayrı kartuş içerisinde toplam beş satır alçak kabartma olarak yazılmıştır.

7-Yazı Tipi: Sülüs yazı stili.

8-Süslemesi: Taş üzerinde alınlık kısmının ortasında altı yapraklı çiçek biçimli bir rozet ile bunun sağından ve solundan çıkarak uçları yukarıda birleşen iki yaprak yer almaktadır. Taşın tepeliği dilimli kemer biçiminde sonlanmaktadır. En üstteki kemer diliminin ortasında küçük bir çiçek motifi yer almaktadır. Kitabenin ilk satırında sağ tarafta ay yıldız motifi bulunmaktadır. Ayak taşının üzerinde en altta bir vazodan çıkarak tepeye kadar yükselen bitki motifi kazıma tekniğiyle özensiz olarak işlenmiştir. Bitkinin yaprakları iki yana açılmaktadır. Ayak taşı da dilimli kemer olarak sonlanmaktadır.

9-Yeri: Muğla Şehir Eski Mezarlığı'ndadır.

10-İnceleme Tarihi: Ocak 2021.

11-Kitabesi ve Transkribi;

Kitabesi;

لا حی الا هو

تمورجی حاجی مرشالی محمد.....

زوجه سی شاحان بوراده طوتدی عقام

کلوب زیارت ایلیان اخوان

روحي ایچون بر فاتحه.....

Transkribi;

1.La hay illa hu

2.Demirci Hacı maraşeli Mehmed.....

3.Zevcesi Şahan burada tuttu igam

4.Gelip ziyaret eyleyen ihvan

5.Ruhi içün bir Fatiha.....

Resim 4: 18-1-2 Numaralı Baş Taşı

Resim 5: 18-1-2 Numaralı Ayak Taşı

20.Ada 2.Parsel 1.Numaralı Mezar Taşı

Mezar taşının;

1-Resim no: Resim 6- Resim 7.

2-Kime ait olduğu: Ahmed Bey'in zevcesine ait fakat mezar taşında isim bilgisi okunmamıştır.

3-Ölçüleri: Baş taşının ölçüleri; boy: 98 cm en: 36x25 cm kalınlığı: 6 cm'dir. Ayak taşının ölçüleri; boy: 100 cm en: 33x25 cm kalınlığı: 5 cm'dir.

4-Tarihi: Yok

5-Malzemesi: Her iki mezar taşı, malzeme olarak mermerdendir.

6-Tanımı: Mezarın baş ve ayak şahidesi bulunmaktadır.

7-Yazı Tipi: Arap harfleriyle beş ayrı kartuş içerisinde toplam beş satır sülüs yazı stili ile alçak kabartma olarak yazılmıştır.

8-Süslemesi: Taş üzerinde alınlık kısmının ortasında bir vazanın içerisinde çıkararak yaprakları iki yana açılan bitkisel süsleme yer almaktadır. Bitkinin nev'i anlaşılamamaktadır. Bu kısım oldukça tahrip olmuştur. Bitkinin alt kısmından çıkan yaprakların içeriye doğru kıvrılarak altta volüt oluşturduğu görülmektedir. Taşın tepe kısmı kırık ve parçası eksiktir. Ancak tepe kısmı kabatma olarak inci dizisi biçiminde konturlanmıştır. Yazıların altında hilal biçiminde bir zeminden çıkan yaprakları her iki yana açılan penç motifi vardır. Ayak taşının gövde kısmında selvi ağacı kazıma tekniği kullanılarak yapılmıştır. Ayak taşının tepe kısmı düz bir silme ile ana gövdeden ayrılarak taç biçiminde sonlanmaktadır.

9-Yeri: Muğla Şehir Eski Mezarlığı'ndadır.

10-İnceleme Tarihi: Ocak 2021.

11-Kitabesi ve Transkribi;

Kitabesi;

فراق حسرتم كلمز بيانه

ولو قلنا الى يوم القيامة

احمد.....

.....

خانم رحونه فاتحه

Transkribi;

1.Firak-ı hasretim gelmez beyana

2.Velu kuluna ile yevmil kıyame

3.....Ahmed

4.....

5.Hanım ruhuna Fatiha

**Resim 6: 20-2-1 Numaralı
Baş Taşı**

**Resim 7: 20-2-1 Numaralı
Ayak Taşı**

21.Ada 1.Parsel 1.Numaralı Mezar Taşı

Mezar taşının;

1-Resim no: Resim 8-Resim 9.

2-Kime ait olduğu: Ömer Çavuşoğlu Ali'ye aittir.

3-Ölçüleri; Baş taşı serpuş dâhil ölçüleri; boy: 82 cm en: 30x20 cm kalınlığı: 6 cm'dir. Ayak taşının ölçüleri; boy: 56 cm en: 24x16 kalınlığı: 5 cm'dir.

4-Tarihi: H.1332/M.1914.

5-Malzemesi: Her iki mezar taşı, malzeme olarak mermerdendir.

6-Tanımı: Mezarın baş ve ayak şahidesi bulunmaktadır.

7-Yazı Tipi: Arapça harflerle beş ayrı kartuş içerisinde toplam beş satır sülüs yazı stili ile alçak kabartma olarak yazılmıştır.

8-Süslemesi: Baş taşı fes biçiminde başlıkla sonlanmaktadır. Mezar taşının üst köşeleri yumuşatılarak boyun ve başlık kısmına geçilmiştir. Ayak taşının üst kısımları kırık ve eksiktir. Üzerinde herhangi bir süsleme unsuru görülmemektedir. Yine ayak taşının da üst köşeleri yumuşatılarak boyun ve başlık kısmına geçildiği

görülmektedir. Her iki taş üzerinde fes tipindeki başlığın haricinde herhangi bir süsleme mevcut değildir.

9-Yeri: Muğla Şehir Eski Mezarlığı'ndadır.

10-İnceleme Tarihi: Ocak 2021.

11-Kitabesi ve Transkribi;

Kitabesi;

۱۳۳۲

باقوب كچمه ای محمد امتی

اولونك دیردن بر فاتحه منتی

عمر چاوش اوغلی اخوان

علی روحیچون

فاتحه

Transkribi;

1.Bakub geçme ey Muhammed ümmeti

2.Ölünün diriden bir Fatiha minneti

3.Ömer Çavuş oğlu İhvan(?)

4.Ali ruhiçün

5.Fatiha

**Resim 8: 21-1-1
Numaralı Baş Taşı**

**Resim 9: 21-1-1
Numaralı Ayak Taşı**

24.Ada 3.Parsel 1.Numaralı Mezar Taşı

Mezar taşının;

1-Resim no: Resim 10- Resim 11.

2-Kime ait olduğu: Kulakoğlu Hafız İbrahim'e aittir.

3-Ölçüleri: Baş taşının ölçüleri; boy: 64 cm en: 26x21 cm kalınlığı: 6 cm'dir.

Ayak taşının ölçüleri; boy: 46 cm en:23x21 kalınlığı:5 cm'dir.

4-Tarihi: Yoktur.

5-Malzemesi: Her iki mezar taşı, malzeme olarak mermerdendir.

6-Tanımı: Mezarın baş ve ayak şahidesi bulunmaktadır. Baş taşı adeta stilize bir insan silüeti biçiminde tasvir edilmiştir.

7-Yazı Tipi: Arap harfleriyle dört ayrı kartuş içerisinde toplam beş satır sülüs yazı stili ile alçak kabartma olarak yazılmıştır. En üst satırdaki kartuşun üst çizgisi kaş kemer ile nihayetlenmektedir.

8-Süslemesi: Baş taşında alınlık kısmı bir erkek mezar taşı olmasına rağmen farklılık göstermektedir. Mezar taşının başlığı dairevi olup, bunun içerisinde ortada bir daire etrafında altı küçük daire alçak kabartma olarak işlenmiştir. Kitabenin üst kısmında dairesel bir alınlık alınlığın üzerinde dairesel hareketlerle çiçek motifi yer

almaktadır. Ayak taşında alçak kabartma olarak sarmaşıklar arasında stilize çiçek ve yaprak motifi yer almaktadır. Dalları birbirinin içerisinden geçen çiçekler yine kendi içlerinde kıvrılarak sağda ve solda birer çiçek vermektedir. Çiçekler yedişer yapraklıdır. Taşın kenar konturları düz bir silmeyle çerçevelenmiş olup tepe kısmı yuvarlak kemerle sonlanmaktadır.

9-Yeri: Muğla Şehir Eski Mezarlığı'ndadır.

10-İnceleme Tarihi: Ocak 2021.

11-Kitabesi ve Transkribi;

Kitabesi;

هو الباقي

قولاق اعلی

حافظ ابرهیم

رحونه فاتحه

Transkribi;

1.Hüve'l Baki

2.Kulakoğlu

3.Hafız İbrahim(?)

4.Ruhuna Fatiha

**Resim 10: 24-3-1
Numaralı Baş Taşı**

**Resim 11: 24-3-1 Numaralı
Ayak Taşı**

24.Ada 3.Parsel 2.Numaralı Mezar Taşı

Mezar taşının;

1-Resim no: Resim 12- Resim 13.

2-Kime ait olduğu: Kulakoğlu Hafız İbrahim'im ailesinden Fadime'ye aittir.

3-Ölçüleri: Baş taşı ölçüleri; boy: 40 cm en: 20x17 cm kalınlığı: 6 cm'dir.
Ayak taşının ölçüleri; boy: 34 cm en: 21x18 kalınlığı: 6 cm'dir.

4-Tarihi: H.1313/ M.1895.

5-Malzemesi: Hem baş taşı hem ayak taşı, malzeme olarak dökme çimentodur.

6-Tanımı: Mezarın baş ve ayak şahidesi bulunmaktadır. Tarih en yukarıda yer almaktadır.

7-Yazı Tipi: Arap harfleriyle beş ayrı kartuş içerisinde sülüs yazı stili ile alçak kabartma olarak yazılmıştır.

8-Süslemesi: Taşın üst kısmı beş dilimli kaş kemerlidir. Ayak taşında tabandan çıkarak yukarıya doğru yükselen ve yanlara açılan yapraklar ile bunların uç kısımlarında birer penç motifi alçak kabartma olarak işlenmiştir.

9-Yeri: Muğla Şehir Eski Mezarlığı'ndadır.

10-İnceleme Tarihi: Ocak 2021.

11-Kitabesi ve Transkribi:

Kitabesi;

۱۳۱۳

قولاق اوغلى حفظ

ابراهيم فاملياسى

فاطمه رحونه فاتحه

Transkribi;

1.1313

2.Kulak oğlu Hafız

3.İbrahim familyası

4.Fadime ruhuna Fatiha

**Resim 12: 24-3-2 Numaralı
Baş Taşı**

**Resim 13: 24-3-2 Numaralı
Ayak Taşı**

28.Ada 3.Parsel 1.Numaralı Mezar Taşı

Mezar taşının;

1-Resim no: Resim 14- Resim 15.

2-Kime ait olduğu: Şamlı Hacı Mehmed oğlu Berber Mahmud Üstad'a aittir.

3-Ölçüleri: Baş taşı ölçüleri; boy: 71 cm en: 28x21 cm kalınlığı: 8 cm'dir.

Ayak taşının ölçüleri: boy: 63 cm en: 21x18 kalınlığı: 6 cm'dir.

4-Tarihi: H.1328/ M.1910.

5-Malzemesi: Her iki mezar taşı, malzeme olarak mermerdendir.

6-Tanımı: Mezarın baş ve ayak şahidesi bulunmaktadır.

7-Yazı Tipi: Arap harfleriyle beş ayrı kartuş içerisinde sülüs yazı stili ile alçak kabartma olarak yazılmıştır.

8-Süslemesi: Mezar taşının üst köşeleri yumuşatılarak boyun ve başlık kısmına geçilmiştir. Ayak taşının üst kısımları kırık ve eksiktir. Üzerinde herhangi bir süsleme elemanı görülememektedir.

9-Yeri: Muğla Şehir Eski Mezarlığı'ndadır.

10-İnceleme Tarihi: Ocak 2021.

11-Kitabesi ve Transkribi;

Kitabesi;

۱۳۲۸

روحوم ایچون ایله

فاتیه اهدا مرحوم

شاملی حاجی محمد اوغلی

بربر محمود اوستاد روحنه فاتحه

Transkribi;

1.1328

2.Ruhum için eyle

3.Fatiha ihda merhum

4.Şamlı Hacı Mehmed oğlu

5.Berber Mahmud Üstad ruhuna Fatiha

**Resim 14: 28-3-1 Numaralı
Baş Taşı**

**Resim 15: 28-3-1 Numaralı
Ayak Taşı**

28.Ada 3.Parsel 2.Numaralı Mezar Taşı

Mezar taşının;

1- Resim no: Resim 16- Resim 17.

2-Kime ait olduğu: Semerci Ali oğlu İsmail'in oğlu Emin'e aittir.

3-Ölçüleri: Baş taşı serpuş dâhil ölçüleri; boy: 119 cm en: 25x22 cm kalınlığı: 6 cm'dir. Ayak taşının ölçüleri; boy: 77 cm en: 26x24 kalınlığı: 8 cm'dir.

4-Tarihi: H.1311/M.1893.

5-Malzemesi: Her iki mezar taşı, malzeme olarak mermerdendir.

6-Tanımı: Mezarın baş ve ayak şahidesi bulunmaktadır.

7-Yazı Tipi: Arap harfleriyle sekiz ayrı kartuş içerisinde sülüs yazı stili ile alçak kabartma olarak yazılmıştır.

8-Süslemesi: Baş taşı fes biçiminde başlıkla sonlanmaktadır. Mezar taşının üst köşeleri yumuşatılarak boyun ve başlık kısmına geçilmiştir. Üçgen alınlıklı ayak taşının üzerinde herhangi bir süsleme elemanı görülememektedir. Mezar taşının formu başlıklı.

9-Yeri: Muğla Şehir Eski Mezarlığı'ndadır.

10-İnceleme Tarihi: Ocak 2021.

11-Kitabesi ve Transkribi;

Kitabesi;

۱۳۱۱

هو الخلا ق الباقي

باقوب كچمه اي محمد امتى

اولونون ديريدن بر فاتحه منتى

كلوب قابريمه زيارت ايلين ايخوانيمه

اوقسونلر روحم ايچون قل هو الله ايتي

سمرجى على اوغلى ايسماعيلك

اوغلى امين روحىچون فاتحه

Transkribi;

1.1311

2.Hüvel Hallaku'l - Baki

3.Bakub geçme ey Muhammed ümmeti

4.Ölünün diriden bir Fatiha minneti

5.Gelüp kabrime ziyaret eyleyen ihvanıma

6.Okusunlar ruhum için Kulhuvallah ayeti

7.Semerci Ali oğlu İsmail'in

8.Oğlu Emin ruhiçün Fatiha

**Resim 16: 28-3-2 Numaralı
Baş Taşı**

**Resim 17: 28-3-2 Numaralı
Ayak Taşı**

30.Ada 2.Parsel 1.Numaralı Mezar Taşı

Mezar taşının;

1-Resim no: Resim 18- Resim 19.

2-Kime ait olduğu: Tavaslı Hacı Ali Baş oğlu Ahmed'e aittir.

3-Ölçüleri: Baş taşı serpuş dâhil ölçüleri; boy: 1.01 m en: 29x22 cm kalınlığı: 6 cm'dir. Ayak taşının ölçüleri; boy: 86 cm en: 27x20 kalınlığı: 4 cm'dir.

4-Tarihi: H.1336/M.1917.

5-Malzemesi: Her iki mezar taşı, malzeme olarak mermerdendir.

6-Tanımı: Mezarın baş ve ayak şahidesi bulunmaktadır.

7-Yazı Tipi: Arap harflerle yedi ayrı kartuş içerisinde sülüs yazı stili ile alçak kabartma olarak yazılmıştır.

8-Süslemesi: Taş üzerinde herhangi bir süsleme mevcut değildir. Baş taşı fes biçiminde başlıkla sonlanmaktadır. Mezar taşının üst köşeleri yumuşatılarak boyun ve başlık kısmına geçilmiştir. Üçgen alınlıklı ayak taşının üzerinde herhangi bir süsleme elemanı görülememektedir.

9-Yeri: Muğla Şehir Eski Mezarlığı'ndadır.

10-İnceleme Tarihi: Şubat 2021.

11-Kitabesi ve Transkribi;

Kitabesi;

براقدى رحى و تحت حاياتى

خدا يولنه قيبربان ايتدى جاننى

مناسى و قفاياسى دوشدى...

قموسى هيئت بر جومله.....

طاواسلى حاجى على باش

اوغلى احمد مخدومى

على روحنه فاتحه سنه ۱۳۳۶

Transkribi:

1.Bıraktı rahat ve taht-ı hayatı

2.Hüda yoluna kurban eyledi canını

3.Manası ve kafiyesi düştü...

4.Kamusu...himmet bir cümle

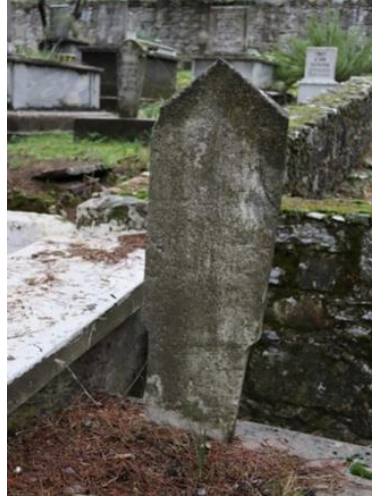
5.Tavaslı Hacı Ali Baş

6.Oğlu Ahmed mahdumu

7.Ali ruhuna Fatiha sene 1336

**Resim 18: 30-2-1
Numaralı Baş Taşı**

**Resim 19: 30-2-1 Numaralı
Ayak Taşı**

30.Ada 2.Parsel 2.Numaralı Mezar Taşı

Mezar taşının;

1-Resim no: Resim 20- Resim 21.

2-Kime ait olduğu: Tavaslı Mustafa oğlu Sadık'a aittir.

3-Ölçüleri: Baş taşının ölçüleri; boy: 71 cm en: 30x22 cm kalınlığı: 6 cm'dir.
Ayak taşının ölçüleri; boy: 50cm en: 27x22 kalınlığı: 5 cm'dir.

4-Tarihi: H.1332/M.1914.

5-Malzemesi: Her iki mezar taşı, malzeme olarak mermerdendir.

6-Tanımı: Mezarın baş ve ayak şahidesi bulunmaktadır.

7-Yazı Tipi: Arap harfleriyle beş ayrı kartuş içerisinde sülüs yazı stili ile alçak kabartma olarak yazılmıştır.

8-Süslemesi: Taş üzerinde herhangi bir süsleme mevcut değildir. Baş taşı fes biçiminde başlıkla sonlanmaktadır. Başlığın yarısı kırılmış. Mezar taşının üst köşeleri yumuşatılarak boyun ve başlık kısmına geçilmiştir. Üçgen alınlıklı ayak taşının üzerinde herhangi bir süsleme elemanı görülememektedir.

9-Yeri: Muğla Şehir Eski Mezarlığı'ndadır.

10-İnceleme Tarihi: Mart 2022.

11-Kitabesi ve Transkribi;

Kitabesi;

۱۳۳۲

بو دنیا به کلن البه کیدر

صوکنده حسرتیله قور کیدر

مرحوم طواسلی مصطفی اوغلی

صادق روحیچون فاتحه

Transkribi;

1.1336

2.Bu dünyaya gelen elbet gider

3.Sonunda hasretiyle kor gider

4.Merhum Tavaslı Mustafa Oğlu

5.Sadık ruhiçün Fatiha

**Resim 20: 30-2-2 Numaralı
Baş Taşı**

**Resim 21: 30-2-2 Numaralı
Ayak Taşı**

30.Ada 2.Parsel 3.Numaralı Mezar Taşı

Mezar taşının;

1-Resim no: Resim 22.

2-Kime ait olduğu: Nuri Bey kızı Necla'ya aittir.

3-Ölçüleri; Baş taşının ölçüleri; boy: 68 cm en: 13x16 cm kalınlığı: 10x12 cm'dir.

4-Tarihi: H.1345/ M.1927.

5-Malzemesi: Mezar taşı, malzeme olarak mermerdendir.

6-Tanımı: Mezarın baş şahidesi bulunmaktadır. Mezar kitabesinin üst kısmı pramit biçiminde yapılmış kazıma tekniği kullanılmıştır. Osmanlı Türkçesi ile yazılmıştır.

7-Yazı Tipi: Arap harfleriyle talik yazı stili kullanılarak kazıma tekniği ile yazılmıştır.

8-Süslemesi: Mezarın ortasında, dört kademeli bir kaide üzerinde yükselen bir baş taşından ibarettir. Tepeliği piramit biçiminde yapılmış olan mezar taşının üzerinde herhangi bir süsleme yoktur.

9-Yeri: Muğla Şehir Eski Mezarlığı'ndadır.

10-İnceleme Tarihi: Şubat 2021.

11-Kitabesi ve Transkribi;

Kitabesi;

آه موت

يات ياوروم كوچوك مزارينده

چورودون اونوتمويور

اونوتور مو عجا

آننك سنى جحانده

طومورجوك بر كل ايدك

يواامده

شاهين زاده احمد

نورى بك قيزى

ايكى ياشينده نجلا

روحنه فاتحه

Transkribi;

1.Ah mevt

2.Yat yavrum küçük mezarında

3.Çürüdün unutmuyor

4.Unutur mu acaba

5.Annen seni cihanda

6.Tomurcuk bir gül idin

7.Yuvamda

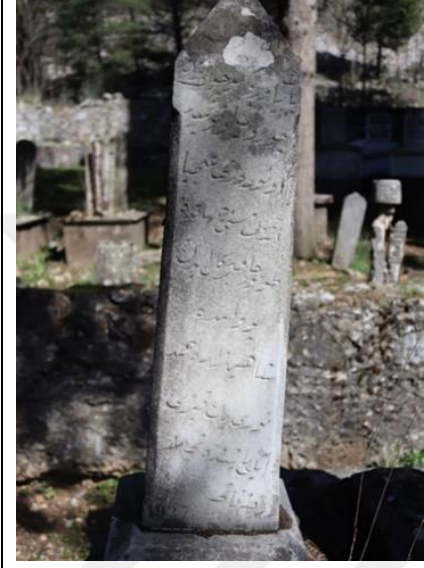
8.Şahin zade Ahmed

9.Nuri Bey Kızı

10.İki yaşında Necla

11.Ruhuna Fatiha

12.1927

Resim 22: 30-2-3 Numaralı Mezar Taşı

30.Ada 2.Parsel 4.Numaralı Mezar Taşı

Mezar taşının;

1-Resim no: Resim 23.

2-Kime ait olduğu: Ahmed Nuri Bey'e aittir.

3-Ölçüleri: Baş taşının ölçüleri; boy: 80 cm en: 18x24 cm kalınlığı: 14x18 cm'dir.

4-Tarihi: H.1345/M.1926.

5-Malzemesi: Mezar taşı, malzeme olarak mermerdendir.

6-Tanımı: Mezarın baş şahidesi bulunmaktadır. Mezar kitabesinin üst kısmı pramit biçiminde yapılmış.

7-Yazı Tipi: Arap harfleriyle talik yazı stili kullanılarak kazıma tekniği ile yazılmıştır.

8-Süslemesi: Mezarın ortasında, dört kademeli bir kaide üzerinde yükselen bir baş taşından ibarettir. Tepeliği piramit biçiminde yapılmış olan mezar taşının üzerinde herhangi bir süsleme yoktur.

9-Yeri: Muğla Şehir Eski Mezarlığı'ndadır.

10-İnceleme Tarihi: Şubat 2021.

11-Kitabesi ve Transkribi;

Kitabesi;

ظاهر

بوراده مدفون

بولونان

قلعه طواسلى

شاهين زاده

حاجى اب

راهيم آغا

ماخدومى

آحمد نورى بك

روحنه فاتحه

۹ آغوستوس ۱۹۲۶ سینی ۲۷

عامل

ى على قاليپ

ايزمير

Okunuşu;

1.Zahir

2.Burada medfun

3.Bulunan

4.Kale-i Tavaslı

5.Şahin-zâde

6.Hacı İbrahim Ağa

7.Mahdumu

8.Ahmed Nuri Bey

9.Ruhuna Fatiha

10.9 Ağustos 1926 sını 27

11.Âmil-i Ali Galip

12.İzmir

**Resim 23: 30-2-4 Numaralı
Mezar Taşı**

30.Ada 2.Parsel 5.Numaralı Mezar Taşı

Mezar taşının;

1-Resim no: Resim 24- Resim 25.

2-Kime ait olduğu: Mahmud-zâde Süleyman Efendi Ehli Zeliha'ya aittir.

3-Ölçüleri: Baş taşının ölçüleri; boy: 120 cm en: 31x21cm kalınlığı: 6 cm'dir. Ayak taşının ölçüleri; boy: 110 cm en: 29x22 cm kalınlığı: 6 cm'dir.

4-Tarihi: H.1326/M.1909.

5-Malzemesi: Mezar taşı, malzeme olarak mermerdendir.

6-Tanımı: Mezarın baş ve ayak şahidesi bulunmaktadır.

7-Yazı Tipi: Arap harfleriyle yedi kartuş içerisinde sülüs yazı stili ile alçak kabartma olarak yazılmıştır.

8-Süslemesi: Taşın alınlıkğında; bağlı bir kökten çıkan üstte palmet motifi resmedilmiş, bağın altında ise yaprakların her iki yana açılmasıyla alttaki iki köşede birer volüt oluşturulmuştur. Daha içte karşılıklı antitetik durumda üç taneli meyve benzeri ya da açılmamış gonca biçimindeki motif alçak kabartma olarak yapılmıştır. Taşın betimlenen bu üst kısmı yine alçak kabartma olarak inci sırasıyla çerçeve içerisine alınmıştır. Ayak taşının üzerinde ise üçgen biçimli zeminden çıkan taşın tepesine kadar uzanan sağlı sollu yapraklardan oluşan sarmaşık motifi kazıma tekniğiyle eğreti biçimde resmedilmiştir.

9-Yeri: Muğla Şehir Eski Mezarlığı'ndadır.

10-İnceleme Tarihi: Şubat 2021.

11-Ebcded hasabı: ايله يه قبرىكى حق روزه ى فیردوسى جنات

Bu cümlede geçen harflerin normal ebced değeriyle hesaplanması;

ایله یه: 1+10+30+5+10+5=61

قبرىكى حق: 100+2+200+10+20+10+8+100= 450

روزه ى فیردوسى جنات: 80+10+200+4+6+60+10+3+50+4+50+1+400=1328 şeklinde olup, H.1839/M.1255 tarihini vermektedir. Mezar taşında verilen tarih ile H.70/M.71 sene fark vardır.

12-Kitabesi ve Transkribi;

Kitabesi;

۱۳۲۶

بولمادیق در دینه درمانی موافیک ى درت

ارجعی امرین ایشیتیب همان اتدن سیران

ده دی فوتینه جوهرله زکاءى تاریخ

ایله یه قبریکی حق روزه ى فیردوسى جنات

محمود زاده سلیمان افندی

اهلی زلیحا روحیچون فاتحه

Okunuşu;

1.1326

2.Bulmadık derdine dermanı muvafık-ı dert

3.İrcîî emrin işitip heman ettin seyran

4.Dedi fevtine cevherle zekai tarih

5.Eyleye kabrini hak ravza-i firdevs-i cennet

6.Mahmud-zâde Süleyman Efendi

7.Ehli Zeliha ruhiçün Fatiha

**Resim 24: 30-2-5 Numaralı
Baş Taşı**

**Resim 25: 30-2-5 Numaralı
Ayak Taşı**

30.Ada 2.Parsel 6.Numaralı Mezar Taşı

Mezar taşının;

1-Resim no: Resim 26- Resim 27.

2-Kime ait olduğu: Tavaslı Hacı Ali Ağa oğlu Helvacı Mustafa'ya ait

3-Ölçüleri: Baş taşının ölçüleri; boy: 1.30 m en: 35x24 cm kalınlığı: 6 cm'dir. Ayak taşının ölçüleri; boy: 105 cm en: 34x24 cm kalınlığı: 6 cm'dir.

4-Tarihi: Yok

5-Malzemesi: Mezar taşı, malzeme olarak mermerdendir.

6-Tanımı: Mezarın baş ve ayak şahidesi bulunmaktadır.

7-Yazı Tipi: Arap harfleriyle beş ayrı kartuş içerisinde sülüs yazı stili ile alçak kabartma olarak yazılmıştır.

8-Süslemesi: Kitabede başlığın hemen altında mezar taşının boyun kısmında ve son satırda yaprakları bulunan stilize edilmiş çiçek şeklinde bitkisel motif alçak kabartma olarak yer almaktadır. Yine buna benzer biçimde “Ah Minel Mevt” yazılı ilk satırın sağında ve solunda alçak kabartma olarak yapılmış üçer yaprak motifi

bulunmaktadır. Ayak taşının alınlık kısmında ve gövde kısmını bir şerit iki bölüme ayırmıştır. Üstte ve altta iki farklı vazo yer almaktadır. Üstteki bölümde vazanın içerisinden çıkan bitkinin yaprakları ortadan iki yana eğilmiş olup yaprakları arasında sağda ve solda ikişer çiçek motifi görülmektedir. Ayrıca bitkinin verdiği sürgünün uç kısımlarında her iki yanda tomurcuk olduğu düşünülen üçer nokta yer almaktadır. Altta ise kaideli bir vazanın içerisinden çıkarak yukarıda sonlanan sarmaşık benzeri bir bitki ile sarmaşık içerisinde üstteki büyük ortadaki küçük olmak üzere iki çiçek resmedilmiştir. Taşın en alt sağ ve sol köşesinde vazanın kaidesinin iki yanında küçük birer servi ağacı motifi vardır. Ayak taşındaki betimlemeler alçak kabartma olarak yapılmışlardır.

9-Yeri: Muğla Şehir Eski Mezarlığı'ndadır.

10-İnceleme Tarihi: Şubat 2021.

11-Kitabesi ve Transkribi;

Kitabesi;

آه من الموت

محزر اولدوم بزم حیاتی نفسی موتاماینه

ناکھان ارجعی امیرینه قارشى

تصد یقی ایمان ایله سهوو خطا اتیدم

کل نفس ذائقه ا موت سرینه قارشى

دهرى ایچین بیهوده افکار اتمیشدم

یا رب رحیم رحمن اسمکه قارشى

المرحوم و ماغفور له طواسلی

حاجی علی آغا اوغلی حلوه جی مصطفی

روحنه رضاء لله فاتحه

Transkribi;

1.Ah mine'l mevt

2.Mahzar oldum bezm-i hayat-ı nefis-i mutamaine

- 3.Nagehan ircî emrine karşı
- 4.Tasdik-i iman ile sehv-ü hata ettim
- 5.Küllü nefsin zaikatü'l-mevt sırrına karşı
- 6.Dehr için beyhude efkâr etmiş idim
- 7.Ya Rabb Gafur-u Rahim-ül Rahman ismine karşı
- 8.El-merhum ve mağfurun leh Tavaslı
- 9.Hacı Ali Ağa oğlu Helvacı Mustafa
- 10.Ruhuna Rızaenlillah Fatıha

**Resim 26: 30-2-6 Numaralı
Baş Taşı**

**Resim 27: 30-2-6 Numaralı
Ayak Taşı**

30.Ada 3.Parsel 1.Numaralı Mezar Taşı

Mezar taşının;

1-Resim no: Resim 28- Resim 29.

2-Kime ait olduğu: Tahribattan dolayı mezar kitabesinin kime ve hangi yıla ait olduğu bilgisine ulaşamıyoruz.

3-Ölçüleri: Baş taşının ölçüleri; boy: 75 cm'dir. Yalnızca uzunluğu ölçüldü.
Ayak taşının ölçüleri: boy: 60 cm en: 18x16 cm kalınlığı: 6 cm'dir.

4-Tarihi; H.1323/M.1908.

5-Malzemesi: Her iki mezar taşı, malzeme olarak dökme çimento ile yapılmıştır.

6-Tanımı: Mezarın baş ve ayak şahidesi bulunmaktadır. Metin önceden çalışılmış projeden alınmıştır.

7-Yazı Tipi: Arap harfleriyle tahmini olarak sekiz kartuş içerisinde sülüs yazı stili ile alçak kabartma olarak yazılmıştır. Mezar kitabesi tahrip olmuş ve zarar gördüğü için net bir şekilde okunmamaktadır.

8-Süslemesi: Mezar taşının boyun kısmında çiçekli bir dal ve başlığı üzerinde ay-yıldız motifi bulunmaktadır. Ayak taşının üzerine stilize bir hurma ağacı işlenmiştir. Ağacın alt kısmında bir ibrik ve su kovası yer almaktadır. Süslemeler kalıplama tekniğiyle oluşturulmuştur.

9-Yeri: Muğla Şehir Eski Mezarlığı'ndadır.

10-İnceleme Tarihi: Şubat 2021.

11-Kitabesi ve Transkribi;

Kitabesi;

هو الباقي

او غلى

محمد چاوش

روحنه

فاتحه

١٣٢٣

1908

سنه

Transkribi;

1. Hüve'l Baki
2. oğlu
3. Mehmed Çavuş
4. Ruhuna
5. Fatiha
6. 1323
7. 1908
8. Sene

**Resim 28: 30-3-1
Numaralı Baş Taşı**

**Resim 29: 30-3-1
Numaralı Ayak Taşı**

30.Ada 3.Parsel 2.Numaralı Mezar Taşı

Mezar taşının;

1-Resim no: Resim 30- Resim 31.

2-Kime ait olduğu: Abbas kerimesi Mağfer'e aittir.

3-Ölçüleri: Baş taşının ölçüleri; boy: 42 cm en: 19x17 cm kalınlığı: 5 cm'dir. Ayak taşının ölçüleri; boy: 28 cm en: 17x15 cm kalınlığı: 4 cm'dir.

4-Tarihi: H.1347/M.1929

5-Malzemesi:

6-Tanımı: Mezarın baş ve ayak şahidesi bulunmaktadır.

7-Yazı Tipi: Arap harfleriyle üç kartuş içerisinde sülüs yazı stili ile alçak kabartma olarak yazılmıştır.

8-Süslemesi: Üç dilimli kemere sahip alınlığın içine üç taç yapraklı çiçek işlenmiştir. Ayak kitabesinde taşın gövdesi üzerine, yapraklar ve bir saksı çiçeği işlenmiştir.

9-Yeri: Muğla Şehir Eski Mezarlığı'ndadır.

10-İnceleme Tarihi: Şubat 2021.

11-Kitabesi ve Transkribi;

Kitabesi;

انجه اغا

اوغللرندن

عباس کریمه سی مغفر

Transkribi;

1.İnce Ağa

2.Oğullarından

3.Abbas kerimesi Mağfer

**Resim 30: 30-3-2 Numaralı
Baş Taşı**

**Resim 31: 30-3-2 Numaralı
Ayak Taşı**

30.Ada 3.Parsel 3.Numaralı Mezar Taşı

Mezar taşının;

1-Resim no: Resim 32- Resim 33.

2-Kime ait olduğu: Hacı Moralı Emin Efendi'nin haremi Atiye'ye aittir.

3-Ölçüleri: Baş taşının ölçüleri; boy: 1.30 m en: 27x21 cm kalınlığı: 6 cm'dir. Ayak mezar taşının ölçüleri; boy: 1.21 m en: 27x20 cm kalınlığı: 6 cm'dir.

4-Tarihi: H.1325 /M.1907.

5-Malzemesi: Her iki mezar taşı, malzeme olarak mermerdendir.

6-Tanımı: Mezarın baş ve ayak şahidesi bulunmaktadır

7-Yazı Tipi: Arap harfleriyle yatay yedi kartuş içerisinde kabartma tekniği kullanılarak sülüs yazı stili ile alçak kabartma olarak yazılmıştır.

8-Süslemesi: Baş taşında altta her iki yana doğru dairesel kıvrım yapan bitkisel motif ile bunun üstünde ortada lotus bulunmaktadır. İki yandaki dairesel volütlerin içinde birer çiçek motifi dikkati çekmektedir. Bitkinin yanlardaki uç kısımlarında birer küçük yaprak sürgün vermiştir. Yazıların aşağıya doğru yatık

yazılmasından dolayı üstte ve altta oluşan üçgen formundaki boşluklara birer yapraklı çiçek motifi alçak kabatma olarak işlenmiştir. Ayak taşının gövdesinde süsleme yoktur. Alınlık kısmında stilize kenger yapraklarına benzer bitki alçak kabartma olarak işlenmiştir. Bitkinin yaprakları, üstte yukarıya doğru kıvrım yaparken yanlarda ise aşağıya doğru kıvrım yapmaktadır.

9-Yeri: Muğla Şehir Eski Mezarlığı'ndadır.

10-İnceleme Tarihi: Mart 2022.

11-Ebced hesabı: ايله يه قبرىكى حق روزه عى فيردوسى جنات

Bu cümlede geçen harflerin normal ebced değeriyle hesaplanması;

ایله به: $1+10+30+5+10+5=61$

قبرىكى حق: $100+2+200+10+20+10+8+100=450$

روزه عى فيردوسى جنات: $80+10+200+4+6+60+10+3+50+4+50+1+400=1328$

şeklinde olup, H.1839/M.1255 tarihini vermektedir. Mezar taşında verilen tarih ile H.70/M.68 sene fark vardır.

11-Kitabesi ve Transkribi;

Kitabesi;

کلديکنده کشينک اجلى ورمز لر امان

جانبى.... امره همان ايلر تيران

بولمديق درديکه درمانى موافاقتى درت

ارجعى امرين ايشيتوب همان اتيدن سيران

ديدى فوتکه مجوهرله زکائى تاريخ

ايله قبرىمى حق روضئى فيردوس جنات

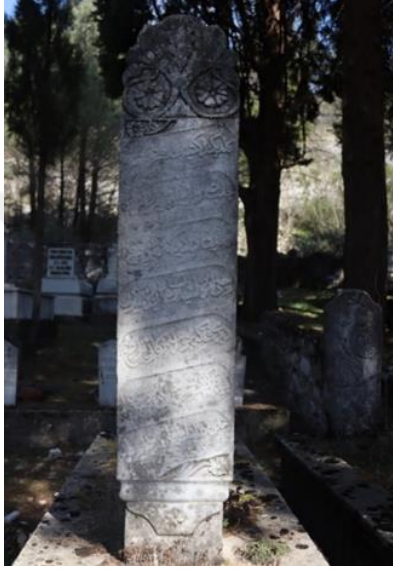
حاجى موره لينک امين افنديک حرمدى عطيه روحنه فاتحه ۱۳۲۵

Okunuşu;

1.Geldiğinde kişinin eceli vermezler eman

2.Cânib-i emre heman eyler teyran

- 3.Bulmadık derdine dermânı muvafık-ı dert
- 4.İrcîî emrin işitip heman ettin seyran
- 5.Dedi fevtine mücevherle Zekai tarih
- 6.Eyleye kabrimi hak ravza-i firdevs-i cennet
- 7.Hacı Moralı'nın Emin Efendi'nin haremi Atiye ruhuna Fatiha 1325

**Resim 32: 30-3-3 Numaralı
Baş Taşı**

**Resim 33: 30-3-3 Numaralı
Ayak Taşı**

32.Ada 3.Parsel 1.Numaralı Mezar Taşı

Mezar taşının;

1-Resim no: Resim 34-Resim 35.

2-Kime ait olduğu: Berberlerin Hacı Halil İbrahim'in zevcesi Fatma'ya aittir.

3-Ölçüleri: Baş taşının ölçüleri; boy: 66 cm en: 28x25 cm kalınlığı: 6 cm'dir.

Ayak taşının ölçüleri; boy: 66 cm en: 22x19 cm kalınlığı: 8 cm'dir.

4-Tarihi: H.1322/M.1904.

5-Malzemesi: Her iki mezar taşı, malzeme olarak mermerdendir.

6-Tanımı: Mezarın baş ve ayak şahidesi bulunmaktadır.

7-Yazı Tipi: Arap harfleriyle beş kartuş içerisinde sülüs yazı stili ile alçak kabartma olarak yazılmıştır.

8-Süslemesi: Mezar taşının üzerinde herhangi bir süsleme yoktur. Alınlı kısmı kaş kemer yapısına sahiptir.

9-Yeri: Muğla Şehir Eski Mezarlığı'ndadır.

10-İnceleme Tarihi: Mart 2022.

11-Kitabesi ve Transkribi;

Kitabesi;

هوالباقى سنة ١٣٢٢

زیارتدن مراد بر دعدادر

بوگون بکا ایسه یارن سکادر

بربرلرک حاجی خلیل ابراهیمک

زوجه سی فاطمه روحنه فاتحه

Transkribi;

1.Hüve'l-Bâkî sene 1322

2.Ziyaretten murad bir duadır

3.Bugün bana ise yarın sanadır

4.Berberlerin Hacı Halil İbrahim'in

5.Zevcesi Fatma ruhuna Fatiha

**Resim 34: 32-3-1 Numaralı
Baş Taşı**

**Resim 35: 32-3-1 Numaralı
Ayak Taşı**

32.Ada 3.Parsel 2.Numaralı Mezar Taşı

Mezar taşının;

1-Resim no: Resim 36- Resim 37.

2-Kime ait olduğu: Berber oğlu Hacı Hüseyin'in kerimesi Zehra'ya aittir.

3-Ölçüleri: Baş taşının ölçüleri; boy: 1.05 m en: 28x21 cm kalınlığı: 8 cm'dir. Ayak taşının ölçüleri; boy: 81 cm en: 24x23 cm kalınlığı: 8 cm'dir.

4-Tarihi: H.1300/M.1882.

5-Malzemesi: Her iki mezar taşı, malzeme olarak mermerdendir.

6-Tanımı: Mezarın baş ve ayak şahidesi bulunmaktadır.

7-Yazı Tipi: Arap harfleriyle sekiz kartuş içerisinde sülüs yazı stili ile alçak kabartma olarak yazılmıştır.

8-Süslemesi: Mezar taşının alınlık kısmı dilimli kemere sahiptir. Kitabenin üzerinde herhangi bir süsleme yoktur. İncelediğimiz kadın mezar taşları arasında en sade mezar taşıdır.

9-Yeri: Muğla Şehir Eski Mezarlığı'ndadır.

10-İnceleme Tarihi: Şubat 2021.

11-Kitabesi ve Transkribi;

Kitabesi;

۱۳۰۰

لا حی الا هو

اي زیارت ایلین اهل وفا

روحمه بر فاتحه قلّسك عطا

كل نفسن ذائقة اثارینه

قلدی مظهر جسمی امری خدا

بربر او غلی حاجی حسینک

کریمه سی زهرا فاتحه

Transkribi;

1.1300

2.Lâ Hayy İllâ Hû

3.Ey ziyaret eyleyen ehli vefa

4.Ruhuma bir Fatiha kılsın ata

5.Küllî nefsin zâikât asarına

6.Kıldı mazhar-ı cismi emri Hüda

7.Berber oğlu Hacı Hüseyin'in

8.Kerimesi Zehra Fatiha

**Resim 36: 32-3-2 Numaralı
Baş Taşı**

**Resim 37: 32-3-2 Numaralı
Ayak Taşı**

32.Ada 3.Parsel 3.Numaralı Mezar Taşı

Mezar taşının;

1-Resim no: Resim 38- Resim 39.

2-Kime ait olduğu: Berber-zâde Hacı Süleyman Efendi mahdumu Ahmed'e aittir.

3-Ölçüleri: Baş taşının ölçüleri; boy: 84 cm en: 26x20 cm kalınlığı: 6 cm'dir. Ayak taşının ölçüleri; boy: 75 cm en: 28x20 cm kalınlığı: 6 cm'dir.

4-Tarihi: H.1332/M.1913.

5-Malzemesi: Her iki mezar taşı, malzeme olarak mermerdendir.

6-Tanımı: Mezarın baş ve ayak şahidesi bulunmaktadır.

7-Yazı Tipi: Arap harfleriyle yedi kartuş içerisinde kabartma tekniği kullanılarak sülüs yazı stili ile alçak kabartma olarak yazılmıştır.

8-Süslemesi: Baş taşı fes biçiminde başlıkla sonlanmaktadır. Mezar taşının üst köşeleri yumuşatılarak boyun ve başlık kısmına geçilmiştir.

9-Yeri: Muğla Şehir Eski Mezarlığı'ndadır.

10-İnceleme Tarihi: Şubat 2021-Mart 2022.

11-Kitabesi ve Transkribi;

Kitabesi;

كوچك ياشنده ايكن وفات ايدين

بربر زاده حاجى سليمان افندى

مخدومى احمد بوراده

مدفوندر روحنه

فاتحه سنه ۱۳۳۲

Okunuşu;

1.Küçük yaşında iken vefat eden

2.Berber-zâde Hacı Süleyman Efendi

3.Mahdumu Ahmed burada

4.Medfundur ruhuna

5.Fatiha sene 1332

**Resim 38: 32-3-3 Numaralı
Baş Taşı**

**Resim 39: 32-3-3 Numaralı
Ayak Taşı**

32.Ada 3.Parsel 4.Numaralı Mezar Taşı

Mezar taşının;

1-Resim no: Resim 40- Resim 41.

2-Kime ait olduğu: Avni Efendi'ye aittir.

3-Ölçüleri: Baş taşının ölçüleri; boy: 1.24 cm en: 31x27 cm kalınlığı: 5 cm'dir. Ayak taşının ölçüleri; boy: 75 cm (tamamı değil) en: 29x22 cm kalınlığı: 5 cm'dir.

4-Tarihi: H.1332/M.1913.

5-Malzemesi: Her iki mezar taşı, malzeme olarak mermerdendir.

6-Tanımı: Mezarın baş ve ayak şahidesi bulunmaktadır.

7-Yazı Tipi: Arap harfleriyle yedi kartuş içerisinde kabartma tekniği kullanılarak sülüs yazı stili ile alçak kabartma olarak yazılmıştır.

8-Süslemesi: Baş taşı fes biçiminde başlıkla sonlanmaktadır. Mezar taşının üst köşeleri yumuşatılarak boyun ve başlık kısmına geçilmiştir. Üst kısmı kırık olan

ayak taşının alt kısmından görüldüğü kadarıyla gövde üzerine stilize bir ağaç işlenmiştir.

9-Yeri: Muğla Şehir Eski Mezarlığı'ndadır.

10-İnceleme Tarihi; Şubat 2021.

10-Kitabesi ve Transkribi;

Kitabesi;

جمله درده بر دوا ویرمش خدا

داء موته ارجعی ادن ماعدا

حکم لایستخارونه طبیعی

عونی افندی ایتدی امره اقتده

آه پک کنج کیتدی دار فنا دن

فرقتی چیقمز کوکلدن ابدہ

سنه ۱۳۳۲

Transkribi;

1.Cümle derde bir deva vermiş Hûdâ

2.Dae mevte irciî iden maada

3.Hükm-ü lâ yesteharune tabî

4.Avni Efendi etdi emre iktida

5.Ah pek genç gitti dar-ı fenadan

6.Firkati çıkmaz gönülden ebede

7.Sene 1332

**Resim 40: 32-3-4 Numaralı
Baş Taşı**

**Resim 41: 32-3-4 Numaralı
Ayak Taşı**

32.Ada 3.Parsel 5.Numaralı Mezar Taşı

Mezar taşının;

1-Resim no: Resim 42- Resim 43.

2-Kime ait olduğu: Berber-zâde Avni Efendi zevcesi Zehra Hanım'a aittir.

3-Ölçüleri: Baş taşının ölçüleri; boy: 92 cm en: 29x20 cm kalınlığı: 6 cm'dir.
Ayak taşının ölçüleri; boy: 78 cm en: 25x21 cm kalınlığı: 6 cm'dir.

4-Tarihi: H.1329/M.1911.

5-Malzemesi: Her iki mezar taşı, malzeme olarak mermerdendir.

6-Tanımı; Mezarın baş ve ayak şahidesi bulunmaktadır.

7-Yazı Tipi: Arap harfleriyle beş kartuş içerisinde kabartma tekniği kullanılarak sülüs yazı stili ile alçak kabartma olarak yazılmıştır. Kitabe de dikkat çeken kısım, metinde hanım kelimesi ile ruhuna kelimesi bitişik yazılmıştır.

8-Süslemesi: Aşağıdan yukarıya doğru hafif genişleyerek yükselen mezar taşının sivri kemerli alınlığı üzerinde taç yapraklı çiçeklere sahip stilize bir bitki motifi işlenmiştir. Kemerin tepe noktasından yükselen akant yaprakları alınlığın

formunu belirlemektedir. Ayak taşının dikey ekseninde bir sarmaşık motifi işlenmiştir.

9-Yeri: Muğla Şehir Eski Mezarlığı'ndadır.

10-İnceleme Tarihi: Şubat 2021.

11-Kitabesi ve Transkribi;

Kitabesi;

زیارتدن مراد بر دعداد

بوکون بکا ایسه یارین سکادر

بربر زاده عونى افندی

زوجه سی زهرا خانمروحنه

فاتحه سنه ۱۳۲۹

Transkribi;

1. Ziyaretten murad bir duadır

2.Bugün bana ise yarın sanadır

3.Berber-zâde Avni Efendi

4.Zevcesi Zehra Hanım ruhuna

5.Fatiha sene 1329

Resim 42: 32-3-5 Numaralı Ayak Taşı

Resim 43: 32-3-5 Numaralı Ayak Taşı

32.Ada 3.Parsel 6.Numaralı Mezar Taşı

Mezar taşının;

1-Resim no: Resim 44- Resim 45.

2-Kime ait olduğu: Berber-zâde Hacı Süleyman Efendi zevcesi Gül Ayşe'ye aittir.

3-Ölçüleri: Baş taşının ölçüleri; boy: 1.41 m en: 27x21 cm kalınlığı: 6 cm'dir. Ayak taşının ölçüleri; boy: 1.45 m en: 30x21 cm kalınlığı: 6 cm'dir.

4-Tarihi: H.1329/M.1911.

5-Malzemesi: Her iki mezar taşı, malzeme olarak mermerdendir.

6-Tanımı: Mezarın baş ve ayak şahidesi bulunmaktadır.

7-Yazı Tipi: Arap harfleriyle yedi kartuş içerisinde kabartma tekniği kullanılarak sülüs yazı stili ile alçak kabartma olarak yazılmıştır.

8-Süslemesi: Aşağıdan yukarı doğru genişleyerek yükselen mezar taşının alt kısmı kaideli bir vazodan çıkan bitki söz konusudur. Bitkinin sapları ve yaprakları her iki yana açılmış halde kaba bir biçimde resmedilmiştir. Bitkinin cinsi

anlaşılamamaktadır. Mezar taşının boyun kısmında her iki yanda volütler bulunmaktadır. Ayak taşı kitabesi üç dilimli kemere sahip olup gövde kısmında zeminden çıkan bir çiçek ve bunun etrafında sarmaşık biçimli yapraklar yer almaktadır.

9-Yeri: Muğla Şehir Eski Mezarlığı'ndadır.

10-İnceleme Tarihi: Şubat 2021-Mart 2022.

11-Kitabesi ve Transkribi;

Kitabesi;

كل نفس ذائقة حکمنجه يوق

جام زهر لب اجل ایچمیان

هر نه واری وار ایسه هپ ترک ادوپ

بو کزارکاهی فنا دن کچمیان

بربر زاده حاجی سلیمان افندی زوجه سی

کل عائشه نک روحنه فاتحه

سنه ۱۳۲۹

Transkribi;

1.Küllü nefsin zâikâtü hükmünce yok

2.Cam-ı zehr-i leb-i eceli içmeyen

3.Her ne vârı var ise hep terk edip

4.Bu güzargah-ı fenâdan geçmeyen

5.Berber-zâde Hacı Süleyman Efendi zevcesi

6.Gül Ayşe'nin ruhuna Fatiha

7.Sene 1329

**Resim 44: 32-3-6
Numaralı Baş Taşı**

**Resim 45: 32-3-6
Numaralı Ayak Taşı**

32.Ada 3.Parsel 7.Numaralı Mezar Taşı

Mezar taşının;

1-Resim no: Resim 46- Resim 47.

2-Kime ait olduğu: Berber-zâde El Hac Hafız Süleyman Efendi'ye aittir.

3-Ölçüleri: Baş taşının ölçüleri; boy: 1.40 m en: 33x21 cm kalınlığı: 6 cm'dir. Ayak taşının ölçüleri; boy: 1.20 m en: 30x21 cm kalınlığı: 6 cm'dir.

4-Tarihi: H.1325/M.1907.

5-Malzemesi: Her iki mezar taşı, malzeme olarak mermerdendir.

6-Tanımı: Mezarın baş ve ayak şahidesi bulunmaktadır.

7-Yazı Tipi: Arap harfleriyle yedi kartuş içerisinde kabartma tekniği kullanılarak sülüs yazı stili ile alçak kabartma olarak yazılmıştır.

8-Süslemesi: Baş taşı fes biçiminde başlıkla sonlanmaktadır. Mezar taşının üst köşeleri yumuşatılarak boyun ve başlık kısmına geçilmiştir. Kitabe bölümünün altında ve boyun kısmında stilize bitki motifi yer almaktadır. Ayak taşının tepeliği iki yanda koç boynuzu şeklinde kıvrımlara sahip, stilize bir bitki motifiyle, gövde, dikey eksen üzerine yerleştirilen bir palmiye ve palmiyenin iki yanında birer servi ağacı

motifiyle doldurulmuştur. Palmiyenin zemini altında bir saksı içinden çıkıyor izlenimi veren kalp şekilli iki yaprak yer almaktadır.

9-Yeri: Muğla Şehir Eski Mezarlığı'ndadır.

10-İnceleme Tarihi; Şubat 2021-Mart 2022.

11-Kitabesi ve Transkribi;

Kitabesi;

۱۳۲۵

هو الخلا ق الباقي

الهي عرض ايدوب كلدم سكا

عاشقم چوقت بن برى بن سكا

عفويكه مغرور ايتد كم عصيانم

ايله مغفرت سن ربم بكا

بربر زاده الحاج حافظ سليمان افندي

روحچون رضاء لله فاتحه

Transkribi;

1.1325

2.Hüve'l-Hallâku'l-Bâkî

3.İlahî arz idüp geldim sana

4.Aşığım çoktan beri ben sana

5.Affına mağruren ettiğim isyanım

6.Eyle mağfiret sen Rabbim bana

7.Berber-zâde El Hac Hafız Süleyman Efendi

8.Ruhiçün Rızaen Lillah Fatiha

**Resim 46: 32-3-7
Numaralı Baş Taşı**

**Resim 47: 32-3-7
Numaralı Ayak Taşı**

32.Ada 3.Parsel 8.Numaralı Mezar Taşı

Mezar taşının;

1-Resim no: Resim 48- Resim 49.

2-Kime ait olduğu: Berber-zâde Süleyman Hafız Oğlu El Hacı Hüseyin'e aittir.

3-Ölçüleri: Baş taşının ölçüleri; boy: 1.11 m en: 30x24 cm kalınlığı: 9 cm'dir. Ayak taşının ölçüleri; boy: 85 cm en: 29x25 cm kalınlığı: 10 cm'dir.

4-Tarihi: H.1282/M.1866.

5-Malzemesi: Her iki mezar taşı, malzeme olarak mermerdendir.

6-Tanımı: Mezarın baş ve ayak şahidesi bulunmaktadır.

7-Yazı Tipi: Arap harfleriyle yedi kartuş içerisinde kabartma tekniği kullanılarak sülüs yazı stili ile alçak kabartma olarak yazılmıştır.

8-Süslemesi: Üzerinde sarık tipi bir başlık bulunan taş herhangi bir süslemeye sahip değildir. Destar başlığa sağdan sola ya da soldan sağa yatay ve düz bir şekilde sarılmıştır.

9-Yeri: Muğla Şehir Eski Mezarlığı'ndadır.

10-İnceleme Tarihi: Şubat 2021.

11-Kitabesi ve Transkribi;

Kitabesi;

هو الخلا ق الباقي

زيارتن مراد بر دعادر

بوكون بكا ايسه يارين سكاادر

مرحوم و مغفورن له

بربر زاده سليمان حافظ

او غلي الحاجي حسين

روحچون فاتحه سنه ١٢٨٢

Transkribi;

1.Hüve'l-Hallâku'l-Bâkî

2.Ziyaretten murad bir duadır

3.Bugün bana ise yarın sanadır

4.Merhum ve mağfurun leh

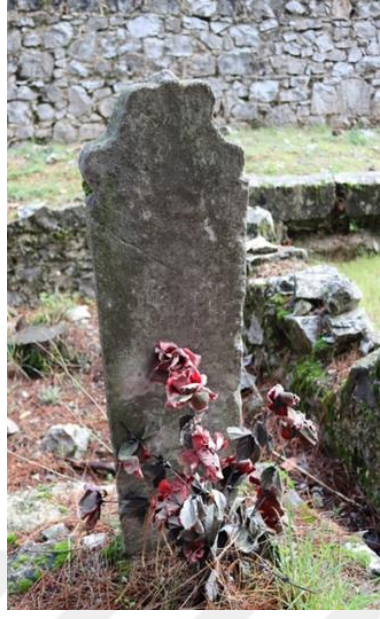
5.Berber-zâde Süleyman Hafız

6.Oğlu El-Hâc Hüseyin

7.Ruhiçün Fatiha sene 1282

**Resim 48: 32-3-8 Numaralı
Baş Taşı**

**Resim 49: 32-3-8 Numaralı
Ayak Taşı**

32.Ada 3.Parsel 9.Numaralı Mezar Taşı

Mezar taşının;

1-Resim no: Resim 50- Resim 51.

2-Kime ait olduğu: Berber-zâde Hafız Süleyman kerimesi Zehra'ya aittir.

3-Ölçüleri: Baş taşının ölçüleri; boy: 68 cm en: 25x18 cm kalınlığı: 5 cm'dir.

Ayak taşının ölçüleri; boy: 60 cm en: 24x24 cm kalınlığı: 10 cm'dir.

4-Tarihi: H.1302/M.1884.

5-Malzemesi: Her iki mezar taşı, malzeme olarak mermerdendir.

6-Tanımı: Mezarın baş ve ayak şahidesi bulunmaktadır.

7-Yazı Tipi: Arap harfleriyle yedi kartuş içerisinde kabartma tekniği kullanılarak sülüs yazı stili ile alçak kabartma olarak yazılmıştır.

8-Süslemesi: Dilimli kemerli alınlığa sahip mezar kitabesinde süsleme yoktur.

9-Yeri: Muğla Şehir Eski Mezarlığı'ndadır.

10-İnceleme Tarihi: Şubat 2021.

11-Kitabesi ve Transkribi:

Kitabesi;

۱۳۰۲

عزم ایدوب فانی جهانده اولدینک برکلی

بر نهال غنجه ایدی اول جنت بلبللی

حسره تبلیه فرقتیله یاقدی جانلیه دیلی

بن اولدم فردوس اعلا یاسلی

بربر زاده حافظ سلیمان کریمه سی زهرا

فاتحه

Transkribi;

1.1302

2.Azm idüp fânî cihânda evlâdının bir gülü

3.Bir nihâl gonca idi ol cennet bülbülü

4.Hasretiyle fırkatıyla yaktı cânile dîlî

5.Ben öldüm Firdevs-i ağılâ yaslı

6.Berber-zâde Hafız Süleyman kerimesi Zehra

7.Fatiha

**Resim 50: 32-3-9
Numaralı Baş Taşı**

**Resim 51: 32-3-9
Numaralı Ayak Taşı**

32.Ada 3.Parsel 10.Numaralı Mezar Taşı

Mezar taşının;

1-Resim no: Resim 52- Resim 53.

2-Kime ait olduğu: Berberoğlu Hafız Süleyman mahdumu Hüseyin'e aittir.

3-Ölçüleri: Baş taşının ölçüleri; boy: 62 cm en: 23x21 cm kalınlığı: 9 cm'dir.
Ayak taşının ölçüleri; boy: 50 cm en: 23x19 cm kalınlığı: 6 cm'dir.

4-Tarihi: H.1300/M.1882.

5-Malzemesi: Her iki mezar taşı, malzeme olarak mermerdendir.

6-Tanımı: Mezarın baş ve ayak şahidesi bulunmaktadır.

7-Yazı Tipi: Arap harfleriyle yedi kartuş içerisinde kabartma tekniği kullanılarak sülüs yazı stili ile alçak kabartma olarak yazılmıştır.

8-Süslemesi: Alınlık kısmı kırılmış olan mezar kitabesinde süsleme unsuru yoktur. Kitabe büyük ölçüde tahrip olmuştur.

9-Yeri: Muğla Şehir Eski Mezarlığı'ndadır.

10-İnceleme Tarihi: Şubat 2021.

11-Kitabesi ve Transkribi;

Kitabesi;

۱۳۰۰

غنجہ ایکن کلدی اجل باشمہ

کیرم شیدم هنوز اوج یاشمہ

اغلیہ مادر ایله پدرم

بن انلرہ جنتدہ رہبرم

بربر اوغلی حافظ سلیمان مخدومی حسین

Transkribi;

1.1300

2.Gonca iken geldi ecel başıma

3.Girmiştım henüz üç yaşıma

4.Ağlaya mader ile pederim

5.Ben onlara cennette rehberim

6. Berberoğlu Hafız Süleyman mahdumu Hüseyin.

**Resim 52: 32-3-9 Numaralı
Ayak Taşı**

**Şekil 53: 32-3-10 Numaralı
Ayak Taşı**

33.Ada 1.Parsel 1.Numaralı Mezar Taşı

Mezar taşının;

1-Resim no: Resim 54.

2-Kime ait olduğu: Kavs oğullarından Hafız Halim efendi oğlu Arif Ağa'ya aittir.

3-Ölçüleri: Baş taşının ölçüleri; boy: 50 cm en: 33x18 cm kalınlığı: 6 cm'dir.

4-Tarihi: H.1323/M.1904.

5-Malzemesi:

6-Tanımı: Mezarın baş şahidesi bulunmaktadır.

7-Yazı Tipi: Arap harfleriyle dört kartuş içerisinde kabartma tekniği kullanılarak sülüs yazı stili ile alçak kabartma olarak yazılmıştır.

8-Süslemesi: Alınlık kısmı kırılmış olan mezar taşının alt kısmı toprağa gömülmesi amacıyla kama biçimli yapılmış olup yazının bulunduğu üst bölüm yatay yönde olup. Yazıların bulunduğu kısmın üst ortasında küçük üçgen biçimli bir tepelik yer almaktadır.

9-Yeri: Muğla Şehir Eski Mezarlığı'ndadır.

10-İnceleme Tarihi: Mart 2021.

11-Kitabesi ve Transkribi;

Kitabesi;

هوالباقى

قوص او غوللرندان حافظ حلم

افندى او غلو عارف آغا روحنه

فاتحه ١٣٢٣

Transkribi;

1. Hüve'l-Bâki

2.Kavs Oğullarından Hafız Halim

3.Efendi oğlu Arif Ağa ruhuna

4.Fatiha 1323

Resim 54: 33-1-1 Numaralı Mezar Taşı

34.Ada 2.Parsel 1.Numaralı Mezar Taşı

Mezar taşının;

1-Resim no: Resim 55-56-57.

2-Kime ait olduğu: Asım Bey-zâde Hamza Hayati Bey'e aittir.

3-Ölçüleri: Baş taşının ölçüleri; boy: 1.25 m en: 20x20 cm çapı: 20 cm'dir.
Ayak taşının ölçüleri; boy: 1.25 m en: 20x20 cm çapı: 20 cm'dir.

4-Tarihi: H.1339/M.1920.

5-Malzemesi: Malzemesi mermerdir.

6-Tanımı: Mezarın baş şahidesi bulunmaktadır. Mezar kitabesi onbir diyagonal satır içerisinde kabartma tekniği kullanılarak Arap harfleriyle yatay bir şekilde yazılmıştır. Lahidin alt kısmına yerleştirilen bir levha üzerinde “Ulalı Hamza Hayati Bey/ Muğla Kuva-yı Milliye Genel Başkanı/Meşrutiyetin 1908, TBMM'nin 1.Dönem Muğla Milletvekiliydi. Muğla Kuvvacılarını ve Yörük Ali Efeyi Milli Mücadele'de bağrına bastı. Muğla Halkı kendisini şükranla anar.” yazısı yer almaktadır.

7-Yazı Tipi: Sülüs yazı stilindedir.

8-Süslemesi: Lahit tipi mezarın kitabesi silindir (sütun) şeklindedir. Sandukanın ön kısmında ise bir vazonun içerisinde çıkan bitkisel motifler bulunmaktadır. Ayak taşının dikey ekseninde asma motifi ve üzüm salkımlarının sarmaşık şeklinde stilize edildiğini görüyoruz. Baş ve ayak taşı oldukça özenli bir işçiliğin ürünüdür.

9-Yeri: Muğla Şehir Eski Mezarlığı'ndadır.

11-İnceleme Tarihi: Mart 2021.

12-Kitabesi ve Transkribi;

Kitabesi;

هو الحي القيوم

يوق بو دنيایى دنيده بر احد فرحنده فام

پادشاه اولسکده انجamy اولور سک خکام

کور بوکون حمزه حیاتی بک دفین خاکدر

اول وطنپرور کی ورمش ایدی نزمی

اوقویوب سنکی مزارن فاتحه خان اول همان

ات دعا قبرن خدا ایتسون والسلام

اشکی چشمین زکائی یازدی تاریخ فوتینه

سال فوتیدر بک اوچیوز...اوتوز طقوز تمام

مرحوم و ماغفور عاصم بک زاده حمزه حیاتی بک

روحنه فاتحه سنه ۱۳۳۹

Transkribi;

1.Hüve'l Hayyü'l-Kayyum

2.Yok bu dünyayı denide bir ahad ferdunde fam

3.Padişah olsan da encami olursun hakem

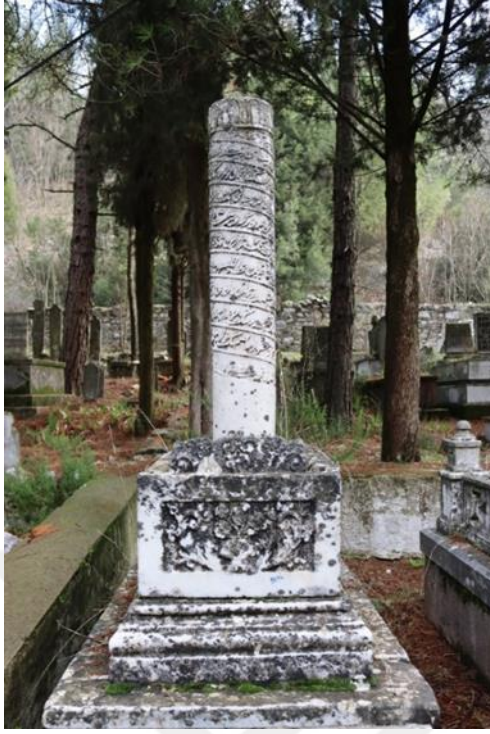
4.Gör bugün Hamza Hayati Bey defini hakdır

5.Ol vatanperver ki vermiş idi nizamı

- 6.Okuyup seng-i mezarın Fatiha han ol heman
- 7.Et dua kabrin Huda etsin dârü's-selâm
- 8.Eşk-i çeşmim Zekai yazdırdı tarih fevtine
- 9.Sal-i fevtidir bin üçyüz....otuz dokuz tamam
- 10.Merhum ve mağfur Asım Beyzade Hamza Hayati Bey
- 11.Ruhuna Fatiha sene 1339

**Resim 55: 34-2-1 Numaralı Mezar
Taşında Bulunan Levha**

Resim 56: 34-2-1 Numaralı Baş Taşı

Resim 57: 34-2-1 Numaralı Ayak Taşı

34.Ada 3.Parsel 1.Numaralı Mezar Taşı

Mezar taşının;

1-Resim no: Resim 58- Resim 59.

2-Kime ait olduğu: Muğla telgraf çavuşlarından Piriştineli Mustafa Ağa'a aittir.

3-Ölçüleri: Baş taşının ölçüleri; boy: 1.10 m en: 33x23 cm kalınlığı: 6 cm'dir. Ayak taşının ölçüleri; boy: 1 m en: 28x24 cm kalınlığı: 6 cm'dir.

4-Tarihi: H.1327/M.1909.

5-Malzemesi: Her iki mezar taşı, malzeme olarak mermerdendir.

6-Tanımı: Mezarın baş ve ayak şahidesi bulunmaktadır.

7-Yazı Tipi: Arap harfleriyle dört kartuş içerisinde toplam yedi satır sülüs yazı stili ile alçak kabartma olarak yazılmıştır.

8-Süslemesi: Baş taşı fes biçiminde başlıkla sonlanmaktadır. Mezar taşının üst köşeleri yumuşatılarak boyun ve başlık kısmına geçilmiştir. Taşın üzerinde süsleme yoktur. Ayak taşının alınlık kısmının sağında ve solunda yapraklar koç boynuzu biçiminde stilize edilmiştir.

9-Yeri: Muğla Şehir Eski Mezarlığı'ndadır.

10-İnceleme Tarihi: Mart 2021.

11-Kitabesi ve Transkribi;

Kitabesi;

مغله تلغراف

چاوشلرندن

پرشتنه لی

مصطفی

اغانك روحنه

فاتحه شباط

۱۱ سنه ۱۳۲۷

Transkribi;

1.Muğla telgraf

2.Çavuşlarından

3.Piriştineli

4.Mustafa

5.Ağanın ruhuna

6.Fatiha Şubat

7.11 sene1327

**Resim 58: 34-3-1 Numaralı
Baş Taşı**

**Resim 59: 34-3-1 Numaralı
Ayak Taşı**

34.Ada 3.Parsel 2.Numaralı MezarTaşı

Mezar taşının;

1-Resim no: Resim 60.

2-Kime ait olduğu: Silme-zâde Hacı Ali Ağa mahdumu Salih Efendi'ye aittir.

3-Ölçüleri: Baş taşının ölçüleri; boy: 1.15 m en: 25x25 cm kalınlığı: 5 cm'dir. Ayak taşı bulunmamaktadır.

4-Tarihi: H.1327/M.1909.

5-Malzemesi: Her iki mezar taşı, malzeme olarak mermerdendir.

6-Tanımı: Mezarın baş şahidesi bulunmaktadır

7-Yazı Tipi: Arap harfleriyle dokuz kartuş içerisinde sülüs yazı stili ile alçak kabartma olarak yazılmıştır.

8-Süslemesi: Kitabenin boyun kısmı tahrip olmuştur. Kitabede başlık fes tipidir, süsleme yoktur.

9-Yeri: Muğla Şehir Eski Mezarlığı'ndadır.

10-İnceleme Tarihi: Mart 2022.

11-Kitabesi ve Transkribi;

Kitabesi;

.....

شکور دیه.....

سیلمه زاده حاجی علی

آغا مخدومی صالح افندی

کومدولر مرحوم بهاری

عمرینده قلب خسته لغندن

ارتخال اتدی او وجود

حوزنو شمدی نمون سندن فاتحه

استر.....سکوندر

۱۲ نیشان ۱۳۲۷

Transkribi;

1.....

2..Şükür diye.....

3.Silme-zade Hacı Ali

4.Ağa mahdumu Salih Efendi

5.Gömdüler merhum baharı

6.Ömründe kalp hastalığından

7.İrtihal etti o vücud

8.Hüznü şimdi nemun(?) senden Fatiha

9.İster.....sükûndur

10.12 Nisan 1327

**Resim 60: 34-3-2 Numaralı
Mezar Taşı**

34.Ada 3.Parsel 3.Numaralı Mezar Taşı

Mezar taşının;

1-Resim no: Resim 61- Resim 62.

2-Kime ait olduğu: Silme-zâde Salih Efendi mahdumu Ali Kemal'e aittir.

3-Ölçüleri: Baş taşının ölçüleri; boy: 73 cm en: 25x20 cm kalınlığı: 5 cm'dir.
Ayak taşının ölçüleri; boy: 60 cm en: 23x20 cm kalınlığı: 5 cm'dir.

4-Tarihi: H.1335/ M.1917.

5-Malzemesi: Her iki mezar taşı, malzeme olarak mermerdendir.

6-Tanımı: Mezarın baş ve ayak şahidesi bulunmaktadır. Mezar kitabesi yedi kartuş içerisinde kabartma tekniği kullanılarak Osmanlı Türkçesi ile yazılmıştır.

7-Yazı Tipi: Arap harfleriyle yedi kartuş içerisinde sülüs yazı stili ile alçak kabartma olarak yazılmıştır.

8-Süslemesi: Baş taşı fes biçiminde başlıkla sonlanmaktadır. Mezar taşının üst köşeleri yumuşatılarak boyun ve başlık kısmına geçilmiştir. Mezar taşının

üzerinde herhangi bir süsleme yoktur. Ayak taşında dikey eksenine bir saksıdan yükselen taç yapraklı çiçeklere sahip sarmaşık motifi işlenmiştir.

9-Yeri: Muğla Şehir Eski Mezarlığı'ndadır.

10-İnceleme Tarihi: Mart 2021.

11-Kitabesi ve Transkribi;

Kitabesi;

آه ای زائر

بن بر غنجه ایلم رنگ

و اداده صولدردی

فلک اقدی بنی بو خاکه

سیلمه زاده صالح افندی

مخدومی علی کمال تموز

۱۳۳۵

Transkribi;

1.Ah ey zair

2.Ben bir gonca idim reng

3.Ü edada soldurdu

4.Felek ekti beni bu hâke(toprağa)

5.Silme-zade Salih Efendi

6.Mahdumu Ali Kemal Temmuz

7.1335

**Resim 61: 34-3-3 Numaralı
Baş Taşı**

**Resim 62: 34-3-3 Numaralı
Ayak Taşı**

34.Ada 3.Parsel 4.Numaralı Mezar Taşı

Mezar taşının;

1-Resim no: Resim 63.

2-Kime ait olduğu: Silme-zâde Hacı Ali Ağa'ya aittir.

3-Ölçüleri: Baş taşının ölçüleri; boy: 1.15 m en: 36x28 cm kalınlığı: 6 cm'dir.

4-Tarihi: H.1332/ M.1914.

5-Malzemesi: Her iki mezar taşı, malzeme olarak mermerdendir.

6-Tanımı: Mezarın baş şahidesi bulunmaktadır.

7-Yazı Tipi: Arap harfleriyle altı kartuş içerisinde sülüs yazı stili ile alçak kabartma olarak yazılmıştır.

8-Süslemesi: Başlık üzerindeki çizgisel karakterli basit geometrik unsurlar dışında süslemesi unsuru yoktur.

9-Yeri: Muğla Şehir Eski Mezarlığı'ndadır.

10-İnceleme Tarihi: Mart 2021.

11-Kitabesi ve Transkribi;

Kitabesi;

روحنه فاتحه اهدا ايده لم

سيلمه زاده حاجى على آغانك

هركسى ايليكدە ممنون ايدردى

حسن خلقلى مشتھير ايدى انك

جنت اعلاده بولسون خوش مقام

مظهرالطا فى اولسون خدانك

۱۳۳۲

Transkribi;

1.Ruhuna Fatiha ihda edelim

2.Silme-zâde Hacı Ali Ağa'nın

3.Herkesi iyilikte memnun ederdi

4.Hüsni halgı müştehir(ünlü) idi ânın

5.Cennet âlâda bulsun hoş makam

6.Mazharı eltâfı(lütüfları) olsun Hûda'nın

7.1332

**Resim 63: 34-3-4
Numaralı Mezar Taşı**

34.Ada 3.Parsel 5.Numaralı Mezar Taşı

Mezar taşının;

1-Resim no: Resim 64- Resim 65.

2-Kime ait olduğu: Silme-zâde Hacı Hayıf Ali'nin zevcesi Hatice 'ye aittir.

3-Ölçüleri: Baş taşının ölçüleri; boy: 93 cm en: 31x28 cm kalınlığı: 6 cm'dir.

Ayak taşının ölçüleri; boy: 65 cm en: 31x24 cm kalınlığı: 6 cm'dir.

4-Tarihi: H.1327/M.1909.

5-Malzemesi: Her iki mezar taşı, malzeme olarak mermerdendir.

6-Tanımı: Mezarın baş ve ayak şahidesi bulunmaktadır.

7-Yazı Tipi: Arap harfleriyle yedi kartuş içerisinde sülüs yazı stili ile alçak kabartma olarak yazılmıştır.

8-Süslemesi: Alınlığın alt ortasına, oldukça gerçekçi biçimde işlenmiş bir koç boynuzu yerleştirilmiş ve çevresindeki alanlar stilize yaprak ve iki taç yapraklı çiçekle doldurulmuştur. Ayak taşının alınlık kısmı kırıktır ve süsleme yoktur. Ayak taşının üst kısmı kırık ve kitabenin süslemesi yoktur.

11-Ebced hesabı: جانی ریم ایدہ همان روشنه

Bu cümlede geçen harflerin normal ebced değeriyle hesaplanması;

جاینى: $3+1+30+10+50+10=94$

ریم ایده: $200+2+2+40+1+10+4+5=264$

همان روشنه: $5+40+1+50+200+6+300+50+5=657$ şeklinde olup, H.1015/M.1607 tarihini vermektedir. Mezar taşında verilen tarih ile H.312/M.302 sene fark vardır.

روحنه فاتحه Ayak taşında

روحنه: $200+6+8+50+5=269$

فاتحه: $80+1+400+10+5=496$ şeklinde olup, H.765/M.1364 tarihini vermektedir.

9-Yeri: Muğla Şehir Eski Mezarlığı'ndadır.

10-İnceleme Tarihi: Mart 2021.

11-Kitabesi ve Transkribi;

Kitabesi;

باقده عبرت ال شو قبرستانه يا اهلى فنه

بر کون اولور سنده ايلرسك همان عزم بقا

ايشته سيلمه زاده حاجى حيف علينك زوجه سى

بولمدى حديجه جاره ايلدى..... خيرا

فوتنه يازدى ضيا تاريخ اوقيوب فاتحه

جاینى ریم ایده همان روشنه

۱۳۲۷

Transkribi;

1.Bak da ibret al şu kabristana ya ehli fena

2.Bir gün olur sen de eylersin hemân azm-i bekâ

3.İşte Silme zade Hacı Hayıf Ali'nin zevcesi

4.Bulmadı Hatice çare eyledi.....hayra

5.Fevtine yazdı Ziya tarih okuyup Fatiha

6.Câyını Rabbim ide hemân rûşenâ(ışıklı-aydınlı)

7.1327

Ayak taşı kitabesi;

..... نو

امری حقله کنچ ایکن اولدی جنانه ساکن

خامء ماتمله یازدی فوتنه تاریخ ضیا

روحنه فاتحه

Transkribi;

1.Nev(?).....

2.Emri Hakla genç iken oldu cenana sakin

3.Hame-i matemle yazdı fevtine tarih Ziya

4.Ruhuna Fatiha

Resim 64: 34-3-5 Numaralı Baş Taşı

Resim 65: 34-3-5 Numaralı Ayak Taşı

34.Ada 3.Parsel 6.Numaralı Mezar Taşı

Mezar taşının;

1-Resim no: Resim no: Resim 66.

2-Kime ait olduğu: Kasap Oğlu Hacı Mustafa ibn Ali'ye aittir.

3-Ölçüleri: Baş taşının ölçüleri; boy: 115 cm en: 36x28 cm kalınlığı: 6 cm'dir.

4-Tarihi: H.1320/M.1902.

5-Malzemesi: Her iki mezar taşı, malzeme olarak mermerdendir.

6-Tanımı: Mezarın baş şahidesi bulunmaktadır.

7-Yazı Tipi; Arap harfleriyle sekiz kartuş içerisinde sülüs yazı stili ile alçak kabartma olarak yazılmıştır.

8-Süslemesi: Başlık üzerindeki çizgisel karakterli basit geometrik unsurlar dışında süslemesi görülmemektedir.

9-Yeri: Muğla Şehir Eski Mezarlığı'ndadır.

10-İnceleme Tarihi; Mart 2021.

11-Kitabesi veTranskribi;

Kitabesi;

هوالباقى سنه ١٣٢٠

بقوب كچمه اى محمد امتى

اولونك دريدن بر فاتحه منتى

كلوب قبرم زيارت ايليان اخونماز

اوقسونلر روحم ايچون قل هو الله ايتى

مرحوم و مغفور له قصاب

اوغلى حاجى مصطفى ابن

على روحچون فاتحه

Transkribi;

1.Hüve'l-Bâkî sene 1320

2.Bakıp geçme ey Muhammed Ümmeti

3.Ölünün diriden bir Fatiha minneti

4.Gelüp kabrimi ziyaret eyleyen ihvanımız

5.Okusunlar ruhum için kulhüvellah ayeti

6.Merhum ve mağfurun leh Kasap

7.Oğlu Hacı Mustafa ibn

8.Ali ruhiçün Fatiha.

Resim 66: 34-3-6 Numaralı Mezar Taşı

34.Ada 3.Parsel 7.Numaralı Mezar Taşı

Mezar taşının;

1-Resim no: Resim 67.

2-Kime ait olduğu: Hacı Silme zevcesi Raziye' ye aittir.

3-Ölçüleri: Baş taşının ölçüleri; boy: 66 cm en: 28x19 cm kalınlığı: 7 cm'dir.

4-Tarihi: H.1229/M.1813.

5-Malzemesi: Her iki mezar taşı, malzeme olarak mermerdendir.

6-Tanımı: Mezarın baş şahidesi bulunmaktadır.

7-Yazı Tipi: Arap harfleriyle beş kartuş içerisinde sülüs yazı stili ile alçak kabartma olarak yazılmıştır.

8-Süslemesi: Sivri kemerli alınlık üzerine, uçları iki yanda koç boynuzu şekilli kıvrım yapan bitkisel bir motif işlenmiştir. Alınlığın ortasına doğru gelen yapraklar bulunmaktadır.

9-Yeri: Muğla Şehir Eski Mezarlığı'ndadır.

10-İnceleme Tarihi: Mart 2021.

11-Kitabesi ve Transkribi;

Kitabesi;

هو الخلاق الباقي سنة ١٢٢٩

باقوب كچمه ای محمد امتی

اولونك دریدن بر فاتحه دیر منتی

حاجی سیلمه زوجه سی رازییه

روحنه فاتحه

Transkribi;

1.Hüve'l Hallâku'l - Bâkî sene 1229

2.Bakup geçme ey Muhammed ümmeti

3.Ölünün diriden bir Fatiha'dır minneti

4.Hacı Silme zevcesi Raziye

5.Ruhuna Fatiha

Resim 67: 34-3-7 Numaralı Mezar Taşı

35.Ada 1.Parsel 1.Numaralı Mezar Taşı

Mezar taşının;

1-Resim no: Resim 68.

2-Kime ait olduğu: Sermiraslı(?) Hafız Mehmed mahdumu Yusuf Kenan'a aittir.

3-Ölçüleri: Baş taşının ölçüleri; boy: 80 cm en: 19x19 cm kalınlığı: 5 cm'dir.

4-Tarihi: H.1343

5-Malzemesi: Her iki mezar taşı, malzeme olarak mermerdendir.

6-Tanımı: Mezarın baş şahidesi bulunmaktadır.

7-Yazı Tipi: Arap harfleriyle yatay şerit üç kartuş içerisinde altı satır şeklinde kabartma tekniği kullanılarak talik yazı stili alçak kabartma olarak yazılmıştır.

8-Süslemesi: boyun ve başlık kısmına geçilmiştir. Taşın üzerinde süsleme bulunmamaktadır.

9-Yeri: Muğla Şehir Eski Mezarlığı'ndadır.

10-İnceleme Tarihi: Ağustos 2021.

11-Kitabesi ve Transkribi;

Kitabesi;

سنه ١٣٤٣ آه اي اولوم

بر نسلن ایدم اوچتوم بو دامدن

فلک عیردی بنی انامله بابامدن

سرمرسلی(?) حافظ محمد

مخدومی یوسف کنان

روحنه فاتحه

Transkribi;

1.Sene 1343 Ah ey ölüm

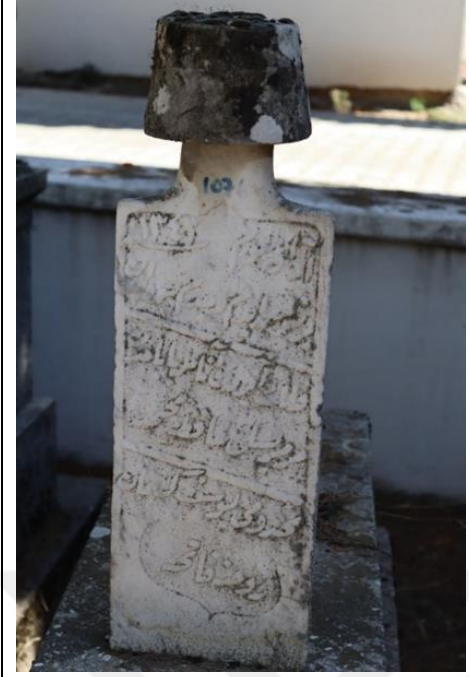
2.Bir neslin idim uçtum bu damdan

3.Felek ayırdı beni anamla babamdan

4.Sermiraslı(?) Hafız Mehmed

5.Mahdumi Yusuf Kenan

6.Ruhuna Fatiha.

Resim 68: 35-1-1 Numaralı Mezar Taşı

35.Ada 1.Parsel 2.Numaralı Mezar Taşı

Mezar taşının;

1-Resim no: Resim 69-Resim 70.

2-Kime ait olduğu: Kavaklıdereli Hacı Hamdi Efendi mahdumu Mehmed Efendi zevcesi Seymah'a aittir.

3-Ölçüleri: Baş taşının ölçüleri; boy: 1.10 m en: 32x26 cm kalınlığı: 6 cm'dir. Ayak taşının ölçüleri; boy: 1.03 m en: 30x24 cm kalınlığı: 5 cm'dir.

4-Tarihi: H.1253/M.1838.

5-Malzemesi: Her iki mezar taşı, malzeme olarak mermerdendir.

6-Tanımı: Mezarın baş ve ayak şahidesi bulunmaktadır.

7-Yazı Tipi: Arap harfleriyle dört kartuş içerisinde sekiz satır şeklinde kabartma tekniği kullanılarak talik yazı stili alçak kabartma olarak yazılmıştır.

8-Süslemesi: Alınlık kısmında stilize sarmaşık çiçek motifinden oluşan bir süslemeye yere verilmiştir. Alınlık ile kitabe bölümleri birbirinden yuvarlak kemerle

ayrılmıştır. Ayak taşı gemi teknesi formunda olup üzerinde hiçbir süsleme yer almamaktadır.

9-Yeri: Muğla Şehir Eski Mezarlığı'ndadır.

10-İnceleme Tarihi: Ağustos 2021.

11-Kitabesi ve Transkribi;

Kitabesi;

آه اولوم سنه ۱۲۵۳

ای مروت صاحبی خندانى ديل

هر ايشك مرجعى زيرى زمين

روحمه بر فاتحه احسان ايدين

دو جهانده محترم اولسون همين

کواقلی دره لی حاجی حامدی

افندی مخدومی محمد افندی

زوجه سى سيماه(?) حانيم روحنه فاتحه

Transkribi;

1.Ah ölüm sene 1253

2.Ey mürüvvet sahibi handân-ı dîl

3.Her işin mercii zîr-i zemîn(yerin altı)

4.Ruhuma bir Fatiha ihsan idin

5.Dü cihanda muhterem olsun hemîn(her zaman)

6.Kavaklıdereli Hacı Hamdi

7.Efendi mahdumu Mehmed Efendi

8.Zevcesi Seymah(?) Hanım ruhuna Fatiha

Resim 69: 35-1-2 Numaralı Baş Taşı

Resim 70: 35-1-2 Numaralı Ayak Taşı

35.Ada 2.Parsel 1.Numaralı Mezar Taşı

Mezar taşının;

1-Resim no: Resim 71-Resim 72.

2-Kime ait olduğu: Hacı Kara Mustafa Oğlu Emin Ağa'ya aittir.

3-Ölçüleri: Baş taşının ölçüleri; boy: 120 cm, en: 28x26 cm, kalınlığı: 6 cm'dir. Ayak taşının ölçüleri; boy: 1.05 m, en: 27x25 cm, kalınlığı: 6 cm'dir.

4-Tarihi: H.1349/M.1930.

5-Malzemesi: Her iki mezar taşı, malzeme olarak dökme çimento ile yapılmıştır.

6-Tanımı: Mezarın baş ve ayak şahidesi bulunmaktadır.

7-Yazı Tipi: Arap harfleriyle beş kartuş içerisinde sülüs yazı stili ile alçak kabartma olarak yazılmıştır.

8-Süslemesi: Latin harfli mezar taşındaki baş taşı fes biçiminde başlıkla sonlanmaktadır. Mezar taşının üst köşeleri yumuşatılarak boyun ve başlık kısmına geçilmiştir. Arap harfli olan mezar taşı tepe kısmı üçgen biçiminde sonlandırılmıştır.

9-Yeri: Muğla Şehir Eski Mezarlığı'ndadır.

10-İnceleme Tarihi: Ağustos 2021.

11-Kitabesi ve Transkribi;

Kitabesi;

هوالباقى

حاجى قره

مصطفى اوغلو

امين اغا روحنه

فاتحه

ذى القعدة ١٣٤٩

٢٢ نيسان ١٣٤٩

Okunuşu;

1.Hüve'l Baki

2.Hacı Kara

3.Mustafa oğlu

4.Emin Ağa ruhuna

5.Fatiha

6.Zilkade 1349

7.22 Nisan

Latin Harfleriyle;

1.HACIKARA

2.MUSTAFA

3.OĞLU

4.EMİNAĞA

5.RUHUNA

6.FATİHA

7.NİSAN 22

8.1930

**Resim 71: 35-2-1 Numaralı
Baş Taşı**

**Resim 72: 35-2-1 Numaralı
Ayak Taşı**

35.Ada 2.Parsel 2.Numaralı Mezar Taşı

Mezar taşının;

1-Resim no: Resim 73-Resim 74.

2-Kime ait olduğu: Hacı Kara Mustafa oğlunun zevcesi Emetullah'a aittir.

3-Ölçüleri: Baş taşının ölçüleri; boy: 50 cm en: 26x60 cm kalınlığı: 8 cm'dir.
Ayak taşının ölçüleri; boy: 43 cm en: 26x60 cm kalınlığı: 5 cm'dir.

4-Tarihi: H.1336/M.1918.

5-Malzemesi: Her iki mezar taşı, malzeme olarak dökme çimento ile yapılmıştır.

6-Tanımı: Mezarın baş ve ayak şahidesi bulunmaktadır.

7-Yazı Tipi: Arap harfleriyle beş kartuş içerisinde sülüs yazı stili ile alçak kabartma olarak yazılmıştır.

8-Süslemesi: Yazıların bulunduğu kısım üst tarafı tek merkezli teğet atnalı kemer formundadır. Toprağa gömülü olan kısmı ise köşelerde doksan derece açı yapan yatık dikdörtgen biçimlidir.

9-Yeri: Muğla Şehir Eski Mezarlığı'ndadır.

10-İnceleme Tarihi: Ağustos 2021.

11-Kitabesi ve Transkribi;

Kitabesi;

١٣٣٦

حاجی قره مصطفی

او غلونك زوجه سی

امتولله روحنه

فاتحه

Transkribi;

1.1336

2.Hacı Kara Mustafa

3.Oğlunun zevcesi

4.Emetullah ruhuna

5.Fatiha

Resim 73: 35-2-2 Numaralı Baş Taşı

Resim 74: 35-2-2 Numaralı Ayak Taşı

35.Ada 2.Parsel 4.Numaralı Mezar Taşı

Mezar taşının;

1-Resim no: Resim 75- Resim 76.

2-Kime ait olduğu: Hacı Ağa oğlu Emin kerimesi Bâkiye'ye aittir.

3-Ölçüleri: Baş taşının ölçüleri; boy: 85 cm en: 30x26 cm kalınlığı: 6 cm'dir.
Ayak taşının ölçüleri; boy: 67 cm en: 29x25 cm kalınlığı: 7 cm'dir.

4-Tarihi: Yok.

5-Malzemesi: Her iki mezar taşı, malzeme olarak dökme çimento ile yapılmıştır.

6-Tanımı: Mezarın baş ve ayak şahidesi bulunmaktadır.

7-Yazı Tipi: Arap harfleriyle altı kartuş içerisinde sülüs yazı stili ile alçak kabartma olarak yazılmıştır.

8-Süslemesi: Alınlık kısmındaki bir vazoun içerisinde sarkan akantüs yaprakları tepelik kısmını teşkil etmiştir. Vazonun hemen altında beşi bir yerde gerdanlık bulunmaktadır. Aşağıdan yukarıya doğru hafif genişleyerek yükselen ayak taşında yaprakları zeytin dalını anımsatan stilize bitkisel bir süsleme yer almaktadır. Gövde kısmında asma ve üzüm salkımları görülmektedir. Yapraklar iri olarak işlenmiştir.

9-Yeri: Muğla Şehir Eski Mezarlığı'ndadır.

10-İnceleme Tarihi: Ağustos 2021.

11-Kitabesi ve Transkribi;

Kitabesi;

نوجو اتدی کیتدی جنت باغنه

دارى حسرت اقدى والدینك استنه

.....

.....

حاجى آغا اوغلو امین کریمه سی

بافییه روحنه فاتحه

Transkribi;

1.Nucû etdi gitti cennet bağına

2.Dar-ı hasret akdı validinin üstüne

3.....

4.....

5.Hacı Ağa oğlu Emin kerimesi

6.Bâkiye ruhuna Fatiha

**Resim 75: 35-2-4 Numaralı
Baş Taşı**

**Resim 76: 35-2-4
Numaralı Ayak Taşı**

36.Ada 2.Parsel 1.Numaralı Mezar Taşı

Mezar taşının;

1-Resim no: Resim 77.

2-Kime ait olduğu: Bakkaloğlu Emin'in Mehmet'e aittir.

3-Ölçüleri: Baş taşının ölçüleri; boy: 1 m en: 30x25 cm kalınlığı: 7 cm'dir.

4-Tarihi: H.1334/M.1915.

5-Malzemesi: Her iki mezar taşı, malzeme olarak dökme çimento ile yapılmıştır.

6-Tanımı: Mezarın baş ve ayak şahidesi bulunmaktadır.

7-Yazı Tipi: Arap harfleriyle altı kartuş içerisinde sülüs yazı stili ile alçak kabartma olarak yazılmıştır.

8-Süslemesi: Fes tipi başlığa sahip kitabenin boyun kısmında tek dallı bir çiçek motifi yer almaktadır.

9-Yeri: Muğla Şehir Eski Mezarlığı'ndadır.

10-İnceleme Tarihi: Ağustos 2021.

10-Kitabesi ve Transkribi;

Kitabesi;

۱۳۳۴

اوقيه بر فاتحه روحه

للعالمين دوراغي جنت

اوله مقامك الممين

بقال اوغلي امينك

محمد روحنه فاتحه

Transkribi;

1.1334

2.Okuya bir Fatiha ruhuma

3.Li'l-âlemîn durağı cennet

4.Ola makamın el mü'min

5.Bakkaloğlu Emin'in

6.Mehmed ruhuna Fatiha.

Resim 77: 36-2-1 Numaralı Mezar Taşı

36.Ada 2.Parsel 2.Numaralı Mezar Taşı

Mezar taşının;

1-Resim no: Resim 78.

2-Kime ait olduğu: Heman Veli oğlu Mehmed'e aittir.

3-Ölçüleri: Baş taşının ölçüleri; boy: 61 cm en: 24x19cm kalınlığı: 6 cm'dir.

4-Tarihi: H.1333/M.1914.

5-Malzemesi: Her iki mezar taşı, malzeme olarak dökme çimento ile yapılmıştır.

6-Tanımı: Mezarın baş şahidesi bulunmaktadır.

7-Yazı Tipi: Arap harfleriyle beş kartuş içerisinde sülüs yazı stili ile alçak kabartma olarak yazılmıştır.

8-Süslemesi: Başlığı kayıp olan taşın kitabesinin boyun kısmında, tek dallı çiçek motifi yer almaktadır.

9-Yeri: Muğla Şehir Eski Mezarlığı'ndadır.

10-İnceleme Tarihi: Ağustos 2021.

11-Kitabesi ve Transkribi;

Kitabesi;

۱۳۳۳

ویردی خدا ی.....

ایریشدی سنی اون سکز

همان ولی اوغلی

محمد روحنه فاتحه

Okunuşu;

1.1333

2.Verdi Hüda

3.Erişti sinni on sekiz

4.Heman Veli oğlu

5.Mehmet ruhuna Fatiha.

**Resim 78: 36-2-2 Numaralı
Mezar Taşı**

36.Ada 2.Parsel 3.Numaralı Mezra Taşı

Mezar taşının;

1-Resim no: Resim 79.

2-Kime ait olduğu: Arabacı Halil İbrahim kerimesi Sıdıka'ya aittir.

3-Ölçüleri: Baş taşının ölçüleri; boy: 61 cm en: 24x19 cm kalınlığı: 6 cm'dir.

4-Tarihi: H.1334/M.1915.

5-Malzemesi: Her iki mezar taşı, malzeme olarak dökme çimento ile yapılmıştır.

6-Tanımı: Mezarın baş şahidesi bulunmaktadır.

7-Yazı Tipi: Arap harfleriyle altı kartuş içerisinde sülüs yazı stili ile alçak kabartma olarak yazılmıştır.

8-Süslemesi: Baş taşının, alınlık kısmında iki yandan koç boynuzu kıvrımlara sahip stilize yaprak motifleriyle doldurulmuştur.

9-Yeri: Muğla Şehir Eski Mezarlığı'ndadır.

10-İnceleme Tarihi: Ağustos 2021.

11-Kitabesi ve Transkribi;

Kitabesi;

آه صدیقم سنکچون دیدلر

قان اغلسون کل یوزون

نرکسی کوزک غنجه یاد ایلیسون

عربه جی خلیل ابراهیم کریمه سی

صدیقہ روحنه فاتحه

۱۳۳۴

Transkribi;

1.Ah Sıdıkam senin için didiler

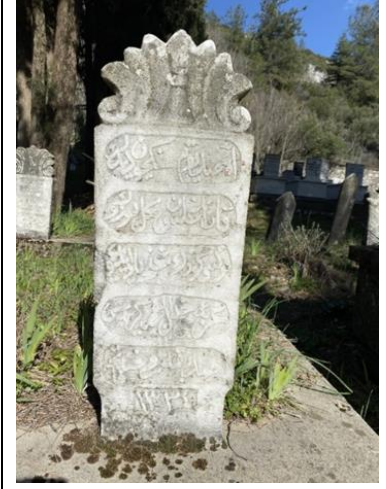
2.Kan Ağlasun gül yüzün

3.Nergisi güzin gonca yâd eylesin

4.Arabacı Halil İbrahim kerimesi

5.Sıdıka ruhuna Fatiha

6.1334

**Resim 79: 36-2-3
Numaralı Mezar Taşı**

36.Ada 2.Parsel 4.Numaralı Mezra Taşı

Mezar taşının;

1-Resim no: Resim 80.

2-Kime ait olduğu: Kitabenin kime ait olduğu okunamamıştır. Kitabedeki süsleme ve ifadelerden bir kadına ait olduğu tahmin edilmektedir.

3-Ölçüleri: Baş taşının ölçüleri; boy: 65 cm en: 30x28 cm kalınlığı: 8 cm'dir.

4-Tarihi: H.1333/M.1914.

5-Malzemesi: Mezar taşı malzemesi mermerdendir.

6-Tanımı: Mezarın baş şahidesi bulunmaktadır.

7-Yazı Tipi: Arap harfleriyle dört kartuş içerisinde sülüs yazı stili ile alçak kabartma olarak yazılmıştır.

8-Süslemesi: Kitabesi bulunan baş taşının alınlık kısmında, iki yandan koç boynuzu kıvrımlara sahip stilize yaprak motifleriyle doldurulmuştur.

9-Yeri: Muğla Şehir Eski Mezarlığı'ndadır.

10-İnceleme Tarihi: Ağustos 2021.

11-Kitabesi ve Transkribi;

Kitabesi;

۱۳۳۳

آچلمیش کول کبی

صولدم جهانه

.....

Okunuşu;

1.1333

2.Açılmış gül gibi

3.Soldum cihanda

4.....

Resim 80: 36-2-4 Numaralı Mezar Taşı

36.Ada 2.Parsel 5.Numaralı Mezar Taşı

Mezar taşının;

1-Resim no: Resim 81-Resim 82.

2-Kime ait olduğu: Berber Ali zevcesi Ayşe'ye aittir.

3-Ölçüleri: Baş taşının ölçüleri; boy: 70 cm en: 29x25 cm kalınlığı: 10 cm'dir. Ayak taşının ölçüleri; boy: 70 cm en: 25x23 cm kalınlığı: 8 cm'dir.

4-Tarihi: H.1281/M.1864.

5-Malzemesi: Mezar taşı malzemesi mermerdendir.

6-Tanımı: Mezarın baş ve ayak şahidesi bulunmaktadır.

7-Yazı Tipi: Arap harflerle altı kartuş içerisine yatay olarak yerleştirilmiştir. Sülüs yazı stili ile alçak kabartma olarak yazılmıştır.

8-Süslemesi: Mezar taşının üzerinde süsleme unsuru bulunmamaktadır.

9-Yeri: Muğla Şehir Eski Mezarlığı'ndadır.

10-İnceleme Tarihi: Ağustos 2021.

11-Kitabesi ve Transkribi;

Kitabesi;

هوال الخلاق الباقي

المحتاج الى رحمت... الغفور

مرحومه و مغفوره.....

اوغلى بربر على زوجه سى

عائشه رويچون

فاتحه سنه ١٢٨١

Traskribi;

1.Hüve'l-Hallâku'l -Bâkî

2.El muhtaç ila rahmet..el gafur

3.Merhume ve mağfure....

4.Oğlu Berber Ali zevcesi

5.Ayşe ruhiçün

6.Fatiha sene 1281.

**Resim 81: 36-2-5
Numaralı Baş Taşı**

**Resim 82: 36-2-5
Numaralı Ayak Taşı**

36.Ada 2.Parsel 6.Numaralı Mezar Taşı

Mezar taşının;

1-Resim no: Resim 83- Resim 84.

2-Kime ait olduğu: Berber Ali kerimesi Fatma'ya aittir.

3-Ölçüleri: Baş taşının ölçüleri; boy: 86 cm en: 28x23 cm kalınlığı: 6 cm'dir.
Ayak taşının ölçüleri; boy: 92 cm en: 20x18 cm kalınlığı: 6 cm'dir.

4-Tarihi: H.1256/M.1840.

5-Malzemesi: Mezar taşı malzemesi mermerdendir.

6-Tanımı: Mezarın baş ve ayak şahidesi bulunmaktadır.

7-Yazı Tipi: Arap harfleriyle beş kartuş içerisine yatay olarak yerleştirilmiştir. Sülüs yazı stili ile alçak kabartma olarak yazılmıştır.

8-Süslemesi: Baş taşı, disk formundan tepelikle nihayetlenmektedir. Kadın mezar taşlarında görünen başlık tipidir.

9-Yeri: Muğla Şehir Eski Mezarlığı'ndadır.

10-İnceleme Tarihi: Ağustos 2021.

11-Kitabesi ve Transkribi;

Kitabesi;

سنه ١٢٥٦

هو الخلا ق الباقي

مرحوم و مغفوره لها

بربر على كريمه سى فاطمه

روحچون فاتحه

Transkribi;

1.Sene 1256

2.Hüve'l-Hallâku'l-Bâkî

3.Merhum ve mağfure leha

4.Berber Ali kerimesi Fatma

5.Ruhiçün Fatiha

**Resim 83: 36-2-6
Numaralı Baş Taşı**

**Resim 84: 36-2-6
Numaralı Ayak Taşı**

36.Ada 2.Parsel 7.Numaralı Mezar Taşı

Mezar taşının;

1-Resim no: Resim 85.

2-Kime ait olduğu: Berber Ali Oğlu Hacı İsmail'e aittir.

3-Ölçüleri: Baş taşının ölçüleri; boy: 90 cm en: 33x20 cm kalınlığı: 8 cm'dir.

4-Tarihi: H.1292/ M.1875.

5-Malzemesi: Mezar taşı malzemesi mermerdendir.

6-Tanımı: Mezarın baş ve ayak şahidesi bulunmaktadır. Kitabesinin büyük bir kısmı tahrip olduğu için okunamamaktadır.

7-Yazı Tipi: Arap harfleriyle beş kartuş içerisinde sülüs yazı stili ile alçak kabartma olarak yazılmıştır.

8-Süslemesi: Şahide kademeli tepelikle nihayetlenmektedir. Mezar taşının başlığı kayıptır.

9-Yeri: Muğla Şehir Eski Mezarlığı'ndadır.

10-İnceleme Tarihi: Ağustos 2021.

11-Kitabesi ve Transkribi;

Kitabesi;

۱۲۹۲

بولمدم دار فناده.....

.....ایله بولدم وحد تی

وارلیغی کجوب الدم....وصلتی

.....

بربر علی اوغلی حاجی اسماعیل

Transkribi;

1292

1.Bulmadım dar-ı fenada.....

2.....ile buldum vahdeti

3.Varlığı geçüp aldım....vuslatı

4.....

5.Berber Ali Oğlu Hacı İsmail

**Resim 85: 36-2-7
Numaralı Mezar Taşı**

37.Ada 2.Parsel 1.Numaralı Mezar Taşı

Mezar taşının;

1-Resim no: Resim 86- Resim 87.

2-Kime ait olduğu: Feyzullah Nakli'ye aittir.

3-Ölçüleri: Baş taşının ölçüleri; boy: 1.30 m en: 34x22 cm kalınlığı: 6 cm'dir. Ayak taşının ölçüleri; boy: 1.18 m en: 27x17 cm kalınlığı: 5 cm'dir.

4-Tarihi: H.1359/ M.1941.

5-Malzemesi: Her iki mezar taşı, malzeme olarak mermerdendir.

6-Tanımı: Mezarın baş ve ayak şahidesi bulunmaktadır. Kitabenin tamamı tahrip olduğu için okunamamaktadır. İsim bilgisine ayak taşında Latin harfleriyle yazılmış kitabeden ulaşılmaktadır.

7-Yazı Tipi: Arap harfleriyle sekiz kartuş içerisinde sülüs yazı stili ile alçak kabartma olarak yazılmıştır.

8-Süslemesi: Kitabesi Arap harfli olan mezar taşındaki baş taşı fes biçiminde başlıkla sonlanmaktadır. Mezar taşının üst köşeleri yumuşatılarak boyun ve başlık kısmına geçilmiştir. Latin harfleriyle yazılı olan mezar taşı ise üç dilimli kaş kemerli tepelikle nihayetlenmektedir.

9-Yeri: Muğla Şehir Eski Mezarlığı'ndadır.

10-İnceleme Tarihi: Ağustos 2021.

11-Kitabesi;

Latin Harfleriyle;

1.MAHMUT

2.OĞLU HACI

3.ÖMERİM

4.FEYZULLA

5.H NAKLİ

6.1941

**Resim 86: 37-2-1
Numaralı Baş Taşı**

**Resim 87: 37-2-1
Numaralı Ayak Taşı**

37.Ada 2.Parsel 2.Numaralı Mezar Taşı

Mezar taşının;

1-Resim no: Resim 88-Resim 89.

2-Kime ait olduğu: Ömer Nakli'ye aittir.

3-Ölçüleri: Baş taşının ölçüleri; boy: 72 cm en: 30x22 cm kalınlığı: 5 cm'dir.

Ayak taşının ölçüleri; boy: 64 cm en: 25x20 cm kalınlığı:7 cm'dir.

4-Tarihi: H.1359/ M.1941.

5-Malzemesi: Her iki mezar taşı, malzeme olarak yerel taş ile yapılmıştır.

6-Tanımı: Mezarın baş ve ayak şahidesi bulunmaktadır. Kitabenin ilk satırının son kısmı tahrip olmuştur. İsim bilgisine ayakucu taşında Latin harfleriyle yazılmış kitabeden ulaşılmaktadır.

7-Yazı Tipi: Arap harfleriyle iki kartuş içerisinde sülüs yazı stili ile alçak kabartma olarak yazılmıştır.

8-Süslemesi: Latin harfli mezar taşındaki baş taşı fes biçiminde başlıkla sonlanmaktadır. Mezar taşının üst köşeleri yumuşatılarak boyun ve başlık kısmına geçilmiştir. Arap harfli olan mezar taşı aşağıdan yukarıya doğru hafif genişleyerek dikdörtgen formunu almıştır.

9-Yeri: Muğla Şehir Eski Mezarlığı'ndadır.

10-İnceleme Tarihi: Ağustos 2021.

11-Kitabesi ve Transkribi;

Kitabesi;

محمد اوغلی.....

الحاج عمر بن مصطفى

Transkribi;

1.Mahmud oğlu.....

2.El-Hac Ömer bin Mustafa

Latin Harfleriyle;

1.MAHMUT

2.OĞLU

3.HACI

4.ÖMER

5.NAKLİ

6.1941

**Resim 88: 37-2-2 Numaralı
Baş Taşı**

**Resim 89: 37-2-2 Numaralı
Ayak Taşı**

37.Ada 3.Parsel 1.Numaralı Mezar Taşı

Mezar taşının;

1-Resim no: Resim 90- Resim 91.

2-Kime ait olduğu: Mustafa kerimesi Kamile'ye aittir.

3-Ölçüleri: Baş taşının ölçüleri; boy: 1.20 m en: 24x18 cm kalınlığı: 8 cm'dir. Ayak taşının ölçüleri; boy: 1.22 m en: 21x16 cm kalınlığı: 6 cm'dir.

4-Tarihi: Yok.

5-Malzemesi: Her iki mezar taşı, malzeme olarak mermerdendir.

6-Tanımı: Mezarın baş ve ayak şahidesi bulunmaktadır.

7-Yazı Tipi: Arap harfleriyle sekiz kartuş içerisinde sülüs yazı stili ile alçak kabartma olarak yazılmıştır.

8-Süslemesi: Kitabenin alınlık kısmında bir vazo, vazunun içerisinde çiçek ve yaprak motifleri yer almaktadır. Ayak taşının gövde kısmında çiçek ve yapraklar sarmaşık şekilde stilize edilmiştir.

9-Yeri: Muğla Şehir Eski Mezarlığı'ndadır.

10-İnceleme Tarihi: Ağustos 2021.

11-Kitabesi ve Transkribi;

Kitabesi;

غنجہ ایکن

کلدی اجل

باشمه هنوز

کرمشدم یکرمی

یاشمه قره

قیولی مصطفی

کریمه سی کامله

روحچون فاتحه

Transkribi;

1.Gonca iken

2.Geldi ecel

3.Başıma henüz

4.Girmişdim yirmi

5.Yaşım Kara

6.....Mustafa,

7.Kerimesi Kamile

8.Ruhiçün Fatiha

**Resim 90: 37-3-1 Numaralı
Baş Taşı**

**Resim 91: 37-3-1 Numaralı
Ayak Taşı**

38.Ada 1.Parsel 1.Numaralı Mezar Taşı

Mezar taşının;

1-Resim no: Resim 92-Resim 93.

2-Kime ait olduğu: Hacı Fevzi-zade Şevket Bey'e aittir.

3-Ölçüleri: Baş taşının ölçüleri; boy: 1.42 m en: 33x26 cm kalınlığı: 6 cm'dir. Ayak taşının ölçüleri; boy: 1.18 m en: 30x22 cm kalınlığı: 6 cm'dir.

4-Tarihi: H.1323/M.1913.

5-Malzemesi: Her iki mezar taşı, malzeme olarak mermerdendir.

6-Tanımı: Mezarın baş ve ayak şahidesi bulunmaktadır.

7-Yazı Tipi: Arap harfleriyle on kartuş içerisinde talik yazı stili ile alçak kabartma olarak yazılmıştır.

8-Süslemesi: Lahit tipi mezar taşının ön kısmında yarım dairenin üzerinde bitkisel motifler yer almaktadır. Ayak taşında kazıma tekniği kullanılarak üst kısmında ay-yıldız hemen altında servi ağacı motifi işlenmiştir.

9-Yeri: Muğla Şehir Eski Mezarlığı'ndadır.

10-İnceleme Tarihi: Ağustos 2021.

11-Ebced hesabı: همان بر شوکت مسکنک جنات عدن اولدی همان Bu cümlede geçen harflerin normal ebced değeriyle hesaplanması;

بر شوکت: $2+200+50+6+20+400=678$

مسکنک جنات: $40+60+20+50+20+3+50+50+1+400=694$

همان اولدی همان: $70+4+50+1+6+30+4+10+5+40+1+50=272$ şeklinde olup, H.1054/M.1644 tarihini vermektedir. Mezar taşında verilen tarih ile H.269/M.269 sene fark vardır.

12-Kitabesi ve Transkribi;

Kitabesi;

۱۳۲۳

آه کیم دردک تدایوسی اراندی بر زمان
بیک موت ایردی نهیات ویردی بر دم امان
هر سوزک بر نکته ئی حائز.....فزا ایدی

فیکری دیندارینکی تقدیر ایردی مسلمان
عشق مولا ایله جان ویردکده مستغیرب دکل
الترین جارپوب سنی اقبال ایدرسه حوریان
جوهر عشکیله یاز تاریخ زکائی فوتینه
بر شوکت مسکنک جنات عدن اولدی همان
حاجی فوزی زاده شوکت بکک روحنه فاتحه

Okunuşu;

1.1323

2.Ah kim derdin tedavisi arandı bir zaman

3.Peyk-i mevt erdi nihayet bir dem amân

4.Her sözün bir nükteyi haiz.....idi

- 5.Fikri dindarınki takdir ederdi müselman
- 6.Aşk-ı Mevla ile can verdikde müstağrib değil
- 7.Ellerin çarpıb seni ikbal ederse huriyan
- 8.Cevher aşkıyla yaz tarih zekai fevtine
- 9.Bir şevket meskenin cennet adn oldu heman
- 10.Hacı Fevzi-zade Şevket Bey'in ruhuna Fatiha

**Resim 92: 38-1-1 Numaralı
Baş Taşı**

**Resim 93: 38-1-1 Numaralı
Ayak Taşı**

38.Ada 1.Parsel 2.Numaralı Mezar Taşı

Mezar taşının;

1-Resim no: Resim94- Resim 95.

2-Kime ait olduğu: Hacı Mehmed Ağa-zâde Şükrü Efendi'ye aittir.

3-Ölçüleri: Baş taşının ölçüleri; boy: 1.02 m en: 30x23 cm kalınlığı: 6 cm'dir. Ayak taşının ölçüleri; boy: 90 cm en: 26x19 cm kalınlığı: 4 cm'dir.

4-Tarihi: H.1313/M.1896.

5-Malzemesi: Her iki mezar taşı, malzeme olarak mermerdendir.

6-Tanımı: Mezarın baş ve ayak şahidesi bulunmaktadır. Mezar kitabesi on kartuş içerisinde elips şeklinde kabartma tekniği kullanılarak Osmanlı Türkçesi ile düz bir şekilde yazılmıştır.

7-Yazı Tipi: Arap harfleriyle on kartuş içerisinde talik yazı stili ile alçak kabartma olarak yazılmıştır.

8-Süslemesi: Baş taşı fes biçiminde başlıkla sonlanmaktadır. Mezar taşının üst köşeleri yumuşatılarak boyun ve başlık kısmına geçilmiştir. Taşın üzerinde süsleme unsuru bulunmamaktadır.

9-Yeri: Muğla Şehir Eski Mezarlığı'ndadır.

10-İnceleme Tarihi: Mart 2022.

11-Kitabesi ve Transkribi;

Kitabesi;

بنی ایلسون قادر..... شهادت

..... حاجی محمد آغا زادا

شوگری افندی روحیچون فاتحه

سنه ۱۳۱۳

Transkribi;

7.Beni.....eylesin kadir....şehâdet

8.Hacı Mehmed Ağa-zâde

9.Şükrü Efendi ruhiçün Fatiha

10.Sene 1313.

**Resim 94: 38-1-2 Numaralı
Baş Taşı**

**Resim 95: 38-1-2 Numaralı
Ayak Taşı**

38.Ada 2.Parsel 1.Numaralı Mezar Taşı

Mezar taşının;

1-Resim no: Resim 96- Resim 97.

2-Kime ait olduğu: Nalbant Hüseyin Bey Oğlu Hacı İsmail'e aittir.

3-Ölçüleri: Baş taşının ölçüleri; boy: 51 cm en: 28x25 cm kalınlığı: 8 cm'dir.

Ayak taşının ölçüleri; boy: 51 cm en: 25x21 cm kalınlığı: 7 cm'dir.

4-Tarihi: H.1332/M.1913.

5-Malzemesi: Her iki mezar taşı, malzeme olarak mermerdendir.

6-Tanımı: Mezarın baş ve ayak şahidesi bulunmaktadır.

7-Yazı Tipi: Arapça harfleriyle beş kartuş içerisinde sülüs yazı stili ile alçak kabartma olarak yazılmıştır.

8-Süslemesi: Mezar taşının üzerinde herhangi bir süsleme unsuru yoktur. Kitabenin başlığı kayıptır.

9-Yeri: Muğla Şehir Eski Mezarlığı'ndadır.

10-İnceleme Tarihi: Ağustos 2021.

10-Kitabesi ve Transkribi;

Kitabesi;

۱۳۳۲

زيارتدن مورد بر دعادر

نعلبند حسين

بك او غلى حاجى ايسماعيل

روحنه فاتحه

Transkribi;

1.1332

2.Ziyaretten murad bir duadır

3.Nalbant Hüseyn

4.Bey Oğlu Hacı İsmail

5.Ruhuna Fatiha

**Resim 96: 38-2-1
Numaralı Baş Taşı**

**Resim 97: 38-2-1
Numaralı Ayak Taşı**

38.Ada 2.Parsel 2.Numaralı Mezar Taşı

Mezar taşının;

1-Resim: Resim 98- Resim 99.

2-Kime ait olduğu: Hacı Ağaların Hacı Salih'e aittir.

3-Ölçüleri: Baş taşının ölçüleri; boy: 90 cm en: 27x27 cm kalınlığı: 7 cm'dir.
Ayak taşının ölçüleri; boy:77 cm en: 24x25 cm kalınlığı: 6 cm'dir.

4-Tarihi: H.1308/M.1890.

5-Malzemesi: Her iki mezar taşı, malzeme olarak mermerdendir.

6-Tanımı: Mezarın baş ve ayak şahidesi bulunmaktadır.

7-Yazı Tipi: Arap harfleriyle beş kartuş içerisinde sülüs yazı stili ile alçak kabartma olarak yazılmıştır.

8-Süslemesi: Baş taşı fes biçiminde başlıkla sonlanmaktadır. Mezar taşının üst köşeleri yumuşatılarak boyun ve başlık kısmına geçilmiştir. Taşın üzerinde süsleme yoktur.

9-Yeri: Muğla Şehir Eski Mezarlığı'ndadır.

10-İnceleme Tarihi; Mart 2022.

11-Kitabesi ve Transkribi;

Kitabesi;

١٣٠٨

هو الخلاق الباقي

چون اجل كلدى اوكا اولماز امان

جرمى عفو ايله يا رب المنان

مغفرت قيل اولمسون حالم يمان

قيل شفاعة محمد هر زمان

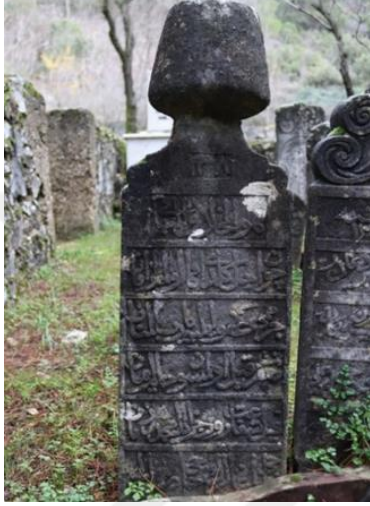
حاجى آغالرك حاجى صالح

Transkribi;

1.1308

2.Hüve'l Hallâku'l - Bâki

- 3.Çün ecel geldi ona olmaz aman
- 4.Cürmümü af eyle ya Rabbe'l mennân
- 5.Mağfiret kıl olmasın halim yaman
- 6.Kıl şefa'at Muhammed her zaman
- 7.Hacı Ağaların Hacı Salih

**Resim 98: 38-2-2
Numaralı Baş Taşı**

**Resim 99: 38-2-2
Numaralı Ayak Taşı**

38.Ada 2.Parsel 3.Numaralı Mezar Taşı

Mezar taşının;

1-Resim no: Resim 100.

2-Kime ait olduğu: Hacı Ağa oğlu Hacı Mehmed Ali zevcesi Hafize'ye aittir.

3-Ölçüleri: Baş taşının ölçüleri; boy: 70 cm en: 27x25 cm kalınlığı: 8 cm'dir.

4-Tarihi: H.1324/M.1906.

5-Malzemesi: Her iki mezar taşı, malzeme olarak mermerdendir.

6-Tanımı: Mezarın baş şahidesi bulunmaktadır. Mezar kitabesi beş pafta içerisinde kabartma tekniği kullanılarak Osmanlı Türkçesi ile yazılmıştır.

7-Yazı Tipi: Arap harfleriyle beş kartuş içerisinde sülüs yazı stili ile alçak kabartma olarak yazılmıştır.

8-Süslemesi: Aşağıdan yukarıya doğru genişleyerek yükselen mezar taşının alınlığı ve kitabesi silme ile birbirinden ayrılmıştır. Alınlığın tepe noktasından başlayarak iki yana doğru demet haline getirilmiş kıvrımlı dal yer almaktadır.

9-Yeri: Muğla Şehir Eski Mezarlığı'ndadır.

10-İnceleme Tarihi: Ağustos 2021.

12-Kitabesi ve Transkribi;

Kitabesi;

هوالباقى سنة ١٣٢٤

زیارتدن مراد بر دعادر

بوکون بکا ایسه یارین سکادر

حاجی آغا اوغلی حاجی محمد علی

زوجه سی حفیظه روحنه فاتحه

Transkribi;

1.Hüve'l-Bâkî sene 1324

2.Ziyaretten murad bir duadır

3.Bugün bana ise yarın sanadır

4.Hacı Ağa oğlu Hacı Mehmed Ali

5.Zevcesi Hafize ruhuna Fatiha

**Resim 100: 38-2-3
Numaralı Mezar Taşı**

38.Ada 2.Parsel 4.Numaralı Mezar Taşı

Mezar taşının;

1-Resim no: Resim 101.

2-Kime ait olduğu: Kâyim Hacı Hafız zevcesi Ayşe Kadın'a aittir.

3-Ölçüleri: Baş taşının ölçüleri; boy: 50 cm en: 28x23 cm kalınlığı: 7 cm'dir.

4-Tarihi: H.1328/M.1910.

5-Malzemesi: Her iki mezar taşı, malzeme olarak mermerdendir.

6-Tanımı: Mezarın baş şahidesi bulunmaktadır.

7-Yazı Tipi: Arap harfleriyle beş kartuş içerisinde sülüs yazı stili ile alçak kabartma olarak yazılmıştır.

8-Süslemesi: Yuvarlak kemerli alınlığının alt ortasına üç dallı stilize bir çiçek işlenmiştir. Üzerinde başka bir süsleme unsuru yoktur.

9-Yeri: Muğla Şehir Eski Mezarlığı'ndadır.

10-İnceleme Tarihi: Ağustos 2021.

11-Kitabesi ve Transkribi;

Kitabesi;

قاييم حاجي حافظ زوجه سي

عا ئشه قادين روحنه فاتحه

ذى الحجه ٣ سنه ١٣٢٨

Transkribi;

1.Kâyim Hacı Hafız zevcesi

2.Ayşe kadın ruhuna Fatiha

3.Zilhicce 3 sene 1328.

**Resim 101: 38-2-4
Numaralı Mezar Taşı**

38.Ada 2.Parsel 5.Numaralı Mezar Taşı

Mezar taşının;

1-Resim no: Resim 102-Resim 103.

2-Kime ait olduğu: İcra memuru Emin Efendi haremi Huri'ye aittir.

3-Ölçüleri: Baş taşının ölçüleri; boy: 85 cm en: 30x28 cm kalınlığı: 6 cm'dir.

Ayak taşının ölçüleri; boy: 94 cm en: 30x21 cm kalınlığı: 7 cm'dir.

4-Tarihi: H.1329/M.1911.

5-Malzemesi: Her iki mezar taşı, malzeme olarak mermerdendir.

6-Tanımı: Mezarın baş şahidesi bulunmaktadır.

7-Yazı Tipi: Arap harfleriyle beş kartuş içerisinde sülüs yazı stili ile alçak kabartma olarak yazılmıştır.

8-Süslemesi; Taşın alınlığı, iki yanda birer koç boynuzu şekilli kıvrımlara sahip, vazo içinden çıkan stilize bir çiçekle doldurulmuştur. Alınlığın kemeri çiçeğin yaprakları tarafından belirlenmiştir. Tarih en alt satırda rakamla verilmiş olmasına rağmen, ayrıca ebced hesabıyla da yazılmıştır. Ayak taşının alınlığı dikey eksenine üzerine yerleştirilen stilize yapraklarla belirlenmiştir. Gövdenin dikey ekseninde bir hurma ve bunun iki yanında birer servi ağacı bulunmaktadır. Hurma ağacının meyveleri üzüm salkımı şeklinde tasarlanmıştır.

9-Yeri: Muğla Şehir Eski Mezarlığı'ndadır.

11-Ebced hesabı: حبيبہ سنك مقامی سبعة دار جنت سافحه Bu cümlede geçen harflerin normal ebced değeriyle hesaplanması;

حبيبہ سنك: 8+2+10+2+5+60+50+20=157

مقامی سبعة: 40+100+40+10+60+2+70+5=337

دار جنت سافحه: 4+1+200+3+50+400+60+1+80+8+5= 812 şeklinde olup, H.1306/M.1889 tarihini vermektedir. Mezar taşında verilen tarih ile H.23/M.22 sene fark vardır.

10-İnceleme Tarihi: Ağustos 2021.

12-Kitabesi ve Transkribi;

Kitabesi;

اجرا ماموری امین افندی حرمی رحونه

اتحاف و اهدا ایت بر فاتحه

مقبری اولن جرمی خبیبه

ایکی چقنجه تاریخ تامندن ارتحالن

حبيبہ سنك مقامی سبعة دار جنت سافحه

صفر ۱۵ الخیری سنه ۱۳۲۹

Okunuşu;

- 1.İcra memuru Emin Efendi haremi ruhuna
- 2.İthaf ve ihda et bir Fatiha
- 3.Makberi olan cerm-i habibe
- 4.İki çıkınca tarih tamından irtihalin
- 5.Habibe senin makamı seb'a dar-ı cennet safha
- 6.Sefer 15 hicri sene 1329

**Resim 102: 38-2-5 Numaralı
Baş Taşı**

**Resim 103: 38-2-5 Numaralı
Ayak Taşı**

38.Ada 2.Parsel 6.Numaralı Mezar Taşı

Mezar taşının;

1-Resim no: Resim 104-Resim 105.

2-Kime ait olduğu: Kitabede isim yazmamaktadır.

3-Ölçüleri: Baş taşının ölçüleri; boy: 68 cm en: 27x27 cm kalınlığı: 5 cm'dir.

Ayak taşının ölçüleri; boy: 36 cm en: 23x22cm kalınlığı: 6 cm'dir.

4-Tarihi: H.1312/M.1894.

5-Malzemesi: Her iki mezar taşı, malzeme olarak mermerdendir.

6-Tanımı: Mezarın baş ve ayak şahidesi bulunmaktadır.

7-Yazı Tipi: Arap harfleriyle dört kartuş içerisinde sülüs yazı stili ile alçak kabartma olarak yazılmıştır.

8-Süslemesi: Taşın alınlığı, iki yanda birer koç boynuzu şekilli kıvrımlara sahip stilize yapraklarla doldurulmuştur. Tarihin üst kısmına da üst üste dört daire şekli bulunmaktadır.

9-Yeri: Muğla Şehir Eski Mezarlığı'ndadır.

10-İnceleme Tarihi: Ağustos 2021.

11-Kitabesi ve Okunuşu;

Kitabesi;

۱۳۱۲

غنجہ ایکن کلدی اجل باشمہ

کیرمیشیدم همان یکر می یاشمہ

آغلمیہ مادر ایله پدرم

بن انلره فردوس اعلا ده رهبرم

Okunuşu;

1.1312

2.Gonca iken geldi ecel başıma

3.Girmiş idim yirmi yaşıma

4.Ağlamaya madar ile pederim

5.Ben onlara Firdevs-i âlâda rehberim.

**Resim 104: 38-2-6 Numaralı
Baş Taşı**

**Resim 105: 38-2-6 Numaralı
Ayak Taşı**

38.Ada 2.Parsel 7.Numaralı Mezar Taşı

Mezar taşının;

1-Resim no: Resim 106-107-108.

2-Kime ait olduğu: Hoca Mehmed Rahmi Efendi-zâde Koca Müfti el-Hac Mehmed Zekâi Efendi'ye aittir.

3-Ölçüleri: Baş taşının ölçüleri; boy: 1.01 m, en: 40x37 cm, kalınlığı: 7 cm'dir. Ayak taşının ölçüleri; boy: 84 cm, en: 35x32 cm kalınlığı: 8 cm'dir.

4-Tarihi: H.1352/M1932.

5-Malzemesi: Her iki mezar taşı, malzeme olarak mermer ile yapılmıştır.

6-Tanımı: Mezarın baş ve ayak şahidesi bulunmaktadır.

7-Yazı Tipi: Arap harfleriyle on kartuş içerisinde talik yazı stili ile alçak kabartma olarak yazılmıştır.

8-Süslemesi: Arap harfli olan başlık ise üçgen şeklindedir. Yuvarlak ya da hafif silindir şeklinde karşımıza çıkan bu tür başlıkların üzerinde destar enli bir şekilde başlığa dolanmıştır. Bu grup başlıkların yer aldığı mezar taşı unvan olarak

ağa, hacı, hafız, şeyh vb. ifadelerine rastlanmıştır. Meslek olarak ise müftü, hoca, kâhya gibi ifadeler yer almıştır.⁶³ Nitekim mezar taşı bir müftüye aittir.

9-Yeri: Muğla Şehir Eski Mezarlığı'ndadır.

10-İnceleme Tarihi: Ağustos 2021.

11-Kitabesi ve Transkribi;

Kitabesi;

۱۳۵۲

۱۹۳۲

اتمیش ایدی عمر من.....ایله فنا

.....بیته عرامی نیده

ماتمینی.....محیله رکه عصر لر

مفکوره جه.....ایتمزدی

.....یاز تاریخ اتاک فوتنه چو هر....

.....رحمت ایده مولا سکا ای

حواجه محمد رحیمی افندی زاده قوجه مفتی

الحاج محمد زکائی افندی روحنه فاتحه⁶⁴

Transkribi;

1.1352

2.1932

3.Etmiş idi ömrümün.....eyle fenâ

4.....beyte ârami.....nide

5.Matemini.....asırlar

6. Mefkura.....etmezdi....

7.....yaz tarih ettin fevtine cevher.....

⁶³ Güzel, *Osmanlı Erkek Mezar Taşlarında Serpuş Biçimleri*, s. 117.

8.Rahmet ede Mevla sana ey

9.Hoca Mehmed Rahmi Efendi zade Koca Müfti

10.El Hac Mehmed Zekai Efendi ruhuna Fatiha

**Resim 106: 38-2-7 Numaralı
Baş Taşı**

**Resim 107: 38-2-7
Numaralı Ayak Taşı**

Latin Harfleriyle;

1.1350

2.1932

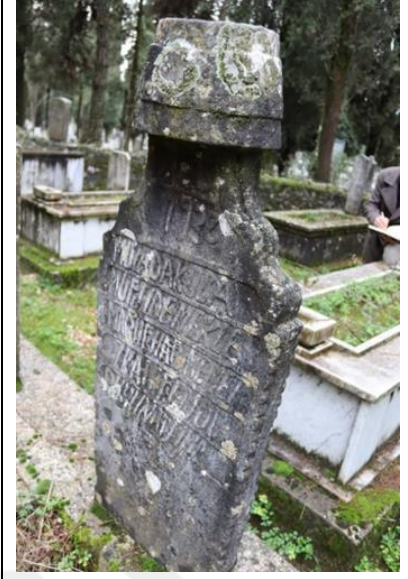
3.Mulada Koca

4.Müfti demekle

5.Maruf Hacı Memet

6. Zekai Efendi

7.Ruhuna Fatiha

**Resim 108: 38-2-7
Numaralı Baş Taşı Arka
Yüzü**

38.Ada 2.Parsel 8.Numaralı Mezar Taşı

Mezar taşının;

1-Resim no: Resim 109-Resim 110.

2-Kime ait olduğu; Müfti Hacı Zekai Efendi haremi Hafize'ye aittir.

3-Ölçüleri: Baş taşının ölçüleri; boy: 82 cm en: 27x26 cm kalınlığı: 6 cm'dir.
Ayak taşının ölçüleri; boy: 82 cm en: 27x25cm kalınlığı: 6 cm'dir.

4-Tarihi: R.1345/ M.1929.

5-Malzemesi: Her iki mezar taşı, malzeme olarak dökme çimento ile yapılmıştır.

6-Tanımı: Mezarın baş ve ayak şahidesi bulunmaktadır.

7-Yazı Tipi: Arap harfleriyle dokuz kartuş içerisinde sülüs yazı stili ile alçak kabartma olarak yazılmıştır.

8-Süslemesi: Mezar kitabesi dilimli kemerli alınlığa sahiptir. Üzerinde süsleme yoktur. Ayak taşında bir vazo, vazanın içerisinde stilize çiçekler yer almıştır.

9-Yeri: Muğla Şehir Eski Mezarlığı'ndadır.

10-İnceleme Tarihi: Ağustos 2021.

11-Kitabesi ve Transkribi;

Kitabesi;

سنه ١٣٤٥ رومی

ترك ايدوب غنجه.....

عفو ايله يارب الرحيم ائانمی

تهلیل و خلاص دائما.....

مجبی محشرده جناتك ایت مقامنی

سویلمه سن.....

ختم ایلدی.....

مفتی حاجی محمد زكائی افندی

حارمی حافظه روحنه

Transkribi;

1.Sene 1345 rumi

2.Terk idip gonca.....

3.Afv eyle ya Rabbi'r-Rahîm asanımı

4.Tehlil ve'l halâs daimen

5.Mücibi mahşerde cennetin et makamına

6.Söylesin

7.Hatim eyledi

8.Müfti Hacı Zekai Efendi

9.Haremi Hafize ruhuna

**Resim 109: 38-2-8 Numaralı
Baş Taşı**

**Resim 110: 38-2-8 Numaralı
Ayak Taşı**

38.Ada 2.Parsel 9.Numaralı Mezar Taşı

Mezar taşının;

1-Resim no: Resim 111.

2-Kime ait olduğu: el-Hâc Mehmed Efendi'ye aittir.

3-Ölçüleri: Baş taşının ölçüleri; boy: 105 cm en: 37x28 cm kalınlığı: 7 cm'dir. Ayak taşının ölçüleri; boy: 93 cm en: 34x26cm kalınlığı: 5 cm'dir.

4-Tarihi: H.1282/M.1866.

5-Malzemesi: Her iki mezar taşı, malzeme olarak dökme çimento ile yapılmıştır.

6-Tanımı: Mezarın baş ve ayak şahidesi bulunmaktadır. Mezar kitabesi yedi pafta içerisinde kabartma tekniği kullanılarak sülüs yazı stili ve Osmanlı Türkçesi ile düz bir şekilde yazılmıştır.

7-Yazı Tipi: Arap harfleriyle dört kartuş içerisinde sülüs yazı stili ile alçak kabartma olarak yazılmıştır.

8-Süslemesi: Arap harfli olan başlık ise üçgen şeklindedir. Bu tür başlıklarda da yine sarık yukarıdan aşağıya çapraz eğimde, ya altta kalacak şekilde önce sağüst köşeden sol alt köşeye ve sonra üstte kalacak şekilde sol alt köşeden sağ alt köşeye, ya da tam tersi bir tarzda çapraz bir şekilde sarılmıştır. Bu başlık türünün Hacı, Ağa, Hafız, Şeyh için kullanıldığını görüyoruz. Nitekim mezar taşında hem ağa hem de hacı ibaresi geçmektedir.⁶⁵

9-Yeri: Muğla Şehir Eski Mezarlığı'ndadır.

10-İnceleme Tarihi: Ağustos 2021.

11-Kitabesi ve Transkribi;

Kitabesi;

روان اولدك همانده مرحمت رحمانه سن جانانه

خدا قیل.....

امنا کل.....

رحیمی نامنه هر دم او قونسون.....

مرحوم و مغفور له الحاج ابراهيم

آغا زاده الحاج محمد افندی

روحیچون فاتحه سنه ۱۲۸۲

.....

Okunuşu;

1.Revân olduk hemânda merhamet-i rahmana sen canana

2.Hûda.....kıl.....

3.Amene küllü.....

4.Rahimi namına her dem okunsun.....

5.Merhum ve mağfur lehu el Hac İbrahim

6.Ağa zade El-Hac Mehmed Efendi

⁶⁵ Güzel, *Osmanlı Erkek Mezar Taşlarında Serpuş Biçimleri*, s. 117.

7.Ruhiçün Fatiha sene 1282

Resim 111: 38-2-9 Numaralı Mezar Taşı

38.Ada 2.Parsel 10.Numaralı Mezar Taşı

Mezar taşının;

1-Resim no: Resim 112- Resim 113.

2-Kime ait olduğu: Hacı Osman Ağa-zâde Hamdi Efendi'ye aittir.

3-Ölçüleri: Baş taşının ölçüleri; boy: 110 cm en: 29x29 cm kalınlığı: 8 cm'dir. Ayak taşının ölçüleri; boy: 63 cm en: 30x27 cm kalınlığı: 4 cm'dir.

4-Tarihi: H.1334/M.1915.

5-Malzemesi: Her iki mezar taşı, malzeme olarak dökme çimento ile yapılmıştır.

6-Tanımı: Mezarın baş ve ayak şahidesi bulunmaktadır.

7-Yazı Tipi: Arap harflerle yedi pafta içerisinde sülüs yazı stili ile alçak kabartma olarak yazılmıştır.

8-Süslemesi: Baş taşı fes biçiminde başlıkla sonlanmaktadır. Mezar taşının üst köşeleri yumuşatılarak boyun ve başlık kısmına geçilmiştir. Taşın üzerinde süsleme yoktur.

9-Yeri: Muğla Şehir Eski Mezarlığı'ndadır.

10-İnceleme Tarihi: Ağustos 2021.

11-Kitabesi ve Transkribi;

Kitabesi;

هوالباقى سنه ١٣٣٤

.....

.....

.....فردوسى اعلا ايله دى

حاجى عثمان اغازاده حمدى

افنديك روحنه فاتحه

Transkribi;

1.Hüve'- Baki 1334

2.....

3.....

4.....

5.....Firdevs-i âlâ eyledi

6.Hacı Osman Ağa-zâde Hamdi

7.Efendinin ruhuna Fatiha

**Resim 112: 38-2-10
Numaralı Baş Taşı**

**Resim 113: 38-2-10
Numaralı Ayak Taşı**

38.Ada 3.Parsel 1.Numaralı Mezar Taşı

Mezar taşının;

1-Resim no: Resim 114-Resim 115.

2-Kime ait olduğu: Topaloğlu Salih'in oğlu Ali Rıza'ya aittir.

3-Ölçüleri: Baş taşının ölçüleri; boy: 65 cm, en: 26x23 cm, kalınlığı: 6 cm'dir. Ayak taşının ölçüleri; boy: 52 cm, en: 24x20cm, kalınlığı: 8 cm'dir.

4-Tarihi: 1386(?)Rumi veya Miladi olarak belirtilmemiş.

5-Malzemesi: Her iki mezar taşı, malzeme olarak mermerdendir.

6-Tanımı: Mezarın baş ve ayak şahidesi bulunmaktadır. Latin harfleriyle yazılan kitabede 1386 tarihi verilmiştir.

7-Yazı Tipi: Arapça harflerle altı kartuş içerisinde sülüs yazı stili ile alçak kabartma olarak yazılmıştır.

8-Süslemesi: Arap harfleriyle yazılı olan mezar taşı fes biçiminde başlıkla sonlanmaktadır. Mezar taşının üst köşeleri yumuşatılarak boyun ve başlık kısmına

geçilmiştir. Üzerinde latin harfleri bulunan ayak taşı ise üçgen tepeliklidir. Taşın üzerinde süsleme yoktur.

9-Yeri: Muğla Şehir Eski Mezarlığı'ndadır.

10-İnceleme Tarihi: Ağustos 2021.

11-Kitabesi ve Transkribi;

Kitabesi;

هو الخلاق الباقي

مغله لى دباغ اصنافى

آغا اوسته لرندن طوپال اوغلى

صالح آغانك مخدومى مرحوم

ومغفور له على رضا نك روحىچون فاتحه

.....

Transkribi;

1.Hüve'l-Hallâku'l - Bâkî

2.Muğlalı debbağ esnafı

3.Ağa ustalarından Topaloğlu

4.Salih Ağa'nın mahdumu merhum

5.Ve mağfur lehu Ali Rıza'nın ruhiçün Fatiha

6.....

Latin Harfleriyle;

1.1386 (?)

2.TOPAL OĞ

3.LU SALİH

4.MAHdUMU

5.ALİRİZA

**Resim 114: 38-3-1
Numaralı Baş Taşı**

**Resim 115: 38-3-1
Numaralı Ayak Taşı**

38.Ada 3.Parsel 2.Numaralı Mezar Taşı

Mezar taşının;

1-Resim no: Resim 116-Resim 117.

2-Kime ait olduğu: Dede İsmail Hakkı'ya aittir.

3-Ölçüleri: Baş taşının ölçüleri; boy: 57 cm en: 37x35 cm kalınlığı: 7 cm'dir.

Ayak taşının ölçüleri; boy: 92 cm en: 26x26cm kalınlığı: 7 cm'dir.

4-Tarihi: Tahribattan dolayı okunamıyor.

5-Malzemesi: Her iki mezar taşı, malzeme olarak mermerdendir.

6-Tanımı: Mezarın baş ve ayak şahidesi bulunmaktadır. Başlığı kayıp olan taşın kitabesi beşinci satırından itibaren toprağa gömülüdür.

7-Yazı Tipi: Arap harfleriyle altı kartuş içerisinde sülüs yazı stili ile alçak kabartma olarak yazılmıştır.

8-Süslemesi: Ayak taşında Dikey eksen üzerinde bir servi, altta, servinin iki yanında küçük boyutlu birer servi daha yer almaktadır. Üstte sağ köşede bir hilal sol köşede ise bir yıldız kabartması vardır. Alınlık, iki yanda birer kıvrım yapan stilize yapraklar yer almaktadır.

9-Yeri: Muğla Şehir Eski Mezarlığı'ndadır.

10-İnceleme Tarihi; Ağustos 2021.

11-Kitabesi ve Transkribi;

Kitabesi;

هو الخلاق الباقي

.....

دده اسماعيل حقي

.....

.....

Transkribi;

1.Hüve'l-Hallâku'l - Bâkî

2.....

3. Dede İsmail Hakkı

4.....

5.....

**Resim 116: 38-3-2 Numaralı
Baş Taşı**

**Resim 117: 38-3-2 Numaralı
Ayak Taşı**

38.Ada 3.Parsel 3.Numaralı Mezar Taşı

Mezar taşının;

1-Resim no: Resim 118-Resim 119.

2-Kime ait olduğu: İsmail Efendi mahdumu Suhudi Efendi'ye aittir.

3-Ölçüleri: Malzemesi mermerdir. Baş taşının ölçüleri; boy: 80 cm en: 33x29 cm kalınlığı: 5 cm'dir. Ayak taşının ölçüleri; boy: 67 cm en: 27x21cm kalınlığı: 7 cm'dir.

4-Tarihi: H.1336/M.1917.

5-Malzemesi: Her iki mezar taşı, malzeme olarak mermerdendir.

6-Tanımı: Mezarın baş ve ayak şahidesi bulunmaktadır. Mezar taşı kitabenin yedinci satırından itibaren toprağa gömülüdür.

7-Yazı Tipi: Arap harfleriyle yedi kartuş içerisinde sülüs yazı stili ile alçak kabartma olarak yazılmıştır.

8-Süslemesi: Büyük bir kısmı kırık olan taşın dikey ekseninde alt kısımdan ulaşabildiğimiz izlerden anlaşıldığı kadarıyla, bir hurma ağacı, iki yanında ise birer servi kabartması yer almaktadır.

9-Yeri: Muğla Şehir Eski Mezarlığı'ndadır.

10-İnceleme Tarihi: Ağustos 2021.

11-Kitabesi ve Transkribi;

Kitabesi;

۱۳۳۶

.....

.....

.....

.....

.....

اسماعیل افندی مخدومی

صعودی افندی

روحنه فاتحه

Okunuşu;

1.1336

2.....

3.....

4.....

5.....

6.....

7.İsmail Efendi mahdumu

8.Suhudi Efendi

9.Ruhuna Fatiha

**Resim 118: 38-3-3 Numaralı
Baş Taşı**

**Resim 119: 38-3-3 Numaralı
Ayak Taşı**

40.Ada 1.Parsel 1.Numaralı Mezar Taşı

Mezar taşının;

1-Resim no: Resim 120.

2-Kime ait olduğu: Tüccardan Ergirili(Arnavutluk kenti) Hüseyin Avni Bey'in refikası Naciye Hanım'a aittir.

3-Ölçüleri: Baş taşının ölçüleri; boy: 1.35 m en: 35x55 cm kalınlığı: 22 cm'dir. Dikdörtgen kaidenin kalınlığı; 45 cm'dir.

4-Tarihi: H.1326/M.1926.

5-Malzemesi: Mezar taşı, malzeme olarak mermerdendir.

6-Tanımı: Mezarın baş şahidesi bulunmaktadır. Kitabe baş taşının yüzünde yer almaktadır.

7-Yazı Tipi: Arap harfleriyle talik yazı stili kullanılarak kazıma tekniği ile yazılmıştır.

8-Süslemesi: Mezarın ortasında, dört kademeli bir kaide üzerinde yükselen bir baş taşıdır. Tepeliği piramit biçiminde yapılmış olan mezar taşının üzerinde herhangi bir süsleme yoktur.

9-Yeri: Muğla Şehir Eski Mezarlığı'ndadır.

10-İnceleme Tarihi: Ağustos 2021.

11-Kitabesi ve Transkribi;

Kitabesi;

آه من الموت

بو جهان باغنده اصلا كمسه اوماسون وفا

عاقبت قصيد ايلدى جلال جانما

نوجوان عمرى بتردم كورمه دم هچ بر صفاء

ايلدم خالت جحاندان مغفرت قيلسون خدا

تجارदान ارکریلی حسین عونى

بكك رفيقه سى ناجيه خانمك

روحنه فاتحه ۱۱ ماییس ۱۹۲۶

عاملی علی غالب

Transkribi;

1.Ah mine'l mevt

2.Bu cihan bağında asla kimse ummasın vefa

3.Akibet kast eyledi cellad canıma

4.Nevcivan ömrümü bitirdim görmedim hiçbir safa

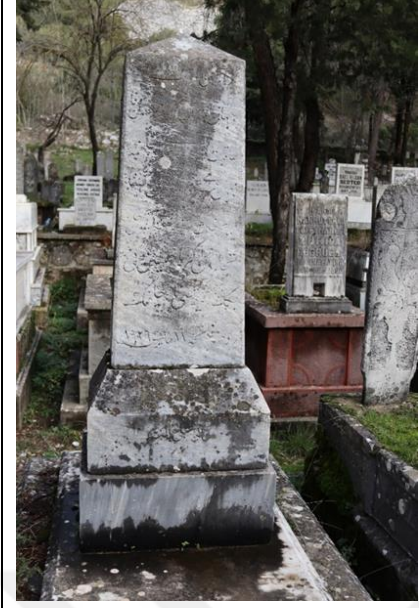
5.Eyledim halas-ı(kurtulma) cihandan mağfiret kılsın Hûda

6.Tüccardan Ergirili Hüseyin Avni

7.Beyin refİKası Naciye Hanım'ın

8.Ruhuna Fatiha 11 Mayıs 1926

9.Âmili Ali Galip

Resim 120: 40-1-1 Numaralı Mezar Taşı

40.Ada 1.Parsel 2.Numaralı Mezar Taşı

Mezar taşının;

1-Resim no: Resim 121-Resim 122.

2-Kime ait olduğu: İsmail Ağa'ya aittir.

3-Ölçüleri: Baş taşının ölçüleri; boy: 1.13 m en: 25x30 cm kalınlığı: 8 cm'dir. Ayak taşının ölçüleri; boy: 1.10 m en: 20x26 cm kalınlığı: 6 cm'dir.

4-Tarihi: H.1328/ M.1911.

5-Malzemesi: Her iki mezar taşı, malzeme olarak mermerdendir.

6-Tanımı: Mezarın baş ve ayak şahidesi bulunmaktadır. Mezar taşı kitabenin bir kısmı çatlamıştır.

7-Yazı Tipi: Arap harfleriyle sekiz kartuş içerisinde sülüs yazı stili ile alçak kabartma olarak yazılmıştır.

8-Süslemesi: Başlığın üzerine atılan çapraz ve eğrisel çizgilerle serpuşun üzerine sarık sarılmıştır. Lahitin 4 yüzü de stilize çiçeklerle bezenmiştir. Ayak taşına ait alınlığı üzerinde stilize bitkisel motif, gövdenin dikey ekseni üzerinde ise vazodan asma motifi yer almaktadır.

9-Yeri: Muğla Şehir Eski Mezarlığı'ndadır.

10-İnceleme Tarihi: Ağustos 2021.

11-Kitabesi ve Transkribi;

Kitabesi;

۱۳۲۸ ص ۳

لا حی الاهی ای زائر اهلی وفا

روحیم ایچون ایله فاتحه اهدا

نامداش حضرت اسماعیل حق رحیچون

زنبنی عفو قله لار رحمة رحمان

المرحوم و مغفور له حاجی محمود

اوغلی الحاج اسماعیل آغا

روحکه رضاء لله فاتحه

Transkribi;

1.3 Sad(Safer) 1328

2.Lâ Hayy İllâhû ey Zair ehli vefa

3.Ruhum içün eyle Fatiha ihda

4.Namdaş Hazret-i İsmail hakkı çün

5.Zenbini afv kıla ol hazret-i Hûda

6.El merhum ve Mağfurun-leh Hacı Mahmud

7.Oğlu El Hac İsmail Ağa

8.Ruhuna Rızaen Lillah Fatiha.

**Resim 121: 40-1-2 Numaralı
Baş Taşı**

**Resim 122: 40-1-2 Numaralı
Ayak Taşı**

40.Ada 2.Parsel 2.Numaralı Mezar Taşı

Mezar taşının;

1-Resim no: Resim 123-Resim 124.

2-Kime ait olduğu: Hacı Halil Efendi halilesi Adile'ye aittir.

3-Ölçüleri: Baş taşının ölçüleri; boy: 1.45 m en: 36x30 cm kalınlığı: 6 cm'dir. Ayak taşının ölçüleri; boy: 1.47 m en: 31x22 cm kalınlığı: 6 cm'dir.

4-Tarihi: H.1319/ M.1902.

5-Malzemesi: Her iki mezar taşı, malzeme olarak mermerdendir.

6-Tanımı: Mezarın baş ve ayak şahidesi bulunmaktadır.

7-Yazı Tipi: Arap harfleriyle on bir kartuş içerisinde sülüs yazı stili ile alçak kabartma olarak yazılmıştır.

8-Süslemesi: Kitabenin alınlığı stilize bitki yapraklarıyla doldurulmuş. Ayak taşında gövdenin dikey eksenine üzerine stilize bir servi, alınlık üzerine ise taç yapraklı

çiçeklere sahip bir bitki tasviri işlenmiştir. Üst yaprakları lale benzeri çiçeklerle olan servinin iki yanında küçük boyutlu birer servi daha yer almaktadır.

9-Yeri: Muğla Şehir Eski Mezarlığı'ndadır.

10-İnceleme Tarihi: Ağustos 2021.

11-Ebcded hasabı: Bu cümlede geçen harflerin normal ebced değeriyle hesaplanması;

فرقتيله دیده لر هون سینه نالان اولدی آه: $80+200+100+400+10+30+5+4+10+4+5+30+200=1078$

هون سینه نالان: $5+6+50+60+10+50+5+50+1+30+1+50=318$

اولدی آه: $1+6+30+4+10+1+5=57$ şeklinde olup, H.856/M.1453 tarihini vermektedir. Mezar taşında verilen tarih ile H.463/M.449 sene fark vardır.

12-Kitabesi ve Transkribi;

Kitabesi;

سنه ۱۳۱۹

هو مدد پیک اجل صوکه پویان اولدی آه

جانی پاکی باغ ماءوایه شتابان اولدی آه

شیمهء خوبو قلوب اقرا باده جای کیر

اولمش ایکن شمدی پریشان اولدی آه

بش نفرا ولادینی مولایه تودی ایلوب

حوریلر کلزارنی اوچب خزان اولدی آه

طاشنه بزات زکائی یازدی جوهر تاریخین

فرقتيله دیده لر هون سینه نالان اولدی آه

المرحوم والمغفور له حاجی نصوح زاده

حاجی خلیل افندی خلیلیه سی عدیله روحنه فاتحه

Transkribi;

1. Sene 1319

2.Hû meded peyk-i ecel savına pûyân oldu âh

- 3.Cân-ı pâki bâğ-ı me'vâya şitâbân oldu âh
- 4.Şîme-i hûbu kulûb-ı akrabâda cây-ı-gîr
- 5.Olmuş iken şimdi perişân oldu âh
- 6.Beş nefer evlâdını mevlâya tevdî eyleyip
- 7.Hûriler gülizârına uçub hazan oldu âh
- 8.Taşına biz-zât Zekâî yazdı cevher tarihin
- 9.Firkatiyle dîdeler hûn sîne-i nâlân oldu âh
- 10.El-merhûm vel-mağfûrlehü Hacı Nasuh-zâde
11. Hacı Halil Efendi halilesi Adîle ruhuna Fatiha

**Resim 123: 40-2-2 Numaralı
Baş Taşı**

**Resim 124: 40-2-2 Numaralı
Ayak Taşı**

40.Ada 2.Parsel 3.Numaralı Mezar Taşı

Mezar taşının;

1-Resim no: Resim 125-Resim 126.

2-Kime ait olduğu: Hacı Halil Efendi mahdumu İbrahim Hakkı'ya aittir.

3-Ölçüleri: Baş taşının ölçüleri; boy: 86 cm en: 27x17 cm kalınlığı: 5 cm'dir.
Ayak taşının ölçüleri; boy: 80 cm en: 27x20 cm kalınlığı: 5 cm'dir.

4-Tarihi: H.1330/ M.1911.

5-Malzemesi: Her iki mezar taşı, malzeme olarak mermerdendir.

6-Tanımı: Mezarın baş ve ayak şahidesi bulunmaktadır.

7-Yazı Tipi: Arap harfleriyle altı kartuş içerisinde sülüs yazı stili ile alçak kabartma olarak yazılmıştır.

8-Süslemesi; Kitabenin üzerinde yalnızca fes yer almaktadır. Ayak taşının alınlık kısmında, iki yanda koç boynuzu şekilli birer kıvrım yapan stilize yapraklarla doldurulmuştur.

9-Yeri: Muğla Şehir Eski Mezarlığı'ndadır.

10-İnceleme Tarihi: Ağustos 2021.

11-Kitabesi ve Transkribi;

Kitabesi;

لا حی الا هو سنه ١٣٣٠

بن بر کل ایدم رنگ اداده

صولدردی فلك بنی عالدی بو خاکه

آغلامان پده ریم مادریم هم

شافعی رهبریم سزه فردوسی اعلادا

حاجی خلیل افندی مخدومی ابراهیم حقى فاتحه

Transkribi;

1. Lâ Hayye İllâ Hû 1330

2. Ben bir gül idim reng ü edada (?)

3. Soldurdu felek beni aldı bu hâna

4. Ağlaman pederim maderim hem

5. Şâfiû rehberim size firdevs-i âlâda

6. Hacı Halil Efendi mahdumu İbrahim Hakkı Fatiha

**Resim 125: 40-2-3 Numaralı
Baş Taşı**

**Resim 126: 40-2-3 Numaralı
Ayak Taşı**

40.Ada 2.Parsel 4.Numaralı Mezar Taşı

Mezar taşının;

1-Resim no: Resim 127-Resim 128.

2-Kime ait olduğu: Milaslı Hacı Maksud-zâde Hacı Ahmed Efendi zevcesi Güllüz'a aittir.

3-Ölçüleri: Baş taşının ölçüleri; boy: 115 cm en: 24x34 cm kalınlığı: 7cm'dir. Ayak taşının ölçüleri; boy: 107 cm en: 22x33 cm kalınlığı: 5 cm'dir. Ayak taşının büyük bir kısmı kırıktır.

4-Tarihi; H.1330/M.1911.

5-Malzemesi: Her iki mezar taşı, malzeme olarak mermerdendir.

6-Tanımı: Mezarın baş ve ayak şahidesi bulunmaktadır. Mezar taşı kitabenin neredeyse tamamı tahrip olduğundan okunamamaktadır. Metin, Şakir Çakmak ve Ertan Daş'ın Hamursuz Mezarlığı çalışmasından alınmıştır.

7-Yazı Tipi: Arap harfleriyle yedi kartuş içerisinde sülüs yazı stili ile alçak kabartma olarak yazılmıştır.

8-Süslemesi: Baş taşında altta her iki yana doğru dairesel kıvrım yapan bitkisel motif ile iki yandaki dairesel volütlerin içinde birer çiçek motifi dikkati çekmektedir. Ayak taşının gövdesinde süsleme yoktur. Alınlık kısmında stilize kenger yapraklarına benzer bitki, alçak kabartma olarak işlenmiştir. Bitkinin yaprakları, üstte yukarıya doğru kıvrım yaparken yanlarda ise aşağıya doğru kıvrım yapmaktadır. Ayak taşının alınlık kısmında bir vazo içerisinde sarkan bitkisel motifler yer almaktadır.

9-Yeri: Muğla Şehir Eski Mezarlığı'ndadır.

10-İnceleme Tarihi: Ağustos 2021.

11-Kitabesi ve Transkribi;

Kitabesi;

هو الخلا ق الباقي سنة ١٣٣٠

ای مدد بولونمه دی دردیمنک بر چاره سی

کنج یاشمده تکمل ایمش واده سی

نیجه روحانی و جسمانی تدبیر اتدیلر

نه چاره طولموش اجل پیمانہ سی

میلانسی حاجی مقسود زاده حاجی

آحمد افندی زوجه سی کل قیز روحنه فاتحه

Transkribi;

1.Hüve'l-Hallâkü'l-Bâkî sene 1330

2. Ey meded bulunmadı derdimin bir çaresi

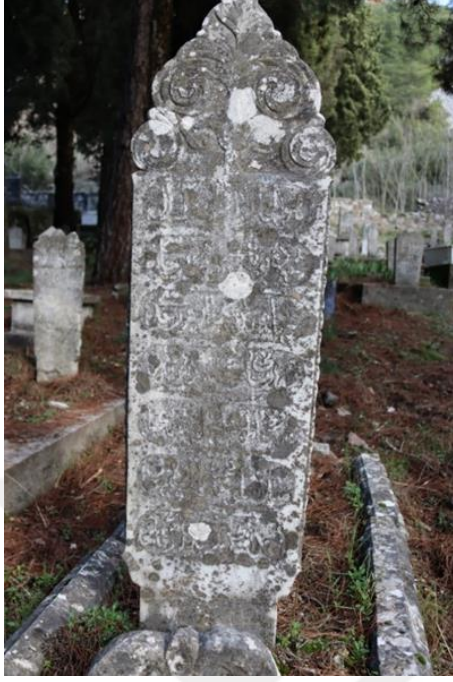
3. Genç yaşımda tekmiş imiş vadesi

4. Nice ruhani ve cismani tedbir etdiler

5. Ne çare dolmuş ecel peymanesi

6. Milaslı Hacı Maksud-zade Hacı

7. Ahmed Efendi zevcesi Gülkız ruhuna Fatiha

Resim 127: 40-2-4 Numaralı Baş Taşı

Resim 128: 40-2-4 Numaralı Ayak Taşı

40.Ada 2.Parsel 5.Numaralı Mezar Taşı

Mezar taşının;

1-Resim no: Resim 129- Resim 130.

2-Kime ait olduğu: Son satırda olduğu düşünülen isim gömülü olduğu için okunamadı.

3-Ölçüleri: Baş taşının ölçüleri; boy: 65 cm en: 23x23 cm kalınlığı: 6 cm'dir. Ayak taşının ölçüleri; boy: 80 cm en: 25x25 cm kalınlığı: 7 cm'dir.

4-Tarihi; H.1316/M.1898.

5-Malzemesi: Her iki mezar taşı, malzeme olarak mermerdendir.

6-Tanımı: Mezarın baş ve ayak şahidesi bulunmaktadır. Mezar taşı kitabenin altıncı satırından itibaren toprağa gömülüdür.

7-Yazı Tipi: Arap harfleriyle altı kartuş içerisinde elips şeklinde sülüs yazı stili ile alçak kabartma olarak yazılmıştır.

8-Süslemesi: Baş taşı fes biçiminde başlıkla sonlanmaktadır. Mezar taşının üst köşeleri yumuşatılarak boyun ve başlık kısmına geçilmiştir. Taşın üzerinde süsleme yoktur.

9-Yeri: Muğla Şehir Eski Mezarlığı'ndadır.

10-İnceleme Tarihi: Ağustos 2021.

11-Kitabesi ve Transkribi;

Kitabesi;

۱۳۱۶

هوالباقى....

باقوب كچمه اى محمد امتى

اولونك دريدن بر فاتحه منتى

كلوپ قبريمه زيارت ايدن اخوانم

اوقسونلار قل هو الله ايتى

.....

Transkribi;

1. 1316

2. Hüve'l-Bâkî

3. Bakup geçme ey Muhammed Ümmeti

4. Ölünün diriden bir Fatiha minneti

5. Gelup kabrimi ziyaret eden ihvanıma

6. Okusunlar Kul hüve Allahi ayeti

7.

Resim 129: 40-2-5 Numaralı Baş Taşı

Resim 130: 40-2-5 Numaralı Ayak Taşı

40.Ada 2.Parsel 6.Numaralı Mezar Taşı

Mezar taşının;

1-Resim no: Resim 131-Resim 132.

2-Kime ait olduğu: Redif Yüzbaşı Sadık Efendi halilesi Merhum Gül Hanım'a aittir.

3-Ölçüleri: Baş taşının ölçüleri; boy: 1 m en: 30x21 cm kalınlığı: 7 cm'dir. Ayak taşının ölçüleri; boy: 1.03 m en: 24x18 cm kalınlığı: 7 cm'dir.

4-Tarihi: H.1316/M.1898.

5-Malzemesi: Her iki mezar taşı, malzeme olarak mermerdendir.

6-Tanımı: Mezarın baş ve ayak şahidesi bulunmaktadır.

7-Yazı Tipi: Arap harfleriyle altı kartuş içerisinde sülüs yazı stili ile alçak kabartma olarak yazılmıştır.

8-Süslemesi: Baş taşının alınlık kısmında bir vazo, vazunun içerisinde akantus yaprakları kuşatacak şekilde işlenmiştir. Ayak taşının alınlığı dikey eksenine üzerine yerleştirilen stilize yapraklarla belirlenmiştir. Gövdenin dikey ekseninde bir hurma ve bunun iki yanında birer servi ağacı bulunmaktadır. Hurma ağacının meyveleri üzüm salkımı şeklinde tasarlanmıştır.

9-Yeri: Muğla Şehir Eski Mezarlığı'ndadır.

10-İnceleme Tarihi: Mart 2022.

11-Kitabesi ve Transkribi;

Kitabesi;

۱۳۱۶

باقمك دنپانك اى

كل ايدك ايرشدى حر حر اجل كلنارينه

عاقبت زير ترابدن سير جنات ايليوب

غنجه لره دكمكيه شايان ايلدك مزارينه

تاريخ فوتك بركائى يازدى جوهر كلك ايله

دمده ياوريچقره باندى هجر ك نارينه

رديف يوزباشسى صادق افندى حليلىسى

مرحومه كل خانمك روحنه فاتحه

Transkribi;

1. 1316

2. Bakmadın dünyanın ey

3. Gül idin erişti har har ecel gülünarına

4. Akıbet zîr-i turabdan seyr-i cennet eyleyip

5-Goncalara dikmeğe şayan eyledin mezarına

6. Tarih-i fevtin bir kai yazdı cevher gülün ile

7.Demde yavrucakların yandı hicrin narına

8.Redif Yüzbaşı Sadık Efendi haliliyesi

9. Merhum Gül Hanım'ın ruhuna Fatiha.

Resim 131: 40-2-6 Numaralı Baş Taşı

Resim 132: 40-2-6 Numaralı Ayak Taşı

40.Ada 2.Parsel 7.Numaralı Mezar Taşı

Mezar taşının;

1-Resim no: Resim 133.

2-Kime ait olduğu: İcracı Mehmet Salih Efendi'nin sevgili Fatma haremine aittir.

3-Ölçüleri: Baş taşının ölçüleri; boy: 37 cm en: 24x18 cm kalınlığı: 7 cm'dir.

4-Tarihi: H.1331/M.1913.

5-Malzemesi: Her iki mezar taşı, malzeme olarak mermerdendir.

6-Tanımı: Mezarın baş şahidesi bulunmaktadır.

7-Yazı Tipi: Arap harfleriyle üç kartuş içerisinde sülüs yazı stili ile alçak kabartma olarak yazılmıştır.

8-Süslemesi: Mezar taşının üzerinde süsleme unsuru yoktur.

9-Yeri: Muğla Şehir Eski Mezarlığı'ndadır.

10-İnceleme Tarihi: Ağustos 2021.

11-Kitabesi ve Transkribi;

Kitabesi;

۱۳۳۱

اجراجی محمد صالح

افندینک سوکیلی فاطمه

. حر می اشته بوراده مدفندر

Transkribi;

1. 1331

2. İcracı Mehmet Salih

3. Efendi'nin sevgili Fatma

4. Haremi işte burada medfundur

Resim 133: 40-2-7 Numaralı Mezar Taşı

40.Ada 2.Parsel 8.Numaralı Mezar Taşı

Mezar taşının;

1-Resim no: Resim 134-Resim 135.

2-Kime ait olduğu: Muğla Redif Taburu Kol Ağası Sadık Efendi'ye aittir.

3-Ölçüleri: Baş taşının ölçüleri; boy: 1 m en: 30x21 cm kalınlığı: 7 cm'dir.

Ayak taşının ölçüleri; boy: 1.03 m en: 24x18 cm kalınlığı: 7 cm'dir.

4-Tarihi: H.1326/M.1912.

5-Malzemesi: Her iki mezar taşı, malzeme olarak mermerdendir.

6-Tanımı: Mezarın baş şahidesi bulunmaktadır.

7-Yazı Tipi: Arap harfleriyle altı kartuş içerisinde elips şeklinde sülüs yazı stili ile alçak kabartma olarak yazılmıştır.

8-Süslemesi: Baş taşı, fes biçimindeki başlıkla sonlanmaktadır. Baş taşının boyunluk kısmında stilize bitkisel motif yer alır. Ayak taşının yuvarlak kemerli alınlık kısmı akant yapraklarına benzeyen stilize bitkisel motifler bezenmiştir. Gövde kısmında ise bir kılıç kılıcın kabzasında çizgisel hareketler bulunmaktadır. Kitabenin

sol tarafında bir arma hemen altında hilal ve yıldız motifi sağ alt köşe de bir servi ağacı yer almaktadır. Mezar taşı üzerine işlenen kılıç tasviri, bir meslek işareti olarak, mezarda yatan kişinin asker olduğu anlaşılmaktadır.

9-Yeri: Muğla Şehir Eski Mezarlığı'ndadır.

10-İnceleme Tarihi: Ağustos 2021.

11-Kitabesi ve Transkribi;

Kitabesi;

۲۸ تشرینی ثانی ۱۳۲۶

میسافیرحانهء عالمندن

خوابگاه ابادیسنه جکیلان

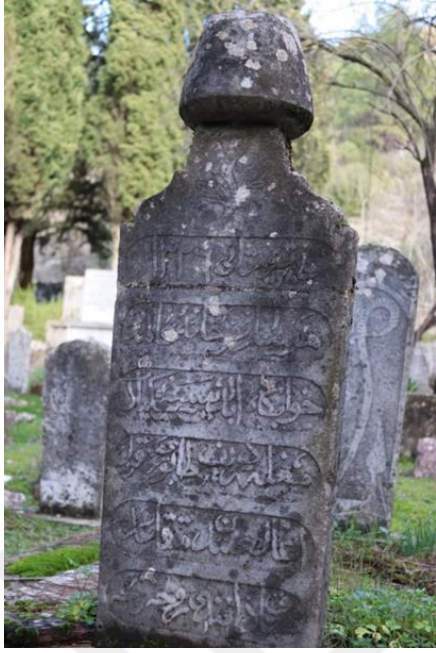
موغله ردیف طابورجی قولو

آغالغندن متقاعد

صادق افندی روحنه فاتحه

Transkribi;

1. 28 Teşrinisani 1326
2. Misafirhane âlemden
- 3.Hâbgâh(uyunan yer) ebedisine çekilen
4. Muğla Redif Taburcu Kolu
5. Ağalığından mütekaid
- 6.Sadık Efendi ruhuna Fatiha

**Resim 134: 40-2-8 Numaralı
Baş Taşı**

**Resim 135: 40-2-8 Numaralı
Ayak Taşı**

40.Ada 2.Parsel 9.Numaralı Mezar Taşı

Mezar taşının;

1-Resim no: Resim 136-Resim 137.

2-Kime ait olduğu: Şakşakoğlu Kara Mehmed'e aittir.

3-Ölçüleri: Baş taşının ölçüleri; boy: 86 cm en: 24x21 cm kalınlığı: 7 cm'dir.

Ayak taşının ölçüleri; boy: 61 cm en: 27x21 cm kalınlığı: 7 cm'dir.

4-Tarihi: H.1325/M.1908.

5-Malzemesi: Her iki mezar taşı, malzeme olarak mermerdendir.

6-Tanımı: Mezarın baş şahidesi bulunmaktadır.

7-Yazı Tipi: Arap harfleriyle beş kartuş içerisinde sülüs yazı stili ile alçak kabartma olarak yazılmıştır.

8-Süslemesi: Baş taşı fes biçiminde başlıkla sonlanmaktadır. Mezar taşının üst köşeleri yumuşatılarak boyun ve başlık kısmına geçilmiştir. Taşın üzerinde süsleme unsuru yoktur.

9-Yeri: Muğla Şehir Eski Mezarlığı'ndadır.

10-İnceleme Tarihi: Ağustos 2021.

11-Kitabesi ve Transkribi;

Kitabesi;

۱۳۲۵

شقشاق اغلى قره

محمد عبدی عاجز قولك

سویلر یا ربنا فاغفرلنا

وا رحم لنا روحیچون فاتحه

Transkribi;

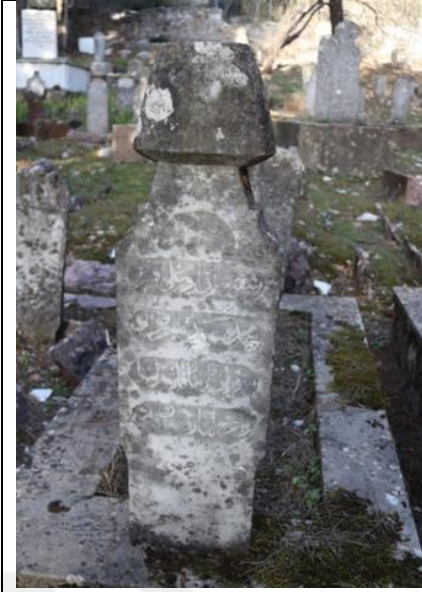
1. 1325

2.Şakşakoğlu Kara

3. Mehmed abd-ı âciz kulun

4. Söyler ya rabbenâ fağfirlena

5. Ve erhem lenâ ruhiçün Fatiha

**Resim 136: 40-2-9 Numaralı
Baş Taşı**

**Resim 137: 40-2-9
Numaralı Ayak Taşı**

40.Ada 2.Parsel 10.Numaralı Mezar Taşı

Mezar taşının;

1-Resim no: Resim 138-Resim 139.

2-Kime ait olduğu: Hacı Nasuh oğlu Salih'in İbrahim'e aittir.

3-Ölçüleri: Baş taşının ölçüleri; boy: 78 cm en: 23x16 cm kalınlığı: 6 cm'dir.

Ayak taşının ölçüleri; boy: 65 cm en: 25x21 cm kalınlığı: 5 cm'dir.

4-Tarihi: H.1330/M.1912.

5-Malzemesi: Her iki mezar taşı, malzeme olarak mermerdendir.

6-Tanımı: Mezarın baş şahidesi bulunmaktadır.

7-Yazı Tipi: Arap harfleriyle beş kartuş içerisinde sülüs yazı stili ile alçak kabartma olarak yazılmıştır.

8-Süslemesi: Baş taşı fes biçiminde başlıkla sonlanmaktadır. Mezar taşının üst köşeleri yumuşatılarak boyun ve başlık kısmına geçilmiştir. Taşın üzerinde süsleme unsuru yoktur. Ayak taşının alınlık kısmında yapraklar kıvrımlı bir şekilde stilize edilmiştir.

9-Yeri: Muğla Şehir Eski Mezarlığı'ndadır.

10-İnceleme Tarihi: Mart 2022.

11-Kitabesi ve Transkribi;

Kitabesi;

هوالبقي سنه ١٣٣٠

ذی روح اولان قالمه ز دنیاده

همان باقی قلور الله

حاجی نصوح او غلی صالحك

ابراهيم روحیچون فاتحه

Transkribi;

1. Hüve'l-Bâkî sene 1330
2. Zîruh olan kalmaz dünyada
3. Heman bâkî kalır Allah
4. Hacı Nasuh oğlu Salih'in
5. İbrahim ruhiçün Fatiha

**Resim 138: 40-2-10 Numaralı
Baş Taşı**

**Resim 139: 40-2-10 Numaralı
Ayak Ucu Mezar Taşı**

40.Ada 2.Parsel 11.Numaralı Mezar Taşı

Mezar taşının;

1-Resim no: Resim 140-Resim 141.

2-Kime ait olduğu: Yüce oğlu Hacı Kerimesi Fatma'ya aittir.

3-Ölçüleri: Baş taşının ölçüleri; boy: 70 cm en: 24x18 cm kalınlığı: 6 cm'dir.
Ayak taşının ölçüleri; boy: 65 cm en: 21x17 cm kalınlığı: 6 cm'dir.

4-Tarihi: H.1332/M.1914.

5-Malzemesi: Her iki mezar taşı, malzeme olarak mermerdendir.

6-Tanımı: Mezarın baş şahidesi bulunmaktadır.

7-Yazı Tipi: Arap harfleriyle dört kartuş içerisinde sülüs yazı stili ile alçak kabartma olarak yazılmıştır.

8-Süslemesi: Kitabenin alınlık kısmının ortasında bir tane çiçek ve kenarlarında yapraklar yer almaktadır.

9-Yeri: Muğla Şehir Eski Mezarlığı'ndadır.

10-İnceleme Tarihi: Ağustos 2021.

11-Kitabesi ve Transkribi;

Kitabesi;

فراق حسره تم كلمز بيانه

ولو قلنا الى يوم القيامه

يوجه اوغلى حاجى

كريمه سى فاطمه روحنه فاتحه ١٣٣٢

Transkribi;

1. Firak-ı hasretim gelmez beyana
2. Velu kuluna ila yevmil kıyama
3. Yüce oğlu Hacı
4. Kerimesi Fatma ruhuna Fatıha 1332

**Resim 140: 40-2-11 Numaralı
Baş Taşı**

**Resim 141: 40-2-11 Numaralı
Ayak Taşı**

40.Ada 2.Parsel 12.Numaralı Mezar Taşı

Mezar taşının;

1-Resim no: Resim 141-Resim 142.

2-Kime ait olduğu; Mezar taşının son satırı gömülü olduğu için, isim bilgisi okunamadı.

3-Ölçüleri: Baş taşının ölçüleri; boy: 60 cm en: 24x23 cm kalınlığı: 6 cm'dir. Ayak taşının ölçüleri; boy: 20 cm en: 25 cm kalınlığı: 5 cm'dir.

4-Tarihi: H.1320/M.1902.

5-Malzemesi: Her iki mezar taşı, malzeme olarak mermerdendir.

6-Tanımı: Mezarın baş şahidesi bulunmaktadır.

7-Yazı Tipi: Arap harfleriyle dört kartuş içerisinde sülüs yazı stili ile alçak kabartma olarak yazılmıştır.

8-Süslemesi: Taşın alınlığı, iki yanda birer koç boynuzu şekilli kıvrımlara sahip stilize yapraklarla doldurulmuştur.

9-Yeri: Muğla Şehir Eski Mezarlığı'ndadır.

10-İnceleme Tarihi: Ağustos 2021.

11-Kitabesi ve Transkribi;

Kitabesi;

۱۳۲۰

باقوب كچمه ای محمد امتی

اولونك ديریدن بر فاتحه منتی

.....

Okunuşu;

1.1320

2.Bakıp geçme ey Muhammed ümmeti

3.Ölünün diriden bir Fatiha minneti

4.....

Resim 142: 40-2-12 Numaralı Baş Taşı

Resim 143: 40-2-12 Numaralı Ayak Taşı

40.Ada 2.Parsel 13.Numaralı Mezar Taşı

Mezar taşının;

1-Resim no: Resim 142-Resim 143.

2-Kime ait olduğu: Demirci Ali kerimesi Fadime'ye aittir.

3-Ölçüleri: Baş taşının ölçüleri; boy: 65 cm en: 26x25 cm kalınlığı: 6 cm'dir.
Ayak taşının ölçüleri; boy: 65 cm en: 26x25 cm kalınlığı: 6 cm'dir.

4-Tarihi; H.1350/M.1931.

5-Malzemesi: Her iki mezar taşı, malzeme olarak dökme çimento ile yapılmıştır.

6-Tanımı; Mezarın baş ve ayak şahidesi bulunmaktadır.

7-Yazı Tipi: Arap harfleriyle altı kartuş içerisinde sülüs yazı stili ile alçak kabartma olarak yazılmıştır.

8-Süslemesi: Dilimli kemerli tepeliğe sahip taşın alınlığı üzerine stilize üç dal işlenmiştir. Aynı süslemeler Latin harfleriyle yazılmış ayak taşında da bulunmaktadır.

9-Yeri: Muğla Şehir Eski Mezarlığı'ndadır.

10-İnceleme Tarihi: Mart 2022.

11-Kitabesi ve Transkribi;

Kitabesi;

هو الخلاق الباقي

زيارتدن مراد بر دو عادر

بوكون بكا ايسه يارن سكاډر

دى ميرجى على كرمه سى

فاديمه روحنه فاتحه

۱۹۳۱

Transkribi;

1.Hüve'l-Hallâku'l Bâkî

2.Ziyaretten murad bir duadır

3.Bugün bana ise yarın sanadır

4.Demirci Ali kerimesi

5.Fadime ruhuna Fatiha

6.1931

Latin Harfleriyle;

1.ZİYARETTEN

2.MURADBİRDOA

3.DIRBUGÜNBA=

4.NAİSEYARIN

5.SANADIRDEMİR

6.CİALİKERİMESİ

7.FADİMERUHU

8.NAFATİHA

Resim 144: 40-2-13 Numaralı Baş Taşı

Resim 145: 40-2-13 Numaralı Ayak Taşı

40.Ada 3.Parsel 1.Numaralı Mezar Taşı

Mezar taşının;

1-Resim no: Resim 147-Resim 148.

2-Kime ait olduğu: Mehmed Ağa'ya aittir.

3-Ölçüleri: Baş taşının ölçüleri; boy: 86 cm en: 28x25 cm kalınlığı: 6 cm'dir.
Ayak taşının ölçüleri; boy: 70 cm en: 28x20 cm kalınlığı: 6 cm'dir.

4-Tarihi: H.1321 /M.1904.

5-Malzemesi: Her iki mezar taşı, malzeme olarak mermerdendir.

6-Tanımı: Mezarın baş ve ayak şahidesi bulunmaktadır.

7-Yazı Tipi: Arap harfleriyle altı kartuş içerisinde sülüs yazı stili ile alçak kabartma olarak yazılmıştır.

8-Süslemesi: Baş taşı fes biçiminde başlıkla sonlanmaktadır. Mezar taşının üst köşeleri yumuşatılarak boyun ve başlık kısmına geçilmiştir. Taşın üzerinde süsleme yoktur.

9-Yeri: Muğla Şehir Eski Mezarlığı'ndadır.

10-İnceleme Tarihi: Ağustos 2021.

10-Kitabesi ve Transkribi;

Kitabesi;

هوالباقى ١٣٢١

چون اجل كلدى اولماز اوکا امان

جرمى عفو ايله يا رب المنان

مغفرت قيل اولمه سک حالم يمان

شفاعت قيل روز... يا محمد هر زمان

جاقر اوغلى محمد اغا روحنه فاتحه

Transkribi;

1. Hüve'l-Bâkî 1321

2. Çün eccl geldi olmaz âna aman

3. Cürmümü afv eyle ya Rabb'el mennân

4. Mağfiret kıl olmasın halim yaman

5. Şefaatt kıl ruz.....ya Muhammed her zaman

6. Çakır oğlu Mehmed Ağa ruhuna Fatiha

Resim 146: 40-3-1 Numaralı Baş Taşı

Resim 147: 40-3-1 Numaralı Ayak Taşı

40.Ada 3.Parsel 2.Numaralı Mezar Taşı

Mezar taşının;

1-Resim no: Resim 148.

2-Kime ait olduğu: Asdarcı-zâde Hafız Hacı Yusuf'a aittir.

3-Ölçüleri: Baş taşının ölçüleri; boy: 85 cm en: 27x27 cm kalınlığı: 7 cm'dir.

4-Tarihi: H.1304 /M.1887.

5-Malzemesi: Mezar taşı, malzeme olarak mermerdendir.

6-Tanımı: Mezarın baş şahidesi bulunmaktadır.

7-Yazı Tipi: Arap harfleriyle yedi kartuş içerisinde sülüs yazı stili ile alçak kabartma olarak yazılmıştır.

8-Süslemesi: Başlık kısmında çizgisel hareketler yer almaktadır.

9-Yeri: Muğla Şehir Eski Mezarlığı'ndadır.

10-İnceleme Tarihi: Ağustos 2021.

11-Kitabesi ve Transkribi;

Kitabesi;

١٣٠٤

هوالباقى

شيخ بدرالدين جامع موعزنى

ايلدم دعوت التمش يل مدام

عرضى محشرده شفيعم اول بلال

رحمتكله قيل شفاعت يا محمد

اصدارجى زاده حافظ حاجى

يوسف

Transkribi;

1. 1304

2. Hüve'l-Bâkî

3. Şeyh Bedrettin Camii müezzini

4. Eyledim davet altmış yıl mudam

5. Arz-ı mahşerde Şefi'im ol Bilal

6. Rahmetinle kıl şefa'at ya Muhammed

7. Asdarcı-zâde Hafız Hacı

8. Yusuf

**Resim 148: 40-3-2 Numaralı
Baş Taşı**

40.Ada 3.Parsel 3.Numaralı Mezar Taşı

Mezar taşının;

1-Resim no: Resim149- Resim 150.

2-Kime ait olduğu: Kara Gülsün oğlu Hacı Mehmed'e aittir.

3-Ölçüleri: Baş taşının ölçüleri; boy: 86 cm en: 28x21 cm kalınlığı: 5 cm'dir.

Ayak taşının ölçüleri; boy: 28 cm en: 26x24 cm kalınlığı: 6 cm'dir.

4-Tarihi: H.1324 /M.1907.

5-Malzemesi: Her iki mezar taşı, malzeme olarak mermerdendir.

6-Tanımı: Mezarın baş ve ayak şahidesi bulunmaktadır.

7-Yazı Tipi: Arap harfleriyle beş kartuş içerisinde sülüs yazı stili ile alçak kabartma olarak yazılmıştır.

8-Süslemesi: Mezar taşının başlığı kayıptır.

9-Yeri: Muğla Şehir Eski Mezarlığı'ndadır.

10-İnceleme Tarihi: Mart 2022.

11-Kitabesi ve Transkribi;

Kitabesi;

سنه ١٣٢٤

نظر قيل عبرت ال قبريمك طاشنه

بر كون اولور سنكده كلور باشنه

قره كولسون اوغو حاجی

محمد روحنه فاتحه

Transkribi;

1. Sene 1324

2. Nazar kıl ibret al kabrimin taşına

3. Birgün olur senin de gelir başına

4. Kara Gülsün oğlu Hacı

5. Mehmed ruhuna Fatiha

**Resim 149: 40-3-3 Numaralı
Baş Taşı**

**Resim 150: 40-3-3 Numaralı
Ayak Taşı**

40.Ada 3.Parsel 4.Numaralı Mezar Taşı

Mezar taşının;

1-Resim no: Resim 151.

2-Kime ait olduğu: Abdi Ağa oğlu Mehmed'e aittir.

3-Ölçüleri: Baş taşının ölçüleri; boy: 66 cm en: 27x18 cm kalınlığı: 5 cm'dir.

4-Tarihi: H.1329 /M.1911.

5-Malzemesi: Mezar taşı, malzeme olarak mermerdendir.

6-Tanımı: Mezarın baş ve ayak şahidesi bulunmaktadır.

7-Yazı Tipi: Arap harfleriyle beş kartuş içerisinde sülüs yazı stili ile alçak kabartma olarak yazılmıştır.

8-Süslemesi: Süsleme unsuru yoktur.

9-Yeri: Muğla Şehir Eski Mezarlığı'ndadır.

10-İnceleme Tarihi: Ağustos 2021.

11-Kitabesi ve Transkribi;

Kitabesi;

هوالباقى سنه ١٣٢٩

باقوب كچمه محمد امتى

اولونك ديريدن بر فاتحه منتى

عبدى آغا اوغلى محمدك

روحنه فاتحه

Transkribi;

1. Hüve'l-Bâkî sene 1329
2. Bakub geçme Muhammed ümmeti
3. Ölünün diriden bir Fatiha minneti
4. Abdi Ağa oğlu Mehmed'in
5. Ruhuna Fatiha

Resim 151: 40-3-4 Numaralı Baş Taşı

40.Ada 3.Parsel 5.Numaralı Mezar Taşı

Mezar taşının;

1-Resim no: Resim 152- Resim 153.

2-Kime ait olduğu: Muğla Dirgemeli Hasan'ın Oğlu Hasan Ali'ye aittir.

3-Ölçüleri: Baş taşının ölçüleri; boy: 1.45 m en: 31x26 cm kalınlığı: 6 cm'dir. Ayak taşının ölçüleri; boy: 1.43 m en: 35x26 cm kalınlığı: 6 cm'dir.

4-Tarihi: H.1306 /M.1888.

5-Malzemesi: Her iki mezar taşı, malzeme olarak mermerdendir.

6-Tanımı: Mezarın baş ve ayak şahidesi bulunmaktadır.

7-Yazı Tipi: Arap harfleriyle on kartuş içerisinde sülüs yazı stili ile alçak kabartma olarak yazılmıştır.

8-Süslemesi: Sarıklı başlık grubunda yer alır. Ayak taşının alınlık kısmında iki yanda koç boynuzu şekilli kıvrımlar yapan stilize yapraklarla doldurulmuştur.

9-Yeri: Muğla Şehir Eski Mezarlığı'ndadır.

10-İnceleme Tarihi: Ağustos 2021.

11-Kitabesi ve Transkribi;

Kitabesi;

۱۳۰۶

هو الخلاق الباقي

جکدیلر جمله الم هجرانیل

بولمیش حکم قلم دار دنیاوی وفا

امر حقك صدور ارجعی ظهوری

مهظر عفوكوباکا فه کر میان

مرخوم و مغفور له

دیرکمه لی حسانک

اوغلی حسان علی

روحیچون الفاتحه

Okunuşu;

1. 1306

2. Hüve'l-Hallâku'l-Bâkî

3. Çektiler cümle elem hicranıyla diye

4. Bulmuş hükmü kalem dar-ı dünyayı vefa

5. Emri Hakkın sadru ırcı zuhuru

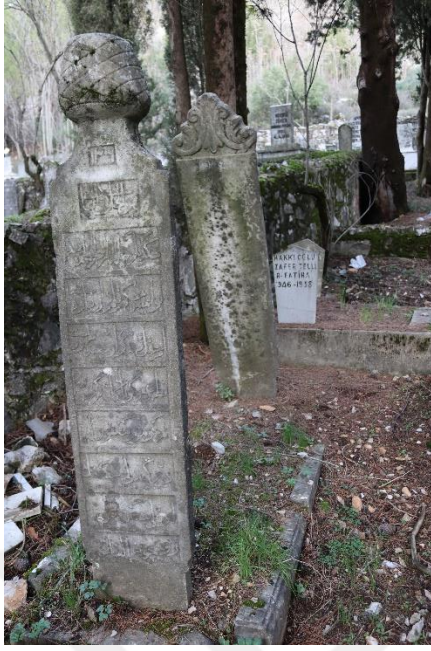
6.....

7. Merhum ve Mağfur lehu

8. Dirgemeli Hasan'ın

9. Oğlu Hasan Ali

10. Ruhiçün el Fatiha

**Resim 152: 40-3-5 Numaralı
Baş Taşı**

**Resim 153: 40-3-5 Numaralı
Baş Taşı**

40.Ada 3.Parsel 6.Numaralı Mezar Taşı

Mezar taşının;

1-Resim no: Resim 154-Resim 155.

2-Kime ait olduğu: Mahmud oğlu İbrahim Onbaşı'na aittir.

3-Ölçüleri: Baş taşının ölçüleri; boy: 72 cm en: 23x18 cm kalınlığı: 6 cm'dir.
Ayak taşının ölçüleri; boy: 29 cm en: 22x21 cm kalınlığı: 6 cm'dir.

4-Tarihi: H.1336 /M.1918.

5-Malzemesi: Her iki mezar taşı, malzeme olarak mermerdendir.

6-Tanımı: Mezarın baş ve ayak şahidesi bulunmaktadır.

7-Yazı Tipi: Arap harfleriyle beş kartuş içerisinde sülüs yazı stili ile alçak kabartma olarak yazılmıştır.

8-Süslemesi: Baş taşı fes biçiminde başlıkla sonlanmaktadır. Mezar taşının üst köşeleri yumuşatılarak boyun ve başlık kısmına geçilmiştir. Taşın üzerinde süsleme yoktur. Ayak taşında bir servi ağacı yer almaktadır.

9-Yeri: Muğla Şehir Eski Mezarlığı'ndadır.

10-İnceleme Tarihi: Ağustos 2021.

11-Kitabesi ve Transkribi;

Kitabesi;

۱۳۳۶

بو دنیا په کلن البت کیدر

صوکنده حسرتله قور کیدر

محمود اوغلی ابراهیم اونبشی

روحیچون فاتحه

Transkribi;

1. 1336

2. Bu dünyaya gelen elbette gider

3. Sonunda hasretle kor gider

4. Mahmud oğlu İbrahim Onbaşı

5. Ruhiçün Fatiha

**Resim 154: 40-3-6 Numaralı
Baş Taşı**

**Resim 155: 40-3-6 Numaralı
Ayak Taşı**

40.Ada 3.Parsel 7.Numaralı Mezar Taşı

Mezar taşının;

1-Resim no: Resim 156.

2-Kime ait olduğu: Tekeroğlu Mehmed'e aittir.

3-Ölçüleri: Baş taşının ölçüleri; boy: 81 cm en: 30x27 cm kalınlığı: 6 cm'dir.

4-Tarihi: H.1321 /M.1904.

5-Malzemesi: Mezar taşı, malzeme olarak mermerdendir.

6-Tanımı: Mezarın baş ve ayak şahidesi bulunmaktadır. Mezar taşı kitabesi altı pafta içerisinde kabartma tekniği kullanılarak Osmanlı Türkçesi ile yazılmıştır.

7-Yazı Tipi; Arap harfleriyle altı kartuş içerisinde sülüs yazı stili ile alçak kabartma olarak yazılmıştır.

8-Süslemesi: Baş taşı fes biçiminde başlıkla sonlanmaktadır. Mezar taşının üst köşeleri yumuşatılarak boyun ve başlık kısmına geçilmiştir. Taşın üzerinde süsleme yoktur.

9-Yeri: Muğla Şehir Eski Mezarlığı'ndadır.

10-İnceleme Tarihi: Ağustos 2021.

11-Kitabesi ve Transkribi;

Kitabesi;

هو الخلا ق الباقي سنه ١٣٢١

باقوب كچمه اى محمد امتى

اولونك ديريدن بر فاتحه منتى

كلوب قبريمه زيارت ايليان اخوانم

اوقسونلر قل هو الله ايتى

تكراو غلى محمد روحنه فاتحه

Transkribi;

1. Hüve'l-Hallâku'l-Bâki sene 1321
2. Bakıp geçme ey Muhammed ümmeti
3. Ölünün diriden bir Fatiha minneti
4. Gelüp kabrim ziyaret eyleyen ihvanımız
5. Okusunlar kulhuve'llah ayeti
6. Tekeroğlu Mehmed ruhuna Fatiha

**Resim 156: 40-3-7
Numaralı Mezar
Taşı**

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

MEZAR TAŞLARININ BAŞLIK, BİÇİM VE İÇERİK OLARAK DEĞERLENDİRİLMESİ

3.1.Mezar Taşlarının Biçimsel Olarak Değerlendirilmesi

Muğla Şehir Eski Mezarlığı Osmanlı Türkçesiyle yazılmış mezar taşları açısından oldukça zengin bir alana sahiptir. Çok sayıda Osmanlı Türkçesi'yle yazılan mezar taşları belli sayıda örnek alınarak değerlendirmeye tabi tutuldu. Mezar taşlarının başlığı, süslemesi ve kitabede kullanılan yazı stili ve edebi üslubuyla bizleri Osmanlı dönemine götürmektedir. Mezarlıklar İslam kültürü ve sanatı açısından her zaman herkesin gezip görebileceği açık hava müzesi niteliğindedir. Kitabeler ilçenin geçmiş dönemdeki toplumun eğitim durumu, yörenin ekonomisi, sanat ve kültürü hakkında tarih birikimi içerisinde bilgi sunmaktadır. Mezar taşının üzerindeki süslemelerinden başlığına, mezarın ait olduğu kişi ile ilgili bilgi vermekle kalmayan, aynı zamanda ölen kişinin ölüm nedenini, sosyal statüsünü belirten üzerinde yer alan süslemelerin kesin tarihini içermesi bakımından da önemli belgelerdir. Mezar taşları, malzeme olarak genelde hep mermer ve taştan yapıldığı için uzun ömürlü olmuşlardır. Mezar taşlarında vefat edenin tarihi çoğunlukla kitabenin en üst satırda ve bazen de en alt kısımda yer almaktadır. Osmanlı dönemindeki mezar taşlarında sadece vefat tarihleri yazılırken, Cumhuriyet dönemindekilerde doğum ve vefat tarihlerinin yazılması gelenek haline gelmiştir. Mezar taşlarına yazıların yazılma şekli, bazen düz satır ve bazen de yatay satırlar halindedir. Muğla Şehir Eski Mezarlığı'nda bulunan mezar kitabe satırlarına yazılar genellikle düz yazılmış olmakla birlikte bazı mezar taşlarında yatay şekilde yazılanlar da vardır. Mezar taşlarında en son satır ise genellikle “Ruhuna Fatiha” veya “El-Fatiha” kelimesi ile tamamlanmıştır. Bu çalışmada yer alan Osmanlı Türkçesi ile yazılmış mezar taşı kitabeleri genellikle tarih ibaresi ile başlarken, “Ruhuna Fatiha” veya “El-Fatiha” kelimesi ile bitirilmiştir. Bazı mezar taşların da ard arda aynı aileden olanın, farklı tarihlerde de vefat etseler de bir düzen içerisinde defin edildiğini görüyoruz. Mezarlıkta görevli olan Şenol Bey'in anlattığına göre

1926'dan sonra başka mezarlıktan gelen cenazelerin daha sonra evlatları tarafından toplu bir şekilde alınıp, yaptırıldığı bilgisine ulaşıyoruz.

3.2.Yazı Biçimleri Açısından Değerlendirmesi

Muğla Şehir Eski Mezarlığında çok sayıda mezar taşı bulunmaktadır. Fakat 1.adadan 40.adaya kadar tahrip olmamış okunabilen mezar taşlarının incelenmesi yapılmıştır. 1920'lerin sonuna doğru civar bölgeden alınan mezarlar ve kitabeler buraya taşınmıştır. Taşınma sebebi imar faaliyeti olarak bilinmektedir. Mezar taşlarının bir kısmı beşeri ve doğal faktörlerin etkisi ile tahrip olmuştur. Tahrip olmayan, okuna bilen 86 mezar taşı incelenmiştir. Bunlardan yetmiş sekiz adedindeki mezar taşı kitabeleri sülüs yazı stili ile yazılmıştır. Sekiz adet mezar kitabesi ise talik yazı stilindedir. Bunlar; 30-2-3, 30-2-4, 35-1-1, 35-1-2, 38-2-8, 38-2-10, 38-3-1, 40-1-1 mezar taşlarıdır.

Ta'lik sözlükte “asılmak, askıya alınmak” anlamına gelmektedir. Ta'lik, İran'da tevki ve rika yazılarından geliştirilmiş bir yazı çeşididir.⁶⁶ İncelenen mezar taşlarından sekiz kitabe talik yazı stili ile yazılmıştır. Bunların mezar taşı numaraları ve bazı örnekleri, aşağıdaki küçük tabloda gösterilmiştir.

Tablo 2: Talik Yazı Stili Olan Mezar Taşları

Mezar Taşı Katalog No	Yazı Stili
30-2-3	Talik
30-2-4	Talik
35-1-1	Talik
35-1-2	Talik

⁶⁶M. Uğur Derman , “Talik”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi (DİA)*,C.39, Türkiye Diyanet vakfı Yayınları, İstanbul, 2010, s.507.

38-2-8	Talik
38-2-10	Talik
38-3-1	Talik
40-1-1	Talik

**Resim 157: 38-2-10
Numaralı Mezar Taşı
(Talik Yazı Stili)**

**Resim 158: 40-1-1
Numaralı Mezar Taşı
(Talik Yazı Stili)**

Sülüs sözlükte “üçte bir” anlamına gelir, hat sanatında genellikle ağzı 3 mm. genişliğindeki kamyş kalemle yazılan çok işlenmiş en eski yazı çeşididir. Sülüs yazı çeşidi günlük hayatta, resmî işlerde kullanılmamış, genellikle önemi vurgulanmak istenen sözlerin yazımında, beyit ve kitap başlıklarında, güzel yazı albümlerinde, Kur’an kitâbetinde, sülüs celîsi levhalarda, Selçuklular ve Osmanlılar döneminde 18. yüzyıla kadar her türlü kitâbelerde çok yaygın biçimde kullanılmış.⁶⁷ İncelenen mezar taşlarından yetmiş sekiz kitabe sülüs yazı stili ile yazılmıştır. Aşağıda bazı örnekleri verilmiştir.

⁶⁷ Muhittin Serin , “Sülüs”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi (DİA)*, C.38, Türkiye Diyanet vakfı Yayınları, İstanbul, 2010, s.128-130.

Mezar taşı kitabe satırları düz ya da yatay şekilde kartuşları yazılmıştır. Genellikle harflerin yazılımında kabartma tekniği kullanılmıştır. Ancak bazı mezar kitabelerindeki harfler ve süslemeler de kazıma tekniği tercih edilmiştir.

**Resim 159: 40-3-5
Numaralı Mezar Taşı
(Sülüs Yazı Stili)**

**Resim 160: 40-2-13
Numaralı Mezar Taşı
(Sülüs Yazı Stili)**

**Resim 161: 36-2-6
Numaralı Mezar Taşı
(Yatay Satır)**

**Resim 162: 40-3-5
Numaralı Mezar Taşı
(Düz Satır)**

3.3. Tarih ve Dönem Açısından Değerlendirme

Mezar taşı kitabelerindeki tarihlere bakıldığında incelenen en erken tarihli mezar kitabesi 34. Ada 3. Parsel 7 numaralı, H.1229/ M.1813 tarihli mezar kitabesidir.

Resim 163: 34-3-1 Numaralı Mezar Taşı

Osmanlı Türkçesi ile yazılmış en son mezar kitabeleri ise Cumhuriyet Dönemi'ne ait 37. Ada 2. Parsel 1 numaralı M.1941 tarihli mezar taşıdır. Mezar taşının Arap harfleriyle yazılı olan kitabesi tahrip olduğu için ayak taşından isim ve tarih bilgisine ulaşıyoruz.

**Resim 164: 37-2-1
Numaralı Baş Taşı**

**Resim 165: 37-2-1
Numaralı Ayak Taşı**

İncelediğimiz kitabelerin baş ve ayak taşında Osmanlı Dönemi ile Cumhuriyet Dönemi süsleme farkı dikkat çekmektedir. Osmanlının son döneminde süslemeler sadelik göstermiş erkek mezar taşlarında genellikle fes, ay-yıldız motifi kullanılırken, kadın mezar taşlarında dilimli kemer, üç dal, çiçek motifleri yer almıştır. Farklı olarak kadın mezar taşlarının alınlık kısmında beşi bir yerde tasvir edilmiştir.

Mezar taşlarındaki doğum ve vefat tarihlerinin yazımında Hicri, Miladi ve Rumi takvimlere yer verilmiştir. Mezar taşlarındaki tarih Osmanlı Dönemi'nde genellikle Hicri takvim ile yazılırken Cumhuriyetin ilk yıllarındaki harf devriminden sonra yazılan mezar taşlarında da hem Hicri hem Miladi takvimler bir arada yer almıştır. İncelenen mezar taşlarında sadece bir mezar taşında Rumi takvime yer verilmiştir.

Muğla Şehir Eski Mezarlığında mezar taşlarının tarihî genellikle yazılıdır. Fakat bazı mezar taşlarında 18-1-1, 18-1-2, 24-3-1, 30-2-6, 30-3-2, 35-2-4, 37-3-1, 38-3-2 numaralı kitabelerin tarihi bilinmemektedir.

Mezar taşlarında malzeme olarak mermer ve dökme çimento kullanılmıştır. Mermerler, form olarak genellikle yuvarlak, üçgen tepelikli, sivri kemer, dilimli kemer şeklinde yer almaktadır. Ancak, mezar taşlarında 19. Yüzyıl mezar taşları ile

20. Yüzyıl mezar taşları arasında malzeme farkı da görülmektedir. 19. Yüzyıl başlarında mezar kitabelerinde yerel taş ile mermer kullanılırken, 20.yüzyıl mezar taşlarında dökme çimento kullanılmıştır. Dökme çimento kullanımı mezar taşlarında çatlaklıklara ve erken dökülmelere sebep olmuştur. Dönem içindeki tarihlere bakıldığında dökme çimentonun yakın tarihlerde kullanıldığı görülmektedir. Muğla'nın çok yağış alan bir şehir olması ve olumsuz hava şartlarından dolayı mezarlıktaki Osmanlı dönemine ait mezar kitabelerinin çoğunda aşınmalar görülmektedir.

3.4.Başlıklar Bakımından Değerlendirilmesi

Arap harfleriyle yazılan mezar taşlarından ilk olarak dikkatimizi çeken şey başlıklardır. Mezar taşlarındaki başlıklar ve çeşitli semboller kişinin sosyal sınıfına, vazifesine, mesleğine, sanatına ve tasavvufi ekolüne işaret etmektedir.⁶⁸

Muğla Şehir Eski Mezarlığı'nda genellikle erkek mezar taşlarında fes ya da serpuş kullanılırken, kadın mezar taşlarının alınlık kısmında akantüs yaprağı, bitkisel motifler, servi ağacı, beşi bir yerde gibi süslemeler dikkat çekmektedir. Dolayısıyla bayan mezar taşlarında başlık yerine genellikle yoğun bitkisel ve geometrik süsleme unsurları ile bayanlara has bazı eşyalar motif olarak işlenmiştir.⁶⁹ Başlıklar aynı Erciş Mezarlığı çalışmasındaki gibi Osmanlı döneminden kalan sarık, kavuk biçimli şahidelere sahip birkaç örnek dışında, günümüze kadar şekillendirilmiş diğer mezarlar sade yapılıdır. Baş şahidelerinin üzerinde ayet ve kimlik bilgileri bulunmaktadır.⁷⁰

3.4.1.Fes Tipi Başlıklar

Yakın tarihimizin ilgi çekici bir başlığıdır. Hakkında yeterli araştırma yoktur. Batı dillerinde Fes, Fez denilen Fas şehrinde ortaya çıktığı ve Türkiye'ye daha çok Avrupa'dan ithal edildiği için bu adı taşıyan fes halen Mısır dahil Kuzey Afrika ülkeleri ve Endonezya ile Malezya başta olmak üzere birçok İslâm ülkesinde

⁶⁸ Sevim, *Osmanlı Mezar Taşlarında Manzum Metinler*, s. 8.

⁶⁹ Güzel, *Osmanlı Erkek Mezar Taşlarında Serpuş Biçimleri*, s. 44.

⁷⁰ Abdüsselâm Uluçam, *Eski Erciş-Çelebibağı Mezarlığı Ve Mezar Taşları*, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara, 2000, s. 57.

kullanılmaktadır.⁷¹ Kuzey Afrika'nın 16. Yüzyılda Osmanlı'nın eline geçmesiyle fesin Türk kültürüne girdiği kabul edilir. 1829 yılında nizamnamesi yayımlanmıştır.⁷² Kıyafet devriminden sonra genel olarak herkes tarafından kullanılması zorunlu hale getirilen fes, farklılıkları ortadan kaldıran bir işleve sahip olduğundan, fesli mezar taşlarının biçim ve içerik özelliklerine göre bir sınıflandırma yapılmasının önü kapanmıştır.⁷³ İncelenen mezar taşlarından 30 adedi fes tipi başlıkla sonlanmaktadır.

3.4.2.Sarıklı Başlıklar

Sarık sözlüklerde genellikle kavuk, külâh, takke ve fes gibi bir başlıkla üzerine sarılmış ince uzun tülbent, ağbani veya şaldan meydana gelir. Arapça'da daha çok imâme, Farsça'da destâr denir.⁷⁴ Sarılış biçimlerine göre farklı tiplerde başlıklar vardır. Osmanlı toplumunda, festen önce giyilen kavuklar genellikle sarıklı olduğu için; sarık, kavuk ile aynı anlamda da kullanılmıştır.⁷⁵ Festen sonra, sadece dinî bir kimliği ya da dinî bir görevi olan kişilerin mezar taşlarında, dolama destarlı sarığı veya tarikat başlıklarını görmek mümkündür.⁷⁶ Sarıklı başlıklar, genellikle ulema sınıfı tarafından kullanılırken bunların dışında toplumun farklı kesimlerince de kullanıldığı olmuştur.⁷⁷ Bu nedenle sarıklı başlıklara göre, mezar taşı kitabesinde kimliği açıklanan kişinin mesleğine dair net bilgi elde etmek zordur. Bu tür başlıkları genellikle, müftü, hafız, molla, müderris gibi ilmiye sınıfında yer alan kimseler kullanmışlardır. İncelenen mezar taşlarından üç adedinin sarıklı başlık olduğu tespit edildi. Bu mezar taşlarının kitabelerinde hafız, müfti, hacı gibi ifadeler geçmektedir.

⁷¹ Hülya Tezcan, "Fes", *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi (DİA)*, C.12, Türkiye Diyanet vakfı Yayınları, İstanbul, 1995, s.415.

⁷² Halit Çal, "İstanbul Eyüp'teki Erkek Mezartaşlarında Başlıklar, Tarihi Kültürü ve Sanatıyla III. Eyüpsultan Sempozyumu Tebliğler", İstanbul, 28-30 Mayıs 1999, s. 211-212.

⁷³ Güzel, *Osmanlı Erkek Mezar Taşlarında Serpuş Biçimleri*, s. 210.

⁷⁴ Nebi Bozkurt, "Sarık", *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi (DİA)*, C.36, Türkiye Diyanet vakfı Yayınları, İstanbul, 2009, s.152.

⁷⁵ Çal, "İstanbul Eyüp'teki Erkek Mezartaşlarında Başlıklar, Tarihi Kültürü ve Sanatıyla III. Eyüpsultan Sempozyumu Tebliğler", s. 209.

⁷⁶ Erol Uğraşkan, Kastamonu Ferhat Paşa ve Atabey Gazi Camileri'nin Hazirelerindeki Mezar Taşları, Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya, 2007, s. 226.

⁷⁷ Güzel, *Osmanlı Erkek Mezar Taşlarında Serpuş Biçimleri*, 45.

**Resim 166: 32-3-8
Numaralı Mezar Taşı**

**Resim 167: 38-2-7 Numaralı
Mezar Taşı**

**Resim 168: 38-2-9 Numaralı
Mezar Taşı**

Oval biçimli başlıklarda başa tam oturan takkenin etradına büyü ölçüde örtecek şekilde sarık sarılmıştır. Bu Mezar taşının örneklerini Kastamonu, İstanbul,

Sinop, Giresun gibi şehirlerde görmektediriz.⁷⁸ Çalışmasında benzer başlığa rastladığımız Emine Güzel bu başlığı B tipi başlık olarak sınıflandırmıştır.⁷⁹

3.5. Süsleme Açısından Değerlendirme

Kadın mezar taşlarında başlık yerine genellikle süslemeler kullanılmıştır. Bazıları süslemeli bazıları da sadedir. İncelen mezar kitabelerinden birinde boyun kısmından sonra yanlara ve yukarı doğru üstü hafif kavisli bir tabla kısmıyla nihayetlenmiştir. Bu başlığı 36-2-6 numaralı, H.1256/M.1840 tarihli bir mezar kitabesinde görmektediriz. Anadolu’da karşımıza çıkan bu başlığın örneklerine Göynük (Bolu) şehri Türk mezar taşlarında rastlamaktayız.⁸⁰

Resim 169: 36-2-6 Numaralı Mezar Taşı

Türklerde İslamiyet’ten önce geliştirilen gösterişli mezar ve mezar taşı geleneği İslamiyet’in kabulünden sonra da İslamî bir kalıba dönüşerek devam etmiştir. Dönemin sanat anlayışına göre şekillenen ve süslenen mezar taşlarında çok çeşitli ve ilginç motiflere yer verilmiştir.⁸¹ Taşlardaki işleme ve estetik unsurlar toplumun sanatsal düşüncelerini anlamaya yardımcı olurken, mezarların basit ya da

⁷⁸ Halit Çal-Özlem Çal, *Kastamonu Atabey Camisi ve Türbesi Hazirelerindeki Mezar Taşları*, Kastamonu Belediyesi Yayınları, Ankara, 2008, s.20.

⁷⁹ Güzel, *Osmanlı Erkek Mezar Taşlarında Serpuş Biçimleri*, s.46.

⁸⁰ Halit Çal, “Göynük(Bolu) Şehri Türk Mezar Taşları”, *Vakıflar Dergisi*, C. 30, 2007, s.295-383.

⁸¹ Günnur Aydoğdu, “Amasya Mezar Taşları,” Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 1997, s. 5.

işlemeli olması da toplumun gelir düzeyinin aydınlatılmasına katkıda bulunmaktadır.⁸²

Muğla Şehir Eski Mezarlığında mezar kitabelerinde süsleme unsurları bitkisel, geometrik ve sembolik motifler bazen bir bütün olarak bazen de ayrı ayrı yer almaktadır. Kitabelerde selvi, akantüs yaprağı, gerdanlık, lale, gül, su damlası, palmet, stilize çiçekler, rumi, yaprak, dal, kır çiçeği, ay-yıldız, gibi motiflere yer verilmiştir. Bazı kadın mezar taşlarının hem baş, hem de ayak taşında süsleme unsuru bulunurken bazılarında ise süsleme sadece bir mezar taşında yer alır. Bazı kadın mezar taşlarında ise süsleme unsuru bulunmamaktadır. 15. Yüzyılda Osmanlı hâkimiyeti ile Anadolu ve İstanbul'da yeni sanat hareketleri başlarken tezyinatta da bir takım değişiklikler olmuş insan ve hayvan motiflerinin yerine çiçekler ve vazolar hâkim olmaya başlamıştır. Sebep olarak dinî taassubun artması olduğu düşünülür. 16. ve 17.yy'da taş, mermer ve çini tezyinatında vazo motifi ısrarla tekrarlanan bir süstür.⁸³

İncelenen mezar taşları arasında 40.ada 1.parsel 2, 40.ada 2.parsel 4 ve 6 numaralı mezar taşlarında da görüldüğü gibi vazo motifi en sık kullanılan motiflerdendir. Değişik şekillerde sembolize edilmiş ve kullanılmıştır. 19. yy. da, Osmanlı Devleti ekonomisinin zayıflamaya başlamasıyla Osmanlı Türkçesi ile yazılmış ihtişamlı mezar taşlarından vazgeçilmeye başlanılmıştır. 20. yy. da ise mezar taşlarındaki süsleme unsurları da terk edilmeye başlamıştır.⁸⁴ 20. yy. daki bu sadeliği Muğla Şehir Eski Mezarlığında da görüyoruz.

Muğla Şehir Eski Mezarlığında Arap harfleri ile yazılmış erkek mezar taşlarında, mezar taşı kitabelerinin üst kısmı ile serpuş arasındaki kısımda, süsleme olarak lale, dal, ağaç, gül, rumi gibi motifler göze çarpmaktadır. Ayak taşlarında ise genellikle selvi ağacı motifi yer almaktadır.

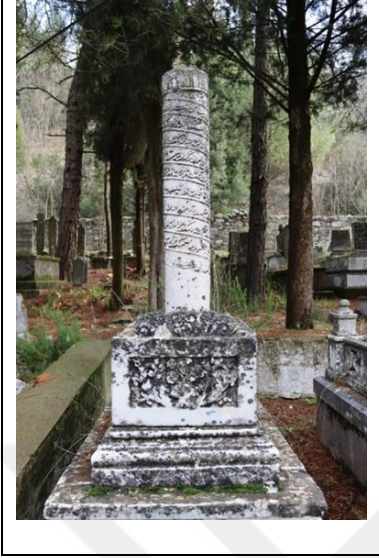
34-2-1 numaralı erkeğe ait mezar taşının kitabesi silindir (sütun) şeklindedir. Silindirik formlu mezar taşının örnekleri Anadolu'nun her bölgesinde karşımıza çıkmaktadır. Bu tip mezar taşlarında, sütun bitkisel motiflerle, taşın altlığı akant

⁸² Bahattin Yaman, "İsparta Gülcü Mezarlığı Mezar Taşları", *Erdem*, C. 16, S. 48, 2007, s. 171.

⁸³ Azade Akar, "Tezyini Sanatlarımızda Vazo Motifleri", *Vakıflar Dergisi*, S. 8, nkara, 1969, s. 268-269.

⁸⁴ Erhan Şimşek, Şarkikaraağaç Alıcıklar Ve Kale Mezarlıklarındaki Osmanlı Türkçesi İle Yazılmış Mezar Taşları, Yüksek Lisans Tezi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta, 2019, s. 11.

yaprakarıyla bezelidir. Aynı mezar taşına benzer mezar taşı Karşıyaka Soğukkuyu Mezarlığı'nda karşımıza çıkmaktadır.⁸⁵

Mezarlıkta incelediğimiz mezar taşlarının alınlığı, gemi teknesi kemerli, üçgen kemerli, sivri kemerli ya da yuvarlak kemerli olmak üzere 4 tiptedir.

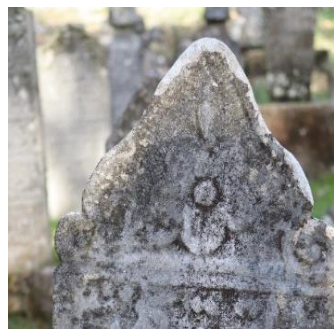
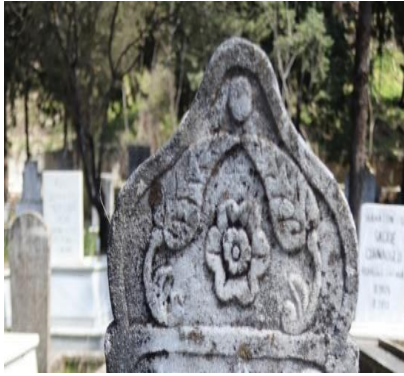

Kadın mezar taşlarının katalog numaraları, aşağıdaki tabloda gösterilmiş ve bazı örnek resimler de eklenmiştir. (Tablo-3) yararlı olacaktır.

⁸⁵ Ertan Daş- Şakir Çakmak, *Karşıyaka'nın Taş Çiçekleri*, Karşıyaka Belediyesi Kültür Yayınları, İzmir, 2013, s.145.

Tablo 3: Süsleme Unsuru Bulunan Kadın Mezar Taşları

Mezar Taşı Katalog No	Ayak Taşı	Baş Taşı	Mezar Taşı Katalog No	Ayak Taşı	Baş Taşı
18-1-2	Var	Var	36-2-5	Yok	Yok
20-2-1	Var	Var	36-2-6	Var	Yok
24-3-2	Var	Var	37-3-1	Var	Var
30-2-5	Var	Var	38-2-3	Var	Yok
30-3-2	Var	Var	38-2-4	Var	Yok
30-3-3	Var	Var	38-2-5	Var	Var
32-3-5	Var	Var	38-2-6	Var	Yok
32-3-6	Var	Var	38-2-8	Var	Var
34-3-5	Var	Yok	40-2-2	Var	Var
34-3-7	Var	Yok	40-2-4	Var	Var
35-1-2	Var	Yok	40-2-6	Var	Var
35-2-4	Var	Var	40-2-11	Var	Yok
36-2-3	Var	Yok	40-2-14	Var	Var

Tablo 4: Süsleme Unsuru Bulunan Erkek Mezar Taşları

Mezar Taşı Katalog No	Baş Taşı	Ayak Taşı	Mezar Taşı Katalog No	Baş Taşı	Ayak Taşı
40-2-8	Yok	Var	38-1-1	Yok	Var
40-2-10	Var	Var	38-3-2	Yok	Var
40-3-5	Var	Var	38-3-3	Yok	Var
30-3-1	Var	Var	40-1-2	Var	Var
32-3-4	Yok	Var	40-2-3	Yok	Var
32-3-7	Var	Var	40-2-8	Var	Var
34-2-1	Var	Var	40-2-10	Yok	Var
34-3-1	Yok	Var	40-3-5	Var	Yok
34-3-3	Yok	Var	40-3-6	Yok	Var

3.6.Mezar Taşlarının İçerik Olarak Değerlendirilmesi

Muğla Şehir Eski Mezarlığında Arap harfleriyle yazılmış yüzlerce mezar kitabesinin olduğu söylenebilir. Hem süreç açısından hem de çalışmanın kapsamı açısından sınırlandırma yaparak 1. Adadan 40. Ada dâhil olmak üzere toplam 86 mezar taşı incelenmiştir.

Osmanlı Türkçesi ile yazılmış mezar taşı kitabeleri, 19. yüzyıl ile 20. yüzyıla kadar olan zaman dilimini kapsamaktadır. Mezar taşlarından 18 adedi 19. yüzyılda, 53 adedi 20. yüzyılda yapılmış. 7 adet mezar taşının tarih yazısının olduğu kısım

deforme olduğundan dolayı Miladi hangi yıla ait olduğu tespit edilememiştir. 8 adet mezar taşının tarihî ise belli değildir.

İncelenen bazı mezar taşları unvan veya meslek gruplarından bahsederken bazı mezar taşında ise ölen kişinin nereli olduğu da zikredilmiştir. Ölen kişilerin 28. Ada 2. Parsel 1.numaralı mezar taşında Şamlı, 34-3-1 numaralı mezar taşında Piriştinalı olduklarından bahsetmektedir. Denizli'nin ilçesi olan Tavas'ı mezar taşlarında sık sık görmekteyiz. Gerek yakınlık itibariyle gerekse ticaretten dolayı Tavas'dan Muğla'ya göçün olduğu söylenmektedir. Örnek olarak, 30-2-1, 30-2-2, numaralı mezar taşlarında Tavaslı, 30-2-4 numaralı mezar taşında ise Kale-i Tavaslı ifadeleri geçmektedir.

Muğla Şehir Eski Mezarlı'ğında 30-2-5, 30-3-3, 34-2-1, 34-3-5, 38-1-1, 38-2-5, 38-2-7, 40-2-2, 40-2-6 numaralı mezar taşlarında tarih, ebced cümlesi ile düşülmüştür.

Mezar taşlarında lirik bir dil kullanıldığı görülmektedir. Kitabenin ilk satırında çoğunlukla tarih bilgisi verildikten sonra Hüve'l Bâkî, Hüve'l Hallâku'l Bâkî, Hüve'l Hayyü'l Bâkî, La hayy ille hû, ile başlanırken bazı mezar taşlarında da ölümün verdiği acıyı dile getirmek için Âh! Mine'l Mevt, vb. cümleleri ile de başlamıştır. Bazı mezar taşları da merhum, merhum ve mağfur cümleleri ile başlamaktadır. Bazı kitabelerde ise bu ifadelerden hiçbirisi olmayıp direk metin kısmına girilmiştir.

Muğla Şehir Eski Mezarlığında bulunan mezar taşı kitabelerinde şiirsel olarak en fazla;

Ziyaretten murat olan duadır

Bugün bana ise yarın sanadır

dizeleri ile

Bakıp geçme ey Muhammed Ümmeti

Ölünün diriden bir Fatiha minneti

Ve

Gelüp kabrime ziyaret iden ihvânım gibi mısraları ülkemizin pek çok mezarlığında görebiliriz. Mezar taşı kitabelerinin son satırı genellikle “Fatihâ” ile bitmektedir.

Mezar kitabelerindeki metnin içeriğine bakıldığında lirik bir dil kullanıldığı görülmektedir. Kitabelerde dünyanın faniliği vurgu yapılmış, mezar sahibi için Allah’tan af dilenilip cennete kabulü istenilmiş. Genellikle kitabenin son kısmında ise gelen ziyaretçilerden Fatihâ okumaları talep edilmiştir.

Muğla Şehir Eski Mezarlığı’nda 1. Adadan 40. Adaya kadar yapılan araştırmada altmış iki mezar taşında şiirsel diziler yer almaktadır.

Tablo 5:Mezar Taşında Bulunan Şiirsel Dizeler

Mezar Taşı Katalog No	Şiiri
18-1-1	Mazhar olup gül..... Zikir için.....ettim.....
20-2-1	Firak-ı hasretim gelmez beyana Velu kuluna ile yevmil kıyame
21-1-1	Bakub geçme ey Muhammed ümmeti Ölünün diriden bir Fatihâ minneti
28-3-1	Ruhum için eyle Fatihâ ide merhum
28-3-2	Bakub geçme ey Muhammed ümmeti Ölünün diriden bir Fatihâ minneti Gelüp kabrime ziyaret eyleyen ihvanım Okusunlar ruhum için Kulhuvalah ayeti
30-2-1	Bıraktı rahat ve taht-ı hayatı Hüda yoluna kurban eyledi canını Manası ve kafiyesi düştü... Kamusu... himmet bir cümle
30-2-2	Bu dünyaya gelen elbet gider Sonunda hasretiyle kor gider
30-2-3	Ah mevt Yat yavrum küçük mezarında Çürüdün unutmuyor Unutur mu acaba Annen seni cihanda Tomurcuk bir gül idin Yuvamda
30-2-5	Bulamadık derdine derman-ı muvafık-ı dert İrciî emrin işitip heman ettin seyran Dedi fevtine cevherle zekai tarih Eyleye kabrini hak ravza-i firdevs-i cennet

.30-2-6	Ah mine'l mevt Mahzar oldum bezm-i hayat-ı nefs-i mutamaine Nagehan irciî emrine karşı Tasdik-i iman ile sehv-ü hata ettim Küllü nefsin zaikat'ül mevt sırrına karşı Dehr için beyhude efkâr etmiş idim Ya Rabb Gafur-u Rahim-ül Rahman ismine karşı
30-3-3	Geldiğinde kişinin eceli vermezler aman Canib-i emre heman eyler teyran Bulmadık derdine derman-ı muvafık-ı dert İrci emrin işitip heman ettin seyran Dedi fevtine mücevherle zekai tarih Eyleye kabrimi hak ravza-i firdevs-i cenan
32-3-1	Ziyaretten murad bir duadır Bugün bana ise yarın sanadır
32-3-2	Ey ziyaret eyleyen ehli vefa Ruhuma bir Fatiha kılsın ata Küllü nefsin zâikât asarına Kıldı mazhar-ı cismi emri Hûda
32-3-4	Cümle derde bir deva vermiş Hûdâ Dae mevte irciî den maada Hükmü lâ yesteharune tabiî Avni Efendi etdi emre iktida Ah pek genç gitti dar-ı fenadan Firkati çıkmaz gönülden ebada
32-3-5	Ziyaretten murad bir duadır Bugün bana ise yarın sanadır
32-3-6	Küllü nefsin zâikâtü hükmünce yok Cam-ı zehr-i leb-i eceli içmeyen Her ne vârı var ise hep terk edip Bu güzargah-ı fenadan geçmeyen
32-3-7	İlahî arz idüb geldim sana Aşığım çoktan beri ben sana Affina mağruren ettiğim isyanım Eyle mağfîret sen Rabbim bana
32-3-8	Ziyaretten murad bir duadır Bugün bana ise yarın sanadır
32-3-9	Azm idüb fânî cihanda evlâdının bir gülü Bir nihâl gonca idi ol cennet bülbülü Hasretiyle firkatiyle yaktı cân ile dîli Ben öldüm Firdevs-i âğla yaslı
32-3-10	Gonca iken geldi ecel başıma Girmiştim henüz üç yaşına Ağlaya mader ile pederim Ben onlara cennette rehberim

34-2-1	Yok bu dünyayı denide bir ahad ferdünde fam Padişah olsan da encami olursun telh-kam Gör bugün Hamza Hayati Bey defin-i hakdır Ol vatanperver ki vermiş idi nizamı Okuyup seng-i mezarın Fatiha han ol heman Et dua kabrin Huda etsin darüs's-selam Eşk-i çeşmim Zekai yazdırdı tarih fevtine Sal-i fevtidir bin üçyüz...utuz dokuz tamam
34-3-2	Gömdüler merhum baharı Ömründe kalp hastalığından İrtihal etti o vücud Hüznü şimdi nemun senden Fatiha İster.....sükûndur
34-3-3	Ah ey zahir Ben bir gonca idim reng Ü edada soldurdu Felek ekte beni bu hâke
34-3-4	Herkesi iyilikte memnun ederdi Hüsnü müştehir idi ânın Cennet-i âlâda bulsun hoş makam Mazharı eltâfı olsun Hûda'nın
34-3-5	Bak da ibret al şu kabristana ya ehli fena Bir gün olur sen de eylersin heman azm-i beka İşte Silme zade Hacı Hayıf Ali'nin zevcesi Bulmadı Hatice çare eyledi....hayra Fevtine yazdı Ziya tarih okuyup Fatiha Câyını Rabbim ide heman rüşenâ
34-3-5 (Ayak Ucu Mezar Taşı)	Nev Emri Hakla genç iken oldu cenâna sakın Hame-i matemle yazdı fevtine tarih-i ziya
34-3-6	Bakub geçme ey Muhammed Ümmeti Ölünün diriden bir Fatiha minneti Gelüp kabrimi ziyaret eyleyen ihvanımız Okusunlar ruhum için kulhüvellah ayeti
34-3-7	Bakub geçme ey Muhammed ümmeti Ölünün diriden bir Fatiha'dır minneti
35-1-1	Bir neslin idim uçtum bu damdan Felek ayırdı beni anamla babamdan
35-1-2	Ey mürüvvet sahibi handân-ı dîl Her işin mercii zir-i zemin Ruhuma bir Fatiha ihsan idin Dü cihânda muhterem olsun hemin

35-2-4	Nucû etdi gitti cennet bağına Dar-ı hasret akdî vâlidinin üstüne
36-2-1	Okuya bir Fatiha ruhuma Li'l-âlemin durağı cennet Ola makamın el mümin
36-2-3	Ah Sıdıkam senin için didiler Kan Ağlasun gül yüzün Nergisi güzin gonca yâd eylesin
36-2-4	Açılmış gül gibi Soldum cihanda
36-2-7	Bulmadım dar-ı fenada..... ile buldum vahdeti Varlığı geçüp aldım....vuslatı
37-3-1	Gonca iken-Geldi ecel Başıma henüz-Girmişdim yirmi
38-1-1	Ah kim derdin tedavisi arandı bir zaman Peyk-i mevt erdi hayat bir dem aman Her sözün nükteyi haiz.....idi Fikri dindarınki takdir ederdi müslüman Aşk-ı Mevla ile can verdik de müstağrib değil Ellerin çarpıp seni ikbal ederse huriyan Cevher aşkıyla yaz tarih zekai fevtine Bir şevket meskenin cennet asan oldu heman
38-2-1	Ziyaretten murad bir duadır
38-2-2	Çün ecel geldi ona olmaz aman Cürmümü af eyle ya Rabbe'l menan Mağfiret kıl olmasın halim yaman Kıl şefa'at Muhammed her zaman
38-2-3	Ziyaretten murad bir duadır Bugün bana ise yarın sanadır
38-2-5	İthaf ve ihda et bir Fatiha Makberi olan cerm-i habibe İki çıkınca tarih tamında irtihal Habibe senin makamı seb'a dar-ı cennet safha
38-2-6	Gonca İken geldi ecel başıma Girmiş idim yirmi yaşıma Ağlamaya madar ile pederim Ben onlara Firdevs-i âlâ da rehberim
38-2-8	Terk idip gonca..... Afv eyle Ya Rabbi'r-Rahim asanımı Tehlil ve'l-hâlas daimen Mücibi mahşerde cennetin et makamına
40-1-1	Ah mine'l mevt Cihan bağında asla kimse ummasın vefa

	Akibet kast eyledi cellad canıma Nev civan ömrümü bitirdim görmedim hiçbir safa Eyledim hâlas cihandan mağfîret kılsın Hûda
40-1-2	La Hay İlla hu ey Zair ehli vefa Ruhum için eyle Fatiha ihda Namdaş Hazret-i İsmail hakkı çün Zenbini afv kıla ol hazret-i Hûda
40-2-2	Hû meded peyk-i ecel savbına pûyân oldu âh Cân-ı pâki bâğ-ı mevâya şitâbân oldu âh Şîme-i hûbu kulûb-ı akrabâdan cây-ı-gîr Olmuş iken şimdi perişân oldu âh Beş nefer evlâdını mevlâya tevdî eyleyip Hûriler gülizârına uçub hazan oldu âh Taşına biz-zât Zekâî yazdı cevher tarihin Firkatiyle dîdeler hûn sîne nâlân oldu âh
40-2-3	Ben bir gül idim reng-i edada (?) Soldurdu felek beni aldı bu hâna Ağlaman pederim maderim hem Şâfî rehberim size firdevs-i alâda
40-2-4	Ey meded bulunmadı derdimin bir çaresi Genç yaşında tekmiî imiş vadesi Nice ruhani ve cismani tedbir etdiler Ne çare dolmuş ecel peymanesi
40-2-5	Bakub geçme ey Muhammed Ümmeti Ölünün diriden bir Fatiha minneti Gelup kabrimi ziyaret eden ihvanıma Okusunlar Kulhuvallah ayeti
40-2-6	Bakmadın dünyanın ey Gül idin erişti har har ecel gülünarına Akibet zîr-i turabdan seyr-i cennet eyleyip Goncalara dikmeğe şayan eyledin mezarına Tarih-i fevtin bir kai yazdı cevher gülün ile Demde yavrucakların yandı hicrin narına
40-2-9	Mehmed abd-ı aciz kulun Söyler ya rabbena fağfirlena ve erham lene
40-2-10	Zîruh olan kalmaz dünyada Heman bâki kalır Allah
40-2-11	Firak-ı hasretim gelmez beyana Velu kuluna ila yevmil kıyama
40-2-12	Bakub geçme ey Muhammed ümmeti Ölünün diriden bir Fatiha minneti
40-2-13	Ziyaretten murad bir duadır Bugün bana ise yarın sanadır

40-3-1	Çün ecel geldi olmaz âna aman Cürmümü afv eyle ya Rabb’el Mennân Mağfîret kıl olmasın halim yaman Şefaât kıl ruz..... yâ Muhammed her zaman
40-3-2	Eyledim davet altmış yıl mudam Arz-ı mahşerde Şefî’im ol Bilal Rahmetinle kıl şefaât ya Muhammed
40-3-3	Nazar kıl ibret al kabrimin taşına Birgün olur senin de gelir başına
40-3-4	Bakub geçme Muhammed ümmeti Ölünün diriden bir Fatiha minneti
40-3-5	Çektiler cümle âlem hicranıyla diye Bulmuş hükmü kalem dar-ı dünyayı vefa Emri Hakkın sadru irci zuhuru
40-3-6	Bu dünyaya gelen elbette gider Sonunda hasretle kor gider
40-3-7	Bakub geçme ey Muhammed ümmeti Ölünün diriden bir Fatiha minneti Gelüb kabrimi ziyaret eyleyen ihvanımız Okusunlar kulhuve’llah ayeti

Mezar taşı kitabelerinde geçen bu tür ifadeleri; İstanbul Süleymaniye Camii Haziresi,⁸⁶ Zeytinburnu mezar taşlarında⁸⁷, Ünye Çamlık Feneraltı Mezarlığı,⁸⁸ Bitlis tarihi mezar taşları,⁸⁹ Gelenbe ve Civarı Osmanlı Dönemi mezar taşlarında⁹⁰, gibi Anadolu’nun pek çok mezarlığında görmek mümkündür.

Mezar kitabelerinde erkekler için genellikle: Ağa, el-Hac, el-Hacı, Hacı, Hafız, Müfti, Onbaşı, Mahdumi, Zade vb. belirtici lakap veya unvan isimler kullanılmıştır.

Erkek mezar taşı kitabelerinde isim olarak; Ali, Mehmet, Arif, İbrahim, Halil, Mustafa, Salih, İsmail, Süleyman, Hüseyin, Hasan, Mahmut, Avni, Yusuf, vb. isimler geçmektedir.

⁸⁶ Nacide UYSAL, “Süleymaniye Camii Haziresi” Doktora Tezi, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri, 2013.

⁸⁷ Süleyman BERK, *Zeytinburnu’nun Tarihi Mezar Taşları*, Zeytinburnu Belediyesi Yayın No:8, İstanbul 2006.

⁸⁸ Şerif Tali, “Ünye Çamlık Feneraltı Mezarlığı Mezar Taşları ve Kitabeleri”, *Dil ve Edebiyat Dergisi*, S. 45, 2018.

⁸⁹ Kadir Pektaş, *Bitlis Tarihi Mezarlıkları Ve Mezar Taşları*, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara 2001.

⁹⁰ Mahmut Küçük, “Gelenbe ve Civarı Osmanlı Dönemi Mezar Taşları” Yüksek Lisans Tezi, Isparta Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta, 2020.

Tablo 5 : Erkek Mezar Taşlarındaki isim ve Unvanlar

Mezar Katalog No	Taşı	İsim	Unvan	Cinsiyet
18-1-1		Mehmed	Hacı	Erkek
21-1-1		Ali	Çavuş oğlu	Erkek
24-3-1		İbrahim	Hafız	Erkek
28-3-1		Mahmud	Berber	Erkek
30-2-4		Ahmed Nuri	Bey	Erkek
30-2-6		Mustafa	Helvacı	Erkek
32-3-7		Süleyman	Hafız	Erkek
32-3-8		Hüseyin	Hacı	Erkek
33-1-1		Arif	Ağa	Erkek
34-2-1		Asım BeyzadeHayati	Bey	Erkek
34-3-1		Piriştineli Mustafa	Ağa	Erkek
34-3-4		Ali	Hacı-Ağa	Erkek
35-2-1		Emin	Ağa	Erkek
36-2-7		İsmail	Hacı	Erkek
38-1-1		Şevket	Hacı Fevzi-zade	Erkek

38-1-2	Şükrü	Ağazade-Efendi	Erkek
38-2-1	İsmail	Hacı	Erkek
38-2-2	Salih	Hacı	Erkek
38-2-7	Zekai	Müfti El-Hac-Efendi	Erkek
38-2-9	Mehmed	El-Hac-Efendi	Erkek
40-1-2	İsmail	Ağa-zade	Erkek
40-2-8	Sadık	Muğla Redif Taburu Kol Ağası	Erkek
40-3-1	Mehmed	Ağa	Erkek
40-3-2	Yusuf	Asdarcı-zade Hafız Hacı	Erkek
40-3-3	Mehmed	Hacı	Erkek
40-3-6	İbrahim	Onbaşı	Erkek

Mezar taşlarında kadınlar için ise: Kerime, Zevcesi, Hanım, Kadın, Haremi, Ehli, Kızı, vb. belirtici unvan, lakap veya saygı ifade eden isimler kullanılmıştır.

Kadın mezar taşlarında ise Naciye, Fatma, Zehra, Hatice, Gülkız, Sıdıka, Bakiye, Hamide, Atiye, Hafize, Gül, Raziye, Fadime, Habibe ve Ayşe isimleri geçmektedir.

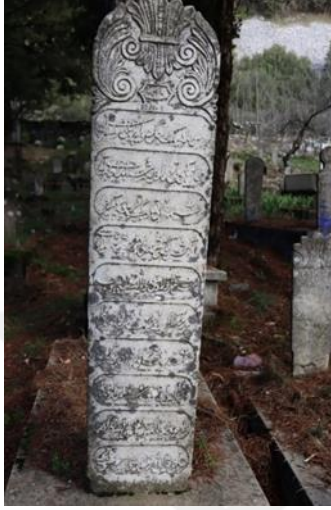
Tablo 6: Kadın Mezar Taşlarındaki İsim ve Unvanlar

Mezar	Taşı	İsim	Unvan	Cinsiyet
-------	------	------	-------	----------

Katalog No			
18-1-2	Şahan	Zevcesi	Kadın
30-2-3	Necle	Kızı	Kadın
30-2-5	Zeliha	Ehli	Kadın
30-3-2	Mafer	Kerimesi	Kadın
30-3-3	Atiye	Haremi	Kadın
32-3-1	Fatma	Zevcesi	Kadın
32-3-2	Zehra	Kerimesi	Kadın
32-3-5	Zehra	Zevcesi-Hanım	Kadın
32-3-6	Gül Ayşe	Zevcesi	Kadın
32-3-9	Zehra	Kerimesi	Kadın
34-3-5	Hatice	Zevcesi	Kadın
34-3-7	Raziye	Zevcesi	Kadın
35-1-2	Seymah	Zevcesi	Kadın
35-2-2	Emetullah	Zevcesi	Kadın
35-2-4	Bakiye	Kerimesi	Kadın
36-2-3	Sıdika	Kerimesi	Kadın
36-2-5	Ayşe	Zevcesi	Kadın

36-2-6	Fatma	Kerimesi	Kadın
37-3-1	Kamile	Kerimesi	Kadın
38-2-3	Hafize	Zevcesi	Kadın
38-2-4	Ayşe	Zevcesi-Kadın	Kadın
38-2-5	Huri	Haremi	Kadın
38-2-8	Hafize	Haremi	Kadın
40-1-1	Naciye	Refikası-Hanım	Kadın
40-2-2	Adile	Halilesi	Kadın
40-2-4	Gül kız	Zevcesi	Kadın
40-2-6	Gül	Haliliye-Hanım	Kadın
40-2-7	Fatma	Sevgili-Haremi	Kadın
40-2-11	Fatma	Kerimesi	Kadın
40-2-14	Fadime	Kerimesi	Kadın

Muğla Şehir Eski Mezarlığı'nda mezar taşlarının boyları genellikle bir metrenin altında veya bir metreye yakın uzunluktadır. Ancak incelenen mezar taşlarında nda en uzun 2 mezar taşına rastlanmıştır. Bunlar; 1.45 m ölçüleri ile 40-2-2 ve 40-3-5 numaralı mezar taşlarıdır.

**Resim 170: 40-2-2
Numaralı Mezar Taşı**

**Resim 171: 40-3-5
Numaralı Mezar Taşı**

Ancak satır yönünden 30-2-3 ve 30-2-4 numaralı mezar taşları ise on iki satır ile en uzun mezar kitabelerine sahiptir.

**Resim 172: 30-2-4
Numaralı Mezar Taşı**

**Resim 173: 30-2-5
Numaralı Mezar Taşı**

3.7. Mezar Taşlarında Latin Harflerinin Kullanımı

İncelediğimiz Muğla Eski Şehir Mezarlığı'nda 1.Adadan 40.Adaya kadar, 1928 yılında yapılan Harf Devrimi'nden sonra Osmanlı dönemine ait 7 mezar taşı tespit edilmiştir. Mezar taşlarının bazen ön yüzü Latin harfleriyle bazen de Arap harfleriyle işlenmiştir. Genellikle başucu taşında Arap harfli Osmanlı Türkçesi kullanılırken, ayak taşında ise Latin harflerine dayanan yeni Türk alfabesiyle defnedilen şahsa ait kısa bilgiler yer almaktadır.¹ Kasım 1928'de harf inkılabıyla ilgili kanunun kabul edilmesiyle birlikte yeni Türk alfabesi kullanılmaya başlanmıştır. 1 Ocak 1929 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere eski harflerin kullanışı resmen yasaklansa da Muğla Şehir Eski Mezarlığı'ndaki mezar taşlarında 1941 yılına kadar kısmen de olsa Arap harfli Osmanlı Türkçesinin kullanıldığı bilgisine ulaşılmıştır. Özellikle 20.yy başlarına tarihlenen bazı mezar taşlarının, Cumhuriyet'in ilanından sonra ayak taşında veya arka tarafına mevcut metnin Latinize edilmiş hali yazılmıştır. Latin harfleriyle yazının mezar taşına sonradan yazılma sebepleri ise şu şekilde açıklanabilir: Mezar taşlarının kaybolma ihtimaline karşı önlem ve varisleri tarafından Arap harfleriyle yazılan yazının anlaşılması, böylece dua etme imkânının sürdürülmesi. Muğla Şehir Eski Mezarlığında bu tür

mezar taşlarından toplam 21 kitabe bulunmaktadır. Latin harflerinin kullanımı mezar taşının kime ait olduğuna dair açıklık getirmektedir. Cumhuriyetten sonra Arap harflerinin kullanımı yasaklanması halkın bir o kadar Arap harflerinden uzak durmasına ve mezar taşlarının bu dönemden sonra okumakta zorluk çekmesine sebep olmuştur. Hatta mezar kitabelerinde Latin harfleri bulunmamasına rağmen halk, Arap harfleriyle yazılmış baş taşına ilerleyen zamanda Latin harfleriyle mevtanın ismini, lakabını ve ölüm tarihini üzerine kazımıştır.

18-1-1. Numralı mezar taşında son satırın hemen altında Latin harflerinin mezar taşına eğrelti bir şekilde kazındığını görülüyor.

Resim 174: 18-1-1. Numaralı Mezar Taşı

Ayak taşına Latin harfleri yazılmış mezar taşına örnek olarak aşağıdaki 38-3-1 numaralı mezar taşı verilebilir.

**Resim 175: 38-3-1
Numaralı Baş Taşı**

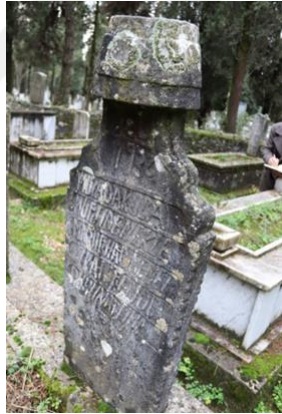

**Resim 176: 38-3-1.
Numaralı Ayak
Taşı**

Baş taşının ön yüzü Arap harfleriyle, arka yüzü ise latin harfleriyle yazılmış örnek ise, 38-2-7 numaralı mezar taşı verilebilir.

**Resim 177: 38-2-7
Numaralı Mezar
Taşı Ön Yüzü**

**Resim 178: 38-7-2
Numaralı Mezar
Taşı Arka Yüzü**

Osmanlı Dönemi mezar taşlarının Cumhuriyet Dönemi mezar taşlarına etkisi olarak İzmir’de Kokluca Mezarlığı’nda 20. yüzyıl mezar taşlarının Latin harfleriyle kullanılmış olmasına rağmen malzeme ve süsleme olarak 18.-19. yüzyıllarda

yapılmış örneklerinden etkilenildiğinden bahsedilmektedir. Bu mezar taşlarının bir kalıp ile yapıldığı veya seri üretim ile üretilmiş olma ihtimali yüksektir.⁹¹

⁹¹ Bkz., Ersel Çağlıtütüncügil, “Geç Dönem Osmanlı Mezar taşı Üretim Sürecine Bir Örnek: Kokluca (İzmir) Mezarlığı”, *TÜBA-KED*, S.22, 2020, s.112-126.

SONUÇ

İnsanoğlu, dünyadaki yaşamının son bulmasıyla toprağa gömüleceği inancına ve gömülme yerinin belli olması gerektiği uygulamasına sahiptir. Ölen kişinin kabre konması ve yerinin bilinmesi inancına zamanla farklı sanatsal eklemeler yapılmıştır. Bunlardan biri mezar taşı dikme geleneği olmuştur. Mezar taşları, dini birer sembol olmalarının yanı sıra dönemine ait tarihi, sanatsal ve mimari özellikler dâhil çeşitli bilgiler aktaran önemli yapılardır. İslam tarihi boyunca farklılık gösteren mezarlık ve kabirler Osmanlı döneminden Cumhuriyet dönemine geçişte daha sade bir görünüme sahip olmuştur.

Muğla Şehir Eski Mezarlığı geniş bir alana sahiptir. 84 adadan oluşmakta ve her adada 3 ve 4 parsel bulunmaktadır. Mezarlıkta Osmanlı dönemine ait yüzlerce mezar taşı yer almaktadır. Yapılan araştırmada Osmanlı Türkçesi ile yazılmış birçok mezar taşı tespit edildi. Hem konunun kapsamı hem de zaman açısından mezar taşlarını incelemede kısıtlamaya gidilmiş ve bir kısmı incelemeye tabi tutulmuştur. Araştırılan kısım 1. Adadan 40. Adaya kadar olan yerdeki mezar taşlarıdır. Muğla Şehir Eski Mezarlığında 1. ve 40. Adada bulunan mezar taşları içerik ve form açısından birbirinden farklı biçimlerde Arap harfleriyle yazılmış seksen altı adet eski mezar taşı bulunmaktadır. Çift sayılı adalarda Osmanlı dönemine ait mezar taşlarının daha sık olduğu tespit edilmiştir.

Muğla Şehir Eski Mezarlığında bulunan Osmanlı Türkçesi ile yazılmış mezar taşlarının günümüzdeki durumu, malzemesi ve işleniş tekniği, yapısal şekilleri, baş ve ayak taşları, ölçüleri, süslemeleri, cinsiyet yönünden gruplandırılması, yazı türleri ve stillerine göre başlıkları sınıflandırarak değerlendirilmesi yapılmıştır. Mezarlıktaki mezar taşları iki sebepten dolayı tahribata uğramışlardır. Mezar taşlarının birçoğu hava şartları ve beşerî faktörlerden dolayı tahrip olmuş ve okunamayacak hale gelmiştir. Mezar taşlarındaki tahribatın nedenlerini; 1920'li yılların sonuna doğru Osmanlı dönemine ait mezar taşlarının başka mezarlıklardan alınıp Muğla Şehir Eski Mezarlığı'na taşınması, bazı mezar taşlarında malzeme olarak dökme çimentonun kullanımı ve olumsuz hava şartları olarak sıralayabiliriz.

Muğla Şehir Eski Mezarlığı'nda incelediğimiz mezar taşlarının üzerinde ölen kişinin ölüm tarihi, memleketi, mesleği, ölüm nedeni, askeri görevi, çeşitli güzel sözler, şiirler ya da kaç yaşında vefat ettiği bilgileri yer almaktadır. Mezar taşı kitabelerinde yazı stili olarak sülüs ve talik yazı stili kullanılmıştır. Bunlardan yetmiş sekiz adedindeki mezar taşı kitabeleri sülüs yazı stili ile yazılmıştır. Sekiz adet mezar kitabesi ise talik yazı stilindedir.

Başlık olarak çoğunlukla fes tipi başlıklar yer almaktadır. Bunun yanı sıra sarıklı başlıklar da bulunmaktadır. Ancak bazı mezar taşı başlıkların kırıldığı da tespit edilmiştir.

Muğla Şehir Eski Mezarlığı'nda süsleme olarak stilize edilmiş bazı bitki ve ağaçların genellikle alınlık kemerinin üzerinden tepe noktasına kadar yükselen, iki yandan alınlığı çevreleyen akant ve kenger yaprakları, vazo, saksı, hurma ağacı, üzüm ve asma motifleri, selvi motifi, ay- yıldız, kılıç kabzası gibi sembolik motiflerin yer aldığını görüyoruz.

Mezarlıkta incelediğimiz mezar taşlarının alınlığı, gemi teknesi kemerli, üçgen kemerli, sivri kemerli ya da yuvarlak kemerli olmak üzere 4 tiptedir. Genellikle bu dört tipteki kemer çeşitlerine rastlanmıştır.

Mezar taşı kitabelerinin, Osmanlı Türkçesi ve Latin harflerle yazılarak mezar kitabesi hakkında bilgi verilmiştir. 1. Adadan 40. Adaya kadar kısımda 6 adet mezar taşında hem Arap harflerinin hem de Latin harflerinin yazıldığını görmekteyiz. Mezarlığın tamamında bu tür mezar taşlarından 21 adet bulunmaktadır. Malzeme olarak dökme çimento, mermer ve yerel taş kullanılmıştır. Kitabelerde 19. Yüzyıl başlarında malzeme olarak mermer kullanılsa da, 20. Yüzyıl başlarında dökme çimento kullanılması zamanla aşınmalara ve dökülmelere yol açmıştır.

Mezar kitabelerinin hitap kısmında çoğunlukla Hüve'l-Bâkî, Hüve'l-Hallâkul-Bâkî, Ah Minel Mevt ve Zahir gibi ifadeler yer verilmiştir. Bazı mezar taşları ise ölen kişinin doğrudan ölüm tarihi ile başlamıştır. Bazı kitabelerde ise bu ifadelerden hiçbiri olmayıp direk metin kısmına girilmiştir.

Mezar taşı kitabelerindeki tarihlere bakıldığında incelenen en erken tarihli mezar kitabesi 34. Ada 3. Parsel 7 numaralı, H.1229/ M.1813 tarihli mezar kitabesidir. Osmanlı Türkçesi ile yazılmış en son mezar kitabesi ise Cumhuriyet

Dönemi'ne ait 37. Ada 2. Parsel 1 numaralı M.1941 tarihli mezar taşıdır. Mezar taşının Arap harfleriyle yazılı olan kitabesi tahrip olduğu için ayakucu taşından isim ve tarih bilgisine ulaşıyoruz.

İncelenen seksen altı adet mezar taşı kitabesinden otuz dört adedi kadın, elli iki adedi ise erkek mezarına aittir. Erkek mezar taşı kitabelerinin sayısının fazla olması, erkeklerin toplumsal konumlarının veya onların üstlendikleri görevlerin kadınlara nazaran daha fazla ön planda olmasından kaynaklandığı tahmin edilmektedir.

Bazı mezar kitabelerin en alt kısımları beton altında kalmış ya da toprağa gömülü olduğu için mezar taşının son satırı okunamamaktadır. Bazılarında ise tamamen okunmayacak hale geldiği için yazılar okunamadığı için çalışmaya dâhil edilmemiştir.

İncelenen bazı mezar taşlarının kırılmış ya da malzemedен ötürü parçalanmış olduklarını görüyoruz. Bazılarının üzerini yosun tutmuş, bazıları yere yıkılmış, bazıları da eğri durmaktadır. Bazı mezar taşlarının ise 1920'lerde taşınma faaliyetinden dolayı mezarı yoktur. Birçok mezar taşı üst üste koyulmuş olup bakımı yapılmadığı için günümüze ulaşmadan kaybolma tehlikesi ile karşı karşıya kalmaktadır.

Mezar taşlarının korunması için taşlar büyük bir titizlikle uygun biçimde temizlenmeli, yerde bulunan kırık başlıklar bir an önce işin uzmanları tarafından tadilatı yapılmalı, tadilat yapılırken taşların beton altında kalmamasına dikkat edilmelidir. Ayrıca mezar taşlarının okunması için farklı bir boya ile boyanmamalı ve Osmanlıca metin üzerine Türkçe yeni taş yaptırılmamalıdır. Eskiye muhafaza ederek mezarın bir tarafında uygun yerde Türkçe yeni mezar taşı yaptırılması düşünülebilir. Gerekli kurumlar ile işbirliği içinde olup tarihi mezar taşlarının korunması titizlikle yürütülürse gelecek nesillere miras olarak aktarılabilir.

KAYNAKÇA

- Akar, Azade, “Tezyini Sanatlarımızda Vazo Motifleri”, *Vakıflar Dergisi*, S.8, Ankara,1969, ss. 267-274.
- Altun Ara, “Karahanlılar”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi (DİA)*, C. 24, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul, 2001.
- Aslanapa, Oktay, *Türk Sanatı El Kitabı*, İstanbul, İnkılâp Kitabevi, 1993.
- Aslanapa, Oktay, *Türk Sanatı*, 3. Basım, İstanbul, Remzi Kitabevi, 1993.
- Aydoğdu, Günnur, “Amasya Mezar Taşları”, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 1997.
- Berk, Süleyman, *Zeytinburnu’nun Tarihi Mezar Taşları*, Zeytinburnu Belediyesi Yayın No:8, İstanbul, 2006.
- Bozkurt, Nebi, “Mezarlık”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi (DİA)*, C.29, .
- Bozkurt, Nebi, “Sarık”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi (DİA)*,C.36, İstanbul, 2009.
- Can, Yılmaz, – Gün, Recep, *Ana Hatlarıyla Türk İslam Sanatları ve Estetiği*, 1. Basım, İstanbul, Kayıhan Yayınları, İstanbul, 2006.
- Can, Yılmaz, – Gün, Recep, *İslam Sanatına Giriş*, 1. Basım, İstanbul, Değerler Eğitimi Merkezi Yayınları, İstanbul, 2009.
- Çağlıtütüncügil, Ersel, “Geç Dönem Osmanlı Mezar taşı Üretim Sürecine Bir Örnek: Kokluca (İzmir) Mezarlığı”, *TÜBA-KED*, S.22, 2020, s.111-129.
- Çakmak, Şakir, *Muğla Cami ve Mescitleri*, Muğla Belediyesi Kültür Yayınları:12, Muğla, 2013.
- Çal Halit-Çal Özlem, *Kastamonu Atabey Camisi ve Türbesi Hazirelerindeki Mezar Taşları*, Kastamonu Belediyesi Yayınları, Ankara, 2008, s.20.
- Çal, Halit, “Göynük(Bolu) Şehri Türk Mezar Taşları”, *Vakıflar Dergisi*, C. 30, 2007, s.295-383.
- Çal, Halit, “İstanbul Eyüp’teki Erkek Mezartaşlarında Başlıklar, III. Eyüpsultan Sempozyumu Tebliğler”, İstanbul, 28-30 Mayıs 1999.
- Daş, Ertan-Çakmak Şakir, *Karşıyaka’nın Taş Çiçekleri*, Karşıyaka Belediyesi Kültür Yayınları, İzmir, 2013.

- Demirci, Kürşat, “Kabir”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi (DİA)*, C. 24, İstanbul, 2011.
- Derman, M.Uğur, “Talik”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi (DİA)*, C.39, Türkiye Diyanet vakfı Yayınları, İstanbul, 2010.
- Eminoğlu, Mehmet, *Osmanlı Vesikalarını Okumaya Giriş*, 14. Baskı, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara, 2015.
- Eroğlu, Zekai, *Muğla Tarihi*, Muğla Büyükşehir Belediyesi Kültür Yayınları 13, Marifet Basımevi, İzmir, 2018.
- Eyice, Semavi, *Mezarlıklar ve Hazireler*, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara, 1996.
- Günay, Ünver, Güngör, Harun, *Başlangıçlarından Günümüze Türklerin Dinî Tarihi*, İstanbul, Rağbet Yayınları, 2007.
- Güzel, Emine, *Osmanlı Erkek Mezar Taşlarında Serpuş Biçimleri*, Çizgi Kitabevi, Konya, 2019.
- Harman, Ömer Faruk, “Hâbil ve Kâbil”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi (DİA)*, C.14, Türkiye Diyanet vakfı Yayınları, İstanbul, 1996.
- Karamağaralı, Beyhan, *Ahlat Mezar Taşları*, Kültür Bakanlığı Yayınları / 1394, Ankara, 1992.
- Kuban, Doğan, *100 Soruda Türkiye Sanatı Tarihi*, 2. Baskı, Gerçek Yayınevi, İstanbul, 1973.
- Küçük, Mahmut, “Gelenbe ve Civarı Osmanlı Dönemi Mezar Taşları”, Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta, 2020.
- Laqueur, Hans-Peter, *Hüve'l-Baki İstanbul'da Osmanlı Mezarlıkları ve Mezar Taşları*, çev. Selahattin Dilidüzgün, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul, 1997.
- Laqueur, Hans-Peter, *Mezar Taşlarında Harf Devrimi*, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara, 1989.
- Mete, Zekai, “XV. ve XVI. Yüzyıllarda Muğla ve Yöresi”, Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Muğla, 2004.
- Mete, Zekai, “Muğla”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi(DİA)*, C.30, Türkiye Diyanet vakfı Yayınları, Ankara, 2020.

Muğla İl Yıllığı, 1973.

Önkal Hakkı, “Türkiye’de Türbe Mimarisi Araştırmaları”, *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi*, C. 7, Sayı 14, 2009, ss. 125.

Pektaş, Kadir, *Bitlis Tarihi Mezarlıkları ve Mezar Taşları*, Ankara, Kültür Bakanlığı Yayınları, 2001.

Roux, Jean Paul, *Türklerin Ve Moğolların Eski Dini*, çev. Aykut Kazancıgil, 2. Baskı, İstanbul, İşaret Yayınları, 1998.

Serin Muhittin, “Sülüs”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi (DİA)*, C.38, Türkiye Diyanet vakfı Yayınları, İstanbul, 2010.

Şeker, Mehmet, - Genç, Süleyman, *Türk Medeniyeti Tarihi*, 7. Baskı, Eskişehir, Anadolu Üniversitesi Web-Ofset Tesisleri, 2006.

Şimşek Erhan, “Şarkikaraağaç Alcıklar Ve Kale Mezarlıklarındaki Osmanlı Türkçesi İle Yazılmış Mezar Taşları”, Yüksek Lisans Tezi, Isparta Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta, 2019.

Tali, Şerif, Ünye “Çamlık Feneraltı Mezarlığı Mezar Taşları ve Kitabeleri”, *Dil ve Edebiyat Dergisi*, S. 45, 2018, s. 371-404.

Tekeli, İlhan, *Tarih İçinde Muğla*, Muğla Belediyesi Yayınları-1, Muğla, 2006.

Tezcan Hülya, “Fes”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi (DİA)*, C.12, Türkiye Diyanet vakfı Yayınları, İstanbul, 1995.

Uğraşkan, Erol, “Kastamonu Ferhat Paşa ve Atabey Gazi Camileri’nin Hazirelerindeki Mezar Taşları”, Yüksek Lisan Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya, 2007.

Uluçam, Abdüsselâm, *Eski Erçiş-Çelebibağı Mezarlığı Ve Mezar Taşları*, Ankara, Türk Tarih Kurumu Basımevi, 2000.

Unat, Faik Reşit, *Hicri Tarihleri Miladi Tarihe Çevirme Kılavuzu*, Ankara, Türk Tarih Kurumu Basımevi, 1959.

Uysal, Nacide, “Süleymaniye Camii Haziresi”, Doktora Tezi, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri, 2013.

Yaman, Bahattin, “Isparta Gülcü Mezarlığı Mezar Taşları”, Ankara, *Erdem*, C. 16, S. 48, 2007, ss. 169-201.

Yazıcı, Muhammed, “16. Yüzyılda Batı Anadolu Bölgesi’nde (Muğla, İzmir, Aydın, Denizli) Türkmen Yerleşimi ve Demografik Dağılım”, Yüksek Lisans Tezi, Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Muğla, 2002.

Yıldız, Hakkı Dursun, “Abbasiler”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi (DİA)*, .C.1, İstanbul, 1988.

Elektronik Kaynaklar

<https://www.mu.edu.tr/tr/genel-bilgiler/bilgiler/mugla-hakkinda>, (07.04.2022).

<https://www.ttk.gov.tr/tarih-cevirme-kilavuzu/>, (01.02.2022).

<https://kuran.diyanet.gov.tr/mushaf>, (23.04.2022).

<https://www.arkeolojikhaber.com/haber-ilteris-kaganin-kulliye-ve-yazitinin-kesfi-resmen-aciklandi-yazitta-neler-var-35045/> (12.12.2022)

ÖZ GEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler:

Adı ve Soyadı : Sümeyye Yelimlibağ

Eğitim Durumu:

Lisans Öğrenimi : Uşak Üniversitesi (2014-2017)- İstanbul Üniversitesi (2017-2019), İlahiyat Fakültesi

Yabancı Dil:

İngilizce

İş Deneyimi:

Diyanet İşleri Başkanlığı Kuran Kursu Öğreticisi 2021-